

ناخيل لار

نعره دیر

زماندان کلیر

شناسنامه کتاب

نام کتاب	: ناغیل لار نعره‌دیر زاماندان گلیر
مؤلف	: قربانعلی انصاری
نوبت چاپ	: اول
تیراژ	: ۲۰۰۰
حروفچینی	: آدین کامپیوتر
لیتوگرافی	:
چاپ	:
قیمت	:
ناشر	:
محل نشر	:
شابک	:

عنوان لار

- ۵ ----- قباق سۆز
- ۶ ----- چوبانين عۆمور آغاجى
- ۲۷ ----- مقّدىس آغاج
- ۴۰ ----- نار بولاغى
- ۴۷ ----- سيمىرغ يىوالى سلطان قايا
- ۵۹ ----- تبرىز رازى بيمارستانى
- ۷۸ ----- آلاھين غضبى
- ۸۶ ----- قىزىلجالى كۆپك
- ۹۲ ----- سونبول لىر
- ۹۴ ----- قوش لار آغاجى (اووچو پىرىم)

قابق سۆز

آذربایجان شفاهی ادبیاتیندا، عرفان یوکسک دره جه ده یئر آلمیش، آنجاق سیاسی تعصب لر و معاصرله شمه ادبیات اسلوب لاری بو حاقیقت دان یازیچی لاری و شاعرلری اوزاق سالمیش.

«اووچو پیریم» آذربایجان ناغیل لاریندا ایلاهی شخصیت، عارف انسان اولاراق، عرفانین باش پیلله کانیندا دایانیب - دورموش، اونون اوره ک گۆزو آیدین گۆرن لری باشقا جماعت گۆره بیلیمیر، بؤیوک شاعیر «مولوی» - دئمیش کن «چشم دل باید...».

حالا گۆروروک کی بیزیم شفاهی خالق ادبیاتیمیزدا عرفان درس لری ساداجا ائل - اوبالارین آراسیندا سینه به سینه سؤیله نمش و او ناغیل لارین کیم لر قوشدوغونو ادبیات تاریخی معلوم قیلمامیش، بورادا بیر سۆز وار، اودا بو کی آذربایجاندا «سوسیالیزم ادبی» یوز ایل لر بوندان اؤنجه انقلاب تۇرتمیش و بو صاحده انقلابی شخصیت لر اؤز اندیشه لرینین محصولونو عموم خالقین کی بیلیمیش لر و بئله نچی ده یهرلی ادبی مولک لره اؤز آد - سان لارینی حک ائتمه میشلر، بو مسأله به عاید یالنیز آذربایجان ناغیل لاری توخانمیر، بلکه «بیایاتی ادبیاتی» اونونلا یاناشا بیلیر.

من اووچو پیریم ناغیلی نی اون بیر یاشیمدا کن رحمت لیک عمیم «عیسی انصاری» - دن ائشیتیمیشدیم، و حالاکه قیرخ سکگیز یاشیندا اولورام، اونو عینیجا قلمه آلا بیلمه یی اؤزوم اوچون چتین ایش بیلیرم، خالقین بو امانتینی حفظ ائتمه کده غصوروم اولورسا حؤرمتلی ائل لریمیز منی عف قیلسینلار.

حؤرمت له: مؤلف

چوبانين عۇمور آغاجى^۱

سويو دىستمازلى او قيزيل بولاق
 چىشمە - چىشمە آخىر دريادان اوزاق
 آلاھين قزەلى اونونلا سازسىز
 بولاق آيناسيندا، بولود آوازسىز
 ياغيش لار گمىسى، دنيز عزالى
 اؤرتموش يول نىگارى زيل قارا شالى
 ھاناييا بير پرى اوغلان توخويور
 اؤزونه بولاغا جانان توخويور
 مات اولموش اؤزونده درويش چىشمەسى:
 «قىزىلميش بو قيزيل بولاغين سسى؛
 گولور نەفسيندە آلاھلى كومه
 سىڭاھى باتيرميش ياد قوشو غمە
 دىستان، دىترينه مەمما يازير
 اونون جان جىيرانى مشرىقلى آزير
 جنت كعبەسى دىر ھەر پارچا داشى
 اولدوز سجدەلىدىر يوخولو باشى»

۱ - بو شعيرى، حورمتلى آتامين دەردلى ياشاشى و نىسگىلى اولومو مناسبتى اوچون يازمىشام.

باهار دامارلیدیر او قیزیل بولاق
 قوجالمیش یولوندا هشتاد بیر مین باغ
 ایلشیمیش سازینا ده لی نغمه لر
 بولبول قانی دامیر دونونا تر - تر
 کسیر بارماغینی لاله قیلینجی
 دریا لار دینجه لدیر بوجاغی - کونجو
 گوئی لرده دیز چؤکور زیارتینه
 اؤزوده سئحر اولموش اؤز صورتینه:
 سئودا ساراسیدیر؛ آتش لی - افسون
 یوسف سیز زلیخا، لیلی سیز مجنون
 اؤزنون هله بیر میس سهنگی وار
 باشقا چم - خمینین لال آهنگی وار
 اوخویور باشینین اوستونده بیر داغ:
 «دریا گؤزلرینین دَرمانی بولاغ
 ذیروهمین قاریدا ایچمه دی سنی
 بیر قیش بولاق - دئییه، قوولاییر منی
 سالمیشام دیزیمه سنی، بئشیک سیز
 سنی لای لالیرام ائوسیز - ائشیک سیز
 قوتسال قوجاغیما اؤز معراجین وار
 داهی معراجیما آیری تاجین وار
 سنین چیراغیندان ایشیغیم گلیر؛
 ایشیق - یارانیشیق، جانیمدا گولور

سن آلاھا دوغرو آچىلان قاپى
 دىنيزە دویدوۋىوم بىر يوماق ايپى
 عۆمور آخشامىمدا ابد ايشىق - شام
 چاى لارا كۆكسومدەن دئىەرسن ھر دەم.

*

شعير تاسى آتمىش او قىزىل بولاق
 ناشى ترانەلر شووقونا قولاق
 اۆزونون سازىندا نالە - نالەدىر
 اۆزونون مئىى نە بوش پيالەدىر
 سويونا تامارزى دەلى جئيران لار
 جانىندا عزرائيل قيسنايان جان وار
 داغى دىز - دىز دۆيور، گاه باغىر - باغىر
 يئل - يئل لاي لالاردا، جانينا آغىر
 قوولور آلاھ قوشون اۆز كعبە سىندەن
 باخىر لىلاسىزلىق پنجرەسىندەن
 يانير وراق - وراق يازى لار كىمى
 سىنپىر كۆلگە - كۆلگە، باش چىنار كىمى
 قەمچى لىر آتىنى آغ دومان لارا
 دۆنور دەن اوغدوغو دەبىرمان لارا
 گۆرور، دەن داشىدا خارابا دوشموش
 روزگار سئل لرىدە، گىردابا دوشموش

ده بیرمانچی نیندا قول لاری ناخوش
 تهینه سی - تاباخی، چاناغی بوم - بوش!...
 ده بیرمان آرخیندان سو سسی گلیمیر
 آرخ ائله اولموش کی، نفسی گلیمیر
 زاماندا سس له نمیر؛ دهنچی گلیب دیر
 ده بیرمان - ده بیرمان اونچو گلیب دیر
 داش لار، قوجاق لایا دهنی نورویلا
 چووال صؤحبت قورا اؤز منصورویلا
 قیزارا تندیرین تنی - ارسینی
 سؤنه آتش - آتش تهینه نین کینی
 فْتیر موساسینا آغارا تندیر
 یوسیف بوغدا سیندان یوغرولا خمیر
 زلیخا تاباغی؛ چؤره ک قیبله سی
 دویا آلاهیندا یئتیم کؤرپه سی.

*

قیزیل آینا کیمی، او قیزیل بولاق
 آغ ساققال پیغمبر شعله سی؛ پارلاق
 اؤنوندن سوووشان، لاپ اوزاق یولدور
 بؤیرونده دینجه له ن بیر قوجا کولدور
 اوینور سئیره ک شالی سازاق سازینا،
 آلاسه دوداق لاری ده یمیش اوزونه -

قوجامان بىر چوبان گۆزون سۇيىكەبىر
 بولاق، اسرار - اسرار اونا سۆز دئيبىر:
 «سال قول لارىنىدا بوينوما مؤحكىم
 قۇي قلىمىن اوسته جانىنى غم - غم
 آه لان، گۆز ياشى تۇك آسمان كىمى
 هاراي لان باغرىمدا خان چوبان كىمى
 سنىن گلپن ساران اۆزوم اولموشام!...
 گۆزومه دوشماندىر بو گۆروش دەم - دەم
 گلەمدىن!... سس به سس سس لەدېم سنى
 گلەمدىن، باخ، سئل لىر بوغوبدور منى
 شراب كوزه لەرىم مئىسىزدىر، مئىسىز
 جانىمدا بولاق لار نئى سىزدىر، نئى سىز
 گلەمدىن، قوجالدى قارا ساچ لارىم
 قوردلارا گئتدى لىر قوربان، قوچ لارىم
 روزگار بازوسودا كومه مى بىخدى
 دۇوران نئجه قىيدى او جىمى بىخدى
 گلەمدىن، اوستومه داش لار گلى لىر
 طوفانى قارىمىش قىش لار گلى لىر
 دونيا دومان - دومان زندانىم اولدو
 زندان دايره سى دۇورانىم اولدو
 جانىمدا قازىلدى او دار مزارىم
 منى دارا چكەن، باخ، اۆز نىگارىم!

گلەمە دېن، دارىخ دېم قفس لىرېم لېه
 نَفَس لىر قوجالدى نَفَس لىرېم لېه
 كوسموش قىبىلە لىر قىبىلە مە دۇندو
 گولوش پايلارىمدا، آه، غمە دۇندو
 دومان تېسسىم لى مېن آغرىم اولدو
 يالان افسانە لى بېر دوغروم اولدو
 آغ آتېم كېشىنە دى قارا گون لردە
 دورنام گوللە لەندى دوغولان يئردە
 ھۇمايېم اوخلاندى اۋز كۆلگە سېندەن
 بولبولوم بوغولدو شېدا سېندەن
 گلەمە دېن، قورودو قوزو بولاغى
 بېر تېلدى گدېن گونەن پاپاغى
 چوبان اوجاغىنېن قورتماجى ياندى
 يېتتېم چوبانىنسا آغاجى ياندى
 داغ لارىن كرمى كولە يە دوشدو
 لەلەسى، اورە يە بېر قابار دئشدى
 اصلىسى، دول قالدى؛ كرېم سېز - ارسېز؛
 ترسا ترانە لى، او مسلمان قىز
 گلەمە دېن، گۆرمە دېن سئلى - سارانى
 خان چوبان اود ووران داغى - آرانى
 اوبالار، يايلاغى قىزىل آيە تىك -
 يازدى لار، سون آتېب گئتىدى لىر دئمەك!

داغین آلاچیغین طوفان لار بیخدی
 ساخسی نئهره سیندهن آغ زهر آخدی
 دوغمادی همسدین بوغاز کووه ری
 ساغمادی اوولاری او قاری پری
 «سئحرآما» اوژونده بیخیلیدی داش - داش
 هورمه دی فله یه «بوزدار» «قارا باش»^۱
 گلهمه دین، قوزوسو آیری قایانین
 بولادی بوم - بوز قورد آغزینا قانین
 اورتمه دی قوردلاردان دهلی جئیران لار
 یایلاغین لیلی سی جان وئردی زار - زار
 داغ لارین نیگاری دؤندو یولونا،
 بولود یاماق لادی ایپک شالینا،
 قوشا بولاغیندا بارداغی سیندی
 الیندهن شراب لار رنگ - رنگ آلیندی
 سن سیز پوزغون اولدو مئی مجلس لری
 داغ لارا ایچیلدی دنیا زهری

*

نَفَسِ آه لاندی قوجا چوبانین
 قورد اود - آلاؤولارا بوراخدی جانین
 دؤندو قوجا چوبان عؤمرونه داغ - داغ؛
 اونون غم لیرینده دینجه لیر بولاق

قصد ائدیر فله یی آغاچ لاماغا
 آلاهیین اؤزویله یا آغلاماغا
 قاییتمیش روزگارا - عؤمرونه شاه - شاه
 اونا تاج باغیش لیر دونه نکی آلاه
 داغ لارین روحونا مناجات دئییر
 دؤنوب، ایلک اؤزونو یول - یول سس له بیر
 سسی قایا لاردا دولاشیر گوج - گوج
 روزگار گور سسینه قایدیر گیج - گیج؛
 چوبان آیه لری سس له نه جک، همین
 عؤمرو جاوان لاشیر دوشگون داغ لارین
 بولود کور کو ایچره آغ جئیران قوزو -
 مله بیر؛ قوچ دویور اونو بوینوزو
 بیر مله ک، سورونو ساغماغا گلیر
 بیر دنیز، قاؤزانیب یاغماغا گیر
 بیر باهار، سازینی کؤکله بیر تئل - تئل
 طبیعت آشیغی اوخویور دیل - دیل
 آلاهییندا کهنه یاراسی توخدور
 موغانیندا دزدلی ساراسی توخدور!...

*

بیر چوبان آیه سی حکمت میس، دئمه ک!
 نچون سس له نمیر میس اونداکی توته ک؟

آلاه چیراغینی یاندریر چوبان
 بیر آغلار آلاهی دیندریر چوبان
 تانری نی قور تاریر کده ردهن - غم دهن
 اونداکى هنره، نَفَسَه احسن
 داغ لار ایشیق لانییر، دومان غم له نیر
 املیک قوزولاری داغین یئمله نیر
 اودو توستوله نیر کند اوجاغینین
 لاپ قدیم تاقچالار تاپیر چیراغین
 قیریلدیر موشتولوق قجه له سیده
 گولور جاوانلیغین قوجا سسی ده
 ائولر باجا - باجا نورا آچیلیر
 خزان پنجره سی «قارا» آچیلیر
 چیچه یه اوتورور قیزلیق باغچاسی
 بیچیر قارانلیغی آی اوراقچاسی
 گلین مله ک لرده رقصه دیز قورور
 هر بیرى چوبانا بیر جور گوژ وورور
 قوجا قایی لاردا اوژ سازین چالیر
 «اوجاق»، سَگَه - سَگَه، اود - اود اوجالیر
 توستو، آینا - آینا باخیر قزه له
 آتش، نغمه - نغمه دؤنور ازه له
 یول - یول نفس له نیر بیر کیشی آلاه
 اونا قوشون قورور قارا عؤمور گاه

او کیشی آلاهیین اؤز قیلینجی وار
 ده میر قول لاریندا فریاد گوجو وار
 پاپاغی، آسمان - فله ک کعبه سی
 آنلی؛ نامازلارین نورانی سسی
 باخیشی، جنگ آور قوجا جبرئیل
 گولوشو، جاوان قیز؛ آلاها ماییل
 خشمی، پادشاهسیز قوجا پهلوان
 فریادی، حصارى بره سیز جاهان
 قامتی، کهکشان عصالی خیلقت
 فیکری، مسیحالی - موسالی اُمت
 باغری، ایشیق ایزلی، نور جاددالی شرق
 نَفَسی، یوسیفالی - یعقوبالی بیر خلق
 اورهی، قیامت قاپی لی دونیا
 دَرَدی، آلاہ نعشین اوشودان حیا
 قده می، قوجامان «کاهه» گوپوسو
 قیامی، دریاسی زنجیرله نمیش سو
 دونیاسی، تاس با تاس آتدیغی واری
 آلاهی - آلاهی، اؤز بازولاری.

*

دؤنور قوجا چوبان، عؤمرونه داغ - داغ
 اونو فیشدیریق لیر آتش لی بولاق

چوبان نفس - نفس اوخویور عشقی
 گلیر گۆز اؤنونه هر ناشی مشقی
 حیات کتابینا بیر فریاد یازیر
 بیر تئشه، بیر شیرین بیر فرهاد یازیر
 چاغیریر هر داشدا - قایادا اؤزون
 هارای لیر ذیل گئجه چاغی گوندوزون
 آلیشیب، یارینا تمنا قیلیر:
 «وئر چاریق لاریمی، درد منه گولور
 بیرده کی باشا دوش ای دهلی نیگار
 بیر پارچا چۆره کی داغار جیغیم وار
 قویما زایا چیخسین تودوغوم امه ک
 سورومو آزدیرمیش چؤل لره فله ک!
 چوبانلیق چوماغین گتیر ای قاری
 عشقه دیش قیجیدیر زامان قوردلاری
 شیمشک قیی لریمه سوسموش قایالار
 ساختالی اوجاغیم اوشویور قار - قار
 بو هارای لی داغلار، بو جان مسکنی
 یاریمچیق ناغیل تک دینلهمیش منی
 دومان بایاتی سی وار اوره بییمده
 کوله ک چالغی لیدیر قارچیجه بییمده
 بیر چوبان اودونا قورد اولموش دؤوران
 بیر چوبان ایتینه اولاییر طوفان

فلهک، اوجاغیمدان بیر داش گوٴتورموش
 جانتاما کوت قوٴیموش، لاواش گوٴتورموش
 گتیر قاریم، گتیر داغار جیغیمی
 آچیم بو فلهکدهن قوی آجیغیمی
 من آجکن، جالادی قورتماجیمیدا
 آرخامدان او آلدی، باخ، گوجوموده
 کسگین نَفَسیمی ال له مه له دی
 قولومو قاداییب، محکمه له دی
 ایپی بوغازیما ایلیشمیش دار - دار
 اونون تورپارق قوردو یولوما شاهمار
 کورسومون یورقائین سوٴکמוש کوله یی
 منه زهر ایچیرتمیش رقاص مله یی
 «قیشی» داش - داش ازمیش جیناق لاریمی
 چیلله سی قارالتمیش بارماق لاریمی
 هندوستان ببری نه دوٴنموش ساختاسی -
 قرارسیز جانیمدا قوٴیموب جان سسی».

*

چوبان، نیگارینا تمنا قیلیر
 عؤمره قونوت - قونوت پاک دعا قیلیر:
 قاریم! بو فلهیین اویناشی، شیطان
 بیر شرابی اوزوم، بیر شرابی قان

تازا یارا وۇرار کهنه خنجری
 قاتیل عزراییل دی، مله ک منظری
 توفنگی توش گئدر عۇمرون اوجاسین
 باغیش لار اۇزونه اۇز تاپانجاسین
 تاجیندا بیر تانری سوموگو واردی
 آلاھین کؤینه گی اینینه داردی
 آتینین قول لاری، مغرب - مشرقدیبر
 ظلومت بیر قاپی سی ایشیق - ایشیق دیر
 اۇزوندهن قوجادیر نیشانلی قیزی
 باھاری قیش شعیری، باغچا پاییزی
 اوغلو اۇلەن گونو بایرام ائیلە یەر
 غمینە شادلیق لا مرحم ائیلە یەر
 عزراییل ادالی بیر قیزی واردی
 قارانلیق محرابلی گوندوزو واردی
 عشقی خیانتلی نیگاردیر - نیگار
 دائما الینده بیر سینیق ساز وار
 بیر قتلیگاھی وار، آلاھ قاپی لی
 یازیق بیر گدادیر، باخ، شاه قاپی لی!
 باشی گاه پاپاق لی، گاهدا کی شال لی
 قوزقون اشتھالی، هۇمای خیال لی.

فله یین قصدینه آلیشمیش چوبان
 اوچور قانادلاری دومان با دومان
 قیشقیریر - باغیریر ایتنه اؤزونه
 آلاها نور وئریر، چکسین گؤزونه
 وورور چلیک - چلیک بوغاز گئجه نی
 وورور ایشیق لیغی آیری بیچه نی
 دؤنور قاپی - قاپی باغلی عؤموره؛
 یاشیل بوداق لیغی هاردان، کؤموره؟!
 قیی له بیر عؤمرونون جانوارلارین
 سس - سس گول له لهری آچیلیر، یقین
 کؤکسونده خارابا بیر ائیوان تیکیر
 جسمینه بیر یاماق مریض جان تیکیر
 یاسلی اود - اوجاغا آغلا بیر دیز - دیز
 آستانا - آستانا ایتیر عؤمورسوز
 بو دؤنه فله یدهن هارای ایسته بیر
 عؤمور نیگاریندان بیر چای ایسته بیر
 اینانمیر یوخوسون گؤره ن گؤز دئییل
 اونا قامت وئرهن داها دیز دئییل
 ایچیر یارداق - بارداق قارا زهری
 سجده لیر فله یده تایی سیز هنری
 اونون قووؤه سیننه قول باغیشلا بیر
 وحشی مغربینه یول باغیشلا بیر

قیلیر اؤزونده کی جوما نامازین
 آخیر، قونوت - قونوت سیندیریر سازین
 آنجاق ایکی پرده، بیر تئل ساخالاییر
 عؤمره بیر داش کؤرپو، بیر سئل ساخالاییر
 ایکینجی رکعتی اولاراق قضا
 باشقا بیر قبیله یه دورور نامازا
 او، تکبیرلرینی سولارا یازیر
 دورو آینالارا لاپ قارا یازیر
 مشقی، تکبیر - تکبیر قیام ائیله میش
 خطی، قیام - قیام احرام ائیله میش
 قورخور بو قیامدان دونه نکی آلاسه
 اوخویور ساز با ساز بیر ناشی سڭگه
 عیسالی صلیبلر سس اولموش، ندا
 داوود آذان وئریر اؤز مزاریندا
 اود وورور توراتا قوجامان موسا
 سوکور کلیسالار، سیندیریر عصا
 مریم، قارقیش قیلیر اؤز آلاهینا
 قوشون چکیر اینجیل پادشاهینا
 «بودا»، بودارلاییر داش آلاسه لاری
 داش - داش وئران قالیر آلاسه دوواری
 احمد، قرآن - قرآن بُت بیخیر، یازی
 اؤز فیکرینه قارشى، اؤز اعتراضى!!

یاندریرر آلاهلوق وصیتلری
 عرضی - طولو قیسا آز صؤحبتلری
 قیناییر نَفَسینده آج پادشاهی
 قُولور اولدوردویو قانسیز آلاهی
 قاچیر نور سسینه، نور چئشمه سینه
 روزگارین بوگون کی آذان سسینه
 تیکدی زندانای دیره کدهن بیخیر
 سقینیی - داشینی اوره کدهن بیخیر
 خط باشی مشق آلیر باشقا نیگاردان
 قورتاریر امتین مین دوگون داردان
 مین آلاه قولاییر بیر دار مزاردا
 بیر قیز پیئغمبره سجده قیلاردا
 یئددی داش توللاییر کعبه داشینا
 باش قوجالدر باشقا آذان قوشونا.

*

بیلیر عؤمر آتیندان بیخیلمیش چوبان
 عؤمور بوخجاسینی بوکور نیگران
 دهردلی اوره یینه نئی نه دؤنور
 اؤزو گتیردی بیر دینه دؤنور
 گؤرور جان اوسته دیر عشق آلاهیذا
 قلبینده سس له نه ن یار سئگایددا

اوزاق باخیشلاردا گۆز سۆزله میشلر
 حتی کفن له نیش اؤنده کی سحر
 آلاهیین شهلاسی شیطانلا باش - باش
 گۆی لرین کعبه سی، موردار لانیش داش
 اینجیل آیه سیز دیر، قرآن سوره سیز
 آل قلم، توراتی پوزور سۆز به سۆز
 جان آلان لیلی یه مجنوم عزرائیل
 اصلی بولاغی لیل، کرم سویو لیل
 آلاهی داش لایان، اؤز پئیغمبری
 اونو، سون قارقییان بیر آنا پری!
 گۆی لرین دیره گی اورتادان سینمیش
 کائنات سقینده بیر تاوان سینمیش
 سینمیش دووارلاری کهکشانشان لارین
 یانمیش قاپی لاری آسمان لارین
 گونش ده باغیرنا بیر خنجر چاخمیش
 آیین گۆزلرینه کورچوبان چیخمیش
 تورپاق، قونوت یومموش نور نامازیندان
 ابلیس، سورمه یاخمیش کعبه توزوندان
 شرابسیز دریالار، قان قوسور زاغ - زاغ
 داغ لاری یاندریر کول اولموش اوجاق
 بیر باغ ماهور چالیر، بیر چیچک منصور
 یاریقادان ییخلمیش بیر آغاج نور - نور

بوداگی آه لانییر، زوغو سیز لاییر
 میوه سی جان با جان آیاز سیز لاییر
 قورو بوداغیندا ایکی نور واردی
 باشقا بیر یاشیل لیک، باشقا زور واردی
 نَفَسِی جان وئریر اولموش دونیا یا
 اوجا گمی یاپیر قوجا دریا یا
 آلاہ اوغلو اولهن بیر نهنه یه ده
 دوغماق عشقی وئریر؛ دوغماق یئنه ده.

*

یارپاقدان ییخیلمیش بیر آغاج جان - جان
 جانان فراقیندا قوجالمیش یامان
 سانجیلی زوغونا بیر هُمای قونموش
 ظولمت باخیشینا مَرَمَرِ آی قونموش
 اونون قاداسیندا مله ک سیز لاییر
 اونون اوره یینده اوره ک سیز لاییر
 قوجالیر داشینین اوجا دوواری
 قوجالیر بنووشه نورلو باهاری
 قوجالیر قاپی سی جان با جان، آه - آه
 قوجالیر ائوینین کونجونده آلاہ
 مسیح، باشی اوسته اینجیل اوخویور
 احمد، سوره لری کامیل اوخویور

موسى، سجدە قوروب اۇپور آلنيدان
 بودا، قىلير اونو رحمتە سلطان
 ايشيق، قونوت - قونوت رحمت دىلەبىر
 آلاھ، ناماز - ناماز عزت دىلەبىر.
 يارپاقدان بىخىلمىش او پيران آغاج
 اونا سولار سوسوز، تورپاق داھا آج
 بىر يارپاق اوشويور بوداق لاريندا
 مين بوداق آغلايىر يارپاق لاريندا
 جان - جان شرايىنى ساختالار ايچير
 بىر كۆز خاموش اول، بىر اوجاق كۆچور
 اۇپور محرابىنى قوشا پئيغمبر
 سانجىلير ايشيغا بىر آيرى خنجر
 نَفَسى مقدس او پيران آغاج
 اؤلوم سلطانليغىن مَنيمسیر، تاج - تاج
 بىر تاجدا دىلەبىر جان معبودونا
 آستانا باغلايىر اؤلوم اودونا.

*

بولاق، آينا - آينا دۆنموش چوبانا
 چوبان، قزەل - قزەل آليشمىش اونا
 ايکينجى آينادا قوش لار - پروازلار
 اوچونجو آينادا كهنه لمىش سازلار

دۇردونجو آينادا كىل خنجر - يارا
 بئشنجى آينادا قارا سئل - سارا
 آلتنجى آينادا نار چىچك - چىچك
 يئددىنجى آينادا نار دەرەن، ملەك
 سىگىزىنجى آينا چىلىك - چىلىك دىر
 دۇققوزونچو آينا واحىد كۇپوكدو
 اونونجو آينانين مزارى بوشدور
 اون بىرىنجى آينا گۆز - گۆز ناخوشدور
 اون ايكىنجى آينا آلاھ تاقچالى
 اون اوچونجو آينا زامان بوخچالى
 اون دۇردونجو آينا آى اتلى صنم
 اون بئشىنجى آينا مجنون ائولى قەم
 بىرىنجى آينادا بَخ وئىر حيات
 گوموش بىر آسمان، نوران كائانات
 سولار بولاق - بولاق دوغور؛ قىز بە قىز
 او كۆرپە سولارا رقص ائدىر دەنىز
 آلاھىن قوزوسو اوينا بىر داغ - داغ
 آلاھدان يوخارى يانىر بىر اوجاق
 خونچا آپارىرلار قىز اولدوزولارا
 ألما آياق لايىر گلىن شال سارا
 مشرغىن بارداغى آل شراب دولو
 دريانين بوينودا گونشىن قولو

باغ - باغ قوشون چکمیش شمشیرسبز گول لر
 چؤل - چؤل سئگاه آچمیش دهلی بولبول لر
 گوللو بیر بوتادان بیر کؤرپه اوغلان
 حیات چیچه یینه قلب آچمیش یامان
 اوره ک غنچه سی تک گولور دوداغی
 یاشیل جوهر قابی هر تر بوداغی
 بله ک لی اولدوز تک آچیر قول لارین
 بیرده کی دیل آچیر لاپ نارین - نارین:
 قوجا چوبان بابا، قهرمان بابا
 چیگنینه بیر قوش وار پریشان، بابا
 دوشمه سین الیندهن حیات آغاجی
 اونا زور لانمیش، باخ، قولومون گوجو
 اونا ایشیق - ایشیق وئر ال لریمه
 حیات ایشیق لانسین قوی منظریمه
 قوجا چوبان بابا سنده دایانما
 شامین نور لارییلا آلیشما - یانما
 حیات کؤرپوسونده دایانمیش بیر آت
 او آت سنی گوزلویور! او آت آغ قانات!...

مقدّس آج

ائله دئییردی لر: مقدّس آج
 بوی آتیب، اوجالیب، قوجالیب تاج - تاج
 آلاهیّن عؤمروندهن گوجلودور عؤمرو
 مقدّس آیه دیر کلامی، امری
 اولوب تانری اوچون ایل لر کؤلگه چی
 اوندان قایی آلیب گلین لیک کؤچو
 بهشت آجی تک گوهر - گوهرمیش
 اونون بار - بهره سین اولدوز لار دهرمیش
 هامی آج لارین پیری، خاقانی
 غربین آغ نفسی، شرقین آذانی
 زوغ لاری زمزمدهن سو ایچمیش مُدام
 آشکاردا بیر آج، گیزلیده ایلهام
 اونون کیریپت - کیریپت بوداق لاریندان
 گوئی لرین اوجاگی اود آلمیش پنهان
 آلاه کومه سینده مین لر - مین لر قیش
 اوندان اودون - اودون حرارت آلمیش
 هئج کیمسه بیلمز کی بو آج کیمدیر
 بو آج عالمه سلطان حاکیمدیر.

ھەر نە دىيىردى لار، او آغاچ حاقد،
 كعبە قىلمىشىدى لار اونو، او جاقد
 آنجاق او اولموشدور اۆز زوغ لاريندان
 اوندان بئزىكىمىشىدى باغچا - باغ - باغبان
 باغبان، عۆمور - گوندهن بار ايسته ييردى؛
 باغ، گنجلىك مقامى، وار ايسته ييردى
 باغدا وار حددتلى دوغماق هوھسى
 آما بو دوغوما گونش نفسى!
 باغ اۆز آغاجيندان چوخ - چۆخ آجىقلى
 ھوندور قوجا آغاچ بول يانا جاقلى
 اونون بور - بوداغى قارا چر - چپەر
 باغين گوئى قاتىنى بوروموش يكسر
 گونشېن شھوتلى حرارتىنە
 ھەر چپەر بئش بارماق بېر دەمىر شەنە
 باغ دەلى، باغ اودلو، باغ باكىرە قىز
 قارا سانجى قويموش گۆبە يىنە دىز
 يول - يول قارقىش لايىر قوجا آغاجى:
 اى شيطان كوتوگو، كۆلگەسى آجى
 نچون بوداق - بوداق يئره دەيمىرسن؟
 خزان كفن - كفن، بېر سن گئىمىرسن،
 منە روح درمانى، كۆرپە چىچك لار
 يادىما اود كىمى گۆزەل گۆيچك لار

اؤلادیم اولساندا، کول اول اودوما
 باهار آواز لاری دوشموش یادیما
 منیم بیر جانیمین آدی تورپاقدیر
 قوجالیق او سبب منه اوزاقدیر
 بیر نیشانلیمده کی گونش اودودور
 اوفوق سازلاریندا نور سرودودور
 ای گنجلیک قفسی، ایتیل بو سسده
 اؤلوبدور سنده کی قوجا نفسده.

*

قالخیر اعتراض لار او باغا قارشی
 زولانیلر باشینا مین توبه داشی
 قیامت قوپاریر قوجا قارقالار:
 ای باغ، ای جنده باغ، کوفرون آشیکار
 گؤزونه ایشه دین پیر بولاغینین
 باهارین اؤلدوردون حیات باغینین
 ویقارلان - ویقارلان قوجا آغاچا
 مگه دیر هر توغا، هر آجی آجا
 هر قولو - بوداغی بیر مدینه دیر
 مقدس هر آنی، بیر قرینه دیر
 بونسوز عؤمور بیزه قارا قادادیر
 بوداق لار قوش لارا اوبا - اوبادیر

بو آغاج، آغاج یؤخ، مگه توغودور
 یووا قبیله گاهی، ایشیق زوغودور
 بیزلر بو آغاج لا چاتمیشیق دینه
 مین لر دیمدیک دهیمیش هر لوت چؤپونه
 بو آغاج خلقتین بس دهن بسی دیر
 باغ، بونون عؤمرونون صدقه سی دیر.

*

قارقا میدان وئریر، قجه له گلیر
 اودا حرب آدینا بایراق سیلکه لیر:
 کافر باغ، کافر باغ، ابلیس اویناشی
 جانیوا سانجیلین کور ایلان دیشی
 یاخچی کی بیلیرسن بیزیم نه نه لر
 بو آغاج عؤمرویله تیکیب لر شهر
 بیزیم اسکی شهر، مزار مزاردی
 هاردا، بیر قجه له نیشانی واردی
 بو آغاج، بیرینجی زیارتگاهدی
 اؤز تانری سینادا بو آغاج شاهدی
 نه حکم ائدیرسن می قتله - اجله؟
 اولما اولوب قارقا، یا کی قجه له!
 سندهن بو آغاجی بو دهم سؤکه ریک
 قانات گوجوموزله گوئیه چکه ریک

قورخ بیزیم وحشت دهن، بیزیم گئجه دهن
 سنی یتره چاللیق بوی - بوی اوجادان
 نَم لی تورپاغیندا سنین مُرداردی
 بونا سو وئرمه یه قانیمیز واردی
 بو کی اؤلمه ییبیدیر، یاشیل - یاشیل دیر
 هر قوتسال یارپاغی اینجیل - اینجیل دیر.
 کهکشان دیره کی بو پیر آغاجدیر،
 سنده کی اؤلومسه، بیر بونا آجدیر!
 قارانلیق یوخولار گوردویون گوزلر
 بوشالمیش سئودادان نه منظر - منظر!...

*

سئرچه لر آلیشیر او باغا سون جان:
 ای باغ، ای جنده باغ، ای کافر خزان
 سسین، عزراییلین تیرینگه سیدیر
 یولون، جَهَنمین ایلک تنگه سیدیر
 باهارسیز یازین وار بیزیم دفتره
 لعنت، ایچینده کی فیتنه یه، شره
 قارا طوفان قالخمیش سنه چتیرچی
 شیطان قولاغیندا سس له نیر میرچی!
 مئیچی معبودودور بو آغاج جامی
 او سینارسا، سؤنه ر سئرچه بایرامی!

*

خزان لا دولانمىش بىر بۇلوك قوجا
 دويورلار پىچىلدىر آغاچ آغاچا؛
 سۆزلر او مقدس آغاچدان گئدىر
 باغ اونون عۆمرونه اؤلومده گودور
 سس سسه وئىرىر او قوجالار برك
 باغا باغىرىر لار دهلى قوش لار تك:
 اى باغ، اى جنده باغ، اى كافر باشى
 كۆلگه دەن دوشه رسه آغاجىن باشى
 جهنم اودو تك قالارىق سنى
 بىل زىغا - پالچىقا بولارىق سنى
 بىزه بو آغاجدان سس گلير، نەس
 بونسوز، ايشىق عالم بىزلره قفس
 بو آغاچ بهشتىن كۆلگه گاهىدىر
 گوى لره زوغ اتان زور اىلاھىدىر
 هر بىر بوداغىنا مین ملهك باغلى
 هر ملهك اؤزوسه باغچالى - باغلى
 بو آغاچ زورلودور؛ گوج آلاھ - آلاھ
 باشىنا باش اولان تاج، آلاھ - آلاھ
 قراندا، اينجىلده، توراندا بودور
 ايشىق آيه سىندەن حتى دورودور
 اگرسه آچىلمىر ياشىل دفترى
 چون قىش لى گوناھ لا اؤپولموش ترى

عالم باغچالاری بوندا بوز - بوزدور
 سن تک جنده باغ لار چون کی قودوزدور
 بوندا آلاهیندا بئش دوستاگی وار
 جنت باغینیندا اوچ یارپاگی وار
 بونو «حوّا» اکمیش «آدم» - دهن قاباق
 قادین پیغمبرلر بونلا هم اوجاق
 بونا قوووه اولموش مله کله سودو
 ازهل گوندهن بونا سن ایلان اوډو،
 گونش ایشیق سیزمیش بو ایشیق لی کن
 حتی ایشیق لانمیش بونونلا من - سن
 حتی بوغاز لانمیش بونونلا حیات
 بیر قات آسمان لار بونلا یئددی قات
 بو، قیزیل اوکوزون ساغ بوینوزودور
 جهان جئیرانینن آغ بوینوزودور
 ایلك بوداق آتارکن، ایکی ترلان قوش
 اوچوب بوداغیندا یووا یا قونموش
 یارانیش جان آلمیش او ایکی قوشدان
 حتی نفس له نمیش پالچیق بوی انسان
 بیلدین کی، بو آغاج معجزه لیک دیر؛
 عساسیز تانری یا قولدور، چلیک دیر؟
 ایندی هئج اولدوغون قرار لاردان، هئج،
 بونا قارقیش لاردان کافر باغ واز گئج.

سوسور قارائلىق لىق قارشى سىندا باغ
 سۇنور سۇداسىنا نور آچان چىراق
 دوغوما آغلايىر باغ ايچىن - ايچىن
 ھۇرور غم سرچىنىن باغىنا چىن - چىن
 اوشويور، آغلايىر كۇرپە قوش لارا
 سس - سس سىلاھ لانىر قارا قىش لارا
 دۇنور دوغومچونون انتظارىندان،
 روزوسوز بوكولور ياشىل دەسترخان
 يولور ساچ لارىنى باغ پنجه - پنجه
 اۇلوم نفس گاهىن قىلىر اگلنجه
 ايكىنجى نامازدان سجدهسىز دۇنور
 آغاج كفنينه، او باغ بورونور!
 جومور مرادىنا آغاج قارى دا! ...
 تورپاق قانى ايچىر يارپاق لارىدا
 جاوان عشقه، روزگار كفن بىچدىرىر
 باغچا گلينينه زھر ايچدىرىر
 يازىق، يازىق او باغ، اۇلور ساچ با ساچ،
 اۇلو زوغ لارىندان دىرى لىر آغاج
 بو تويما آغلايىر ايكىنجى قاپى
 يئنه قارا گونون اوزانىر ايىي

باغبان، قارا خزان یوخودا گورور:
 قوجا بیر قارانلیق باغا یویورور
 عالم یئیر باغی جاناوار کیمی
 باغ قارا غم چکیر شاه نیگار کیمی،
 صوبحون آذانی یلا آیبلیر باغبان
 اونلا یول بیر اولور چیراق لی زامان
 باغبان، عؤمور بؤر کون یولدا ایتیریر
 باغین بره سیننه ناماز یئتیریر
 باغی غم لی گؤرور، باغچانی آغلار
 گلین باغ بایاتی سؤیله بیر تار - تار
 باغبان قزله له نیر: سن ای باغ پری
 دور ناماز اوزونه آچ بره له ری
 صوبحون آذانچی سی، قیزیل چاریقدیر
 اونون باخشیندا ظولمت آریخدیر
 هر بیر کلامیندا مین میناجات وار
 او نه شهر یاردیر، نه ده کی انصار
 ایشیقدهن اوزوک وار سول بارماغیندا
 سحر سسی چکهر آخشام چاغیندا
 قارا چوخاسینین اولدوزو، یولدور
 هر کؤرپه نوه سی ده لی دومرولدور
 اونون اوجاغیندا بابا داشی وار
 ائوینده ائیوانلی قصر سیرداشی وار،

*

اى باغ، بو قالخيشا فن لىر گرە كدير
 اولسون، گلپن لپن چىچك - چىچك دپىر؛
 ظلومتىن اوزوندىن اوزونىنە طوفان،
 چىن - چىن، قارانلىغى قالدپر اورتادان
 قوئى اسسىن بپر گئجە دەلى كوله كلىر
 ايشىغا ال آتسىن قول - قول اورە كلىر
 زور لانسىن قووۋولر، بپر بوداق سىنسىن
 مقدس آغاجدان بپر قول قپرىلسىن
 گونش دەن بپر قاپى آچىلسىن سەنە
 اكىلسىن تور پاقدما مایالى دەنە
 جاوان بپر شوۋ بپتسىن، بوداغى ياشىل
 زوغو، عومور - گونو، آياغى ياشىل
 بوبلانسىن گوئى لره مپن ترانەلى
 ھم يۋوالى اولسون، ھمدە خانەلى
 اونا مئىل ائىلەسىن قوش لار - قوجالار
 بپخىلسىن بپر آغاج روز گاردا جار - جار
 بپخىلسىن - بپخىلسىن قوئى بوداق - بوداق
 اونون اوجالىغى لاپ اولسون آلچاق
 آنچاق ھر بپخىلان بوداق سەمتىندە
 جاوانلىق زوغ آتسىن، بپتسىن يقىن دە

وَر - وَر بو قوجالىق اوزو پوزولسون
 اوزو، قوتسال ليغى يۇخلوغا دولسون،
 اونون كۆلگه سىده پوزولسون باغدان
 يوزلر آغاج دورسون، آنجاق اوزاقدان!

*

باغبانين حكمتى جان وئيرير چاغا
 درس اولور باغچايا، درسى اولور باغا
 باغين كۆرپه عشقى اولور ارسه ده
 باغباندا قوجالير لاپ اولور ده ده
 زامان سا قيش گلىر؛ ساختا - قار گئچير
 ياشايش بوينونا باغ - باغ «دار» گئچير
 اوشويور قوجالار - قوجالىق - اوبا
 قوش لاردا لاپ بتر، قاناتلىق - يووا،
 ايندى مقدس ليك اود اولور، آتش
 جانينا اوخ لارين اود قيلير آرش
 آجايير هامى نين اوره يى اودا
 مقدس آغاجدا آلاوولو دادا،
 هر كيمسه ايچينده بالتا ايتيلدير
 نَفْس ايتى بوينونداڭ گۆتورور زنجير
 آغاج، خيال لاردا كسيلير ده م - ده م
 اونون نيازلى دير اودونا عالم،

باغبان کولومسه بیر باغین صبرینه:
واختی دیر - واختی دیر شرق اؤزو دینه،
ایندی او پیر قاری اختیارسیزدی
جهره سی سینیدیر، اییی بارسیزدی،

*

باغ دهلی کوله کالی شرقه بیر گئجه
اشاره آپاریر: سنده کی پنجه
مقددس آغاجدان لاپدا زور بوداق
سیندیرسین، زووالا گتیرسین بو چاغ،
قالخیر شرق اوزوندهن دهلی کوله کالر
مقددس آغاجدا سوکولور چپهر
اونا ایلك بالتانی «دان» اؤزو چالیر
بهره سیز بیر بوداق قویوپ آلچالیر
مین بوداق تۆکولور، سون بیر قول دوشور
سحرچی، یول لارلا یورغون گولوشور،
او آج اوره کالر، او اوشویه ن جان لار
دئییرلر: بو صاباح تکبیرچی باهار؛
بیزه آتش اوچون او تانری آغاج
بیر قول قیریلدی، باخ، او یاپدی آماج،
بالتاچی قوجالار، بالتاچی قوش لار
آلاوا آتسه، او آجامیش لار

بیر اود قالا بیرلار قیش عؤمروندهن گوج
 مقدس آغاج سا کۆزه ریر بیج - بیج،
 باخ کی، او آتش سه باغا حرارت،
 فصیل لر باهاری تئز چاتیر، البت
 جاوان قله مه لر باغین شرقیندهن
 بوی آتیر؛ باغ پری عشقینه گولشن
 بو نئجه باهار دیر دؤنور اؤزونه؟!
 قوجالیق قوؤشور اولوم توزونا
 قوش لارین نسلی ده گنج حیات تاپیر
 عؤمرون زمی سینه روزگار دهن سپیر،
 گنج لیک حیاتیندا حو کمدار جاوان،
 قوجالار کوچه سی بوش قالیر، همان!
 مقدس آغاجدا باشقا قول لارین
 اؤزو بالتالاییر، دردسیز و دهرین!

نار بولاغی

دومان، سجده - سجده شئح سپه لیردی
 اورمانچی کؤنلونه سئوینج گلیردی
 قوجا بیر باغدا یؤخ، بیر باغچادا یؤخ
 اوزاق بیر اورمانچا؛ اؤزونه قوروق
 دریاسی آذانلی بیر زینه بولاق
 مین لر ایل دهن بری اوردا آخراق
 اومود اوجاغینا کورسوده اولموش
 اونا قورولانلار، داهی قورولموش.

*

او بولاق، بلکه ده یاشیل جاناماز
 طبیعت عشقینده دومانلی ناماز
 او بولاق، گاه آیه، گاهدا آل کتاب
 گاه قیز فرشته لر یوغوران شراب
 او بولاق، باهارین دائم نفسی
 آلاه سازلارینین ایلك ترانه سی
 او بولاق، همه شه آغلار پیرمله ک
 طبیعت قیزینا باشقا میس سهنگ
 او بولاق، اوفوقون قیزیل قزه لی
 سولار نغمه کاری، سولار گوژه لی

او بولاق، معنادا لاپ سونسوز دیز
 ایتمیش ساحیلینده بیر گمی چی قیز
 او بولاق، بولاق یوخ، بیر چیراق، پارلاق
 اودلو - حرارتلی - آتش لی اوجاق
 او بولاق، اعجاز کار مئشه انشاسی
 بنووشه انشاسی، تیشه انشاسی
 او بولاق، گنجه نین دینج ناماز گاهی
 آلاسه چیراغینین نامازلی آهی
 او بولاق، رؤیالی باغ پیچیلتی سی
 یول لاری یوخوش لو داغ پیچیلدی سی
 او بولاق، کوله کالی قیش لار آیناسی
 آیاغی زنجیرلی قوش لار آیناسی
 او بولاق، اوباسیز آغیر ائل کوؤچو
 سارانی آپاران چای لا سئل گوجو
 او بولاق، عشق آتلی چوبان بابامیز
 بیر آنا توستوسو قالخان اوبامیز
 او بولاق، بایداسی سود دولو گلین
 آدی اؤزونون کی، داد - دوزو ائلین
 او بولاق، اولدوزلو گوئی آسمانی
 سحرآما دومانلی، آراز دومانلی
 قوتسال - مقدس دیر، نیشانی چؤخدور
 کتابی تکجه سه، دستانلی چؤخدور

بو دستان سا اونون عؤمرونون دیزی
 مین اوچ یوز اللی نجی ناغیلی - سۆزو:
 زینه - زینه آخیر، لاپ گیله - گیله
 بیر دوواردا چکمیش قوردوغو گۆله
 گۆلجه آخیمیندا بیر آغاج بیتیر
 ایل به ایل اوجالیر، کۆکده برکیدیر
 ایل لرین بیر گونو او بوش مکان‌دان
 ائل کۆچو گتچیردی، بیر سارا، همان
 بولاق هاواسینا آیاق ساخلادی
 بولاغا گۆز اولوب بیر آن آغلادی
 کوزه‌ده سیندیردی او باش گۆزه‌ده
 داغادا آه‌لاندی او قیز، دوزه‌ده
 او قیزیل سۆیوده آرخا سۆیکه‌دی
 ساندی، بولاق عؤمرو باشقا اۆلکه‌دی
 ایکی گولوش آرا بیر نار سیندیردی
 سانکی او سۆیوددهن چینار سیندیردی
 اطرافا جالاندی نار دانالاری
 سرخوش - سرخوش گولدو چؤل سونالاری
 نار داناسی اکهن او قیزدا گتتدی
 او اطرافدا ناردا، اناردا بیتدی.

*

بیر زینه بولاغین حکمتی نه گور
 اونون آرزوسوندا داھی باغ منظور،

داها بوی آتدی لار نار آغاچ لاری
 قیزیل سؤیودده کی اولموشدو قاری
 آنجاق آخیم لیغا بییه اولموشدو
 آخیم لیق بویوجا شووّه دولموشدو
 حتی زوغ لانمیشدی او، قویو - قویو
 یئر آلتیندا زومار قیلیمیشدی سویو
 نار آغاچ لارینا یاپمیشدی حصار
 قؤیموردو او سودان نم آپارسین لار

*

آنا نار آغاجی دیلله نندی بیر گون:
 قونشو! یاخچی دئییل هؤردویون دوگون،
 بیزیمده بو سودا پایمیز واردی
 سنین عدالتین قره قماردی!

*

جوشدو قیزیل سؤیود : اوتان قیزیل نار
 سَند گؤستر، هاردا سودان پایین وار؟
 بو بولاق بابامین ارثی دیر منه
 اجر تسیز بیر داملا سو وئرمه م سنه؛
 سیزین میوه لریز سولودور ؛ آل - آل
 منده شراب، دئییه، وار گئیش خیال
 سیز منه آل شراب توتون میوه زدهن
 بیره بیر سیز اوچون سو چاتدیریم من

*

گولودو آنا انار : آی قاری بسدیر!
 بو فیکرین بو آغلین داها عبث دیر
 بیزیم کی اولاجاق بیز یاپان امه ک
 حکمت زوغ وئریدیر، زیغده وئره جک.

*

روزگار پهلوانین اؤز قولو بیخدی
 ایل لرین عؤمروده سو کیمی آخدی
 آنجاق بیخیلمادی نار آغاج لاری
 اونلارین بلکه ده بول اولدو باری

*

هر گئجه دریا لار یوخو گؤردولر :
 او نار لار نامازا دورور هر سحر
 اونلارین ال لری دعادان انمیر
 آنجاق قیزیل سو یود آلاها دینمیر،
 هر سحر دریا لار بیر خیسما دومان
 نار آغاج لارینا قیلدی لار احسان.

*

طبیعت نامازلی نار آغاج لاری
 تاپدی لار دومانان بیر سو داماری
 آمدی لر دومانلی، دوردوم دئینجه
 «سئودا» اؤز بویونا دون بیچدی اینجه.

*

آرتیق گلیب گنچدی قیرخ ایل قاداسیز
نارلار زورلانندی لار،

یئنه اوبا - قیز!

آما بو شال لی قیز بیر آیری سارا
یولدا و روزگارد باخ اعتبارا!
بو سارا، بولا قدا سجده یه دوردو
کوزه سیندیرمادی، کوزه دولدوردو
ناگاه باشا دوشدو «آرخ» باشقا آخیر
نار آغاج لار آرخا تامارزی باخیر
سینیق ساخسی لاری او «بئل» ائده ره ک
آرخ باشقا چکدی، بو نئجه دیله ک؟
«آرخ» حالا نارلارین پایینا دوشدو
قیزیل نار گول لری، قیزغین گولوشدو.

*

بو سارا، آرخ آچدی نار بولاغینا
شالینی باغلادی نار بوداغینا!
اودا وداع لاشدی بولاقل، یول لا
بیرده قایتماسی، چؤخ احتمال لا.

*

یئنه ده روزگارین عؤمور قزه لی
یئنه ده طبیعت قیزی - گؤزه لی
اؤزونو اوجادا گؤرون او سؤیود
آجالیب بیخیلیدی، او، حالا مئییت

بیخیلدی قامتی، باتدی سنگری
 آرتارسیزدا اولدو قلمه لری
 بولاق سا بیلدی کی «آرخ» قبیله لیدیر
 سئودا دنیزینین نورلو الی دیر.

*

اون باهاردا اؤتدو بو سجده گاهدان؛
 آل پاییز، کهنه ساز، چالغی چی زامان
 احسن بو طبیعت وئره ن ایلقارا
 یوزلر قیز اوشاغی؛ هامی سی سارا
 گئدیرلر بیر باغا انار دهرمه یه
 بیرده سینق کوزه، آل شال گورمه یه
 آهای نار بولاغی، آهای نار قیزی!
 کیملر ایزله یه جک اوچونجو ایزی؟!

۱۳۸۷/۱۱/۱۰

سیمرغ یووالی سلطان قایا

(حکومت جایگاهلی انقلاب)

وئرمیش فلکلرله چیگین چیگینه
 نه خاقان بابادیر، نه سونسوز نه نه
 اوزونون گوجونه دؤولت لر گورور
 آلاهیین تاجینا قدرت لر گورور
 گؤلگه سی، اولدوزلار گونش گاهی دیر
 درویشی، آلاهلار شاهنشاهی دیر
 تختی، طاووس لارین چیگنینده مُدام
 آخشامی سحرلی، سحری شام - شام
 ایشله مهز ساعاتی دار زامان لاردا
 خوروزو بانالایار آسمان لاردا
 بازوسو گونش لر قولونو قاتلار
 فلکده یولونداں آلا مَرادلار
 او، تانری گوجلودور، مریم سئودالی
 حکمت آفرین لی، آلاهلر یاخالی
 بیر کَرَمی واردی، مین بیر لهله سی
 مین اصلی عؤمرو دور، هر بیر هله سی
 نورلو تپه سینده بیر آغ ائیوان وار
 اوردا گونش دوغار، سیمرغ بالالار

سلطان قیاسی دیر؛ سیمرخ یووالی
 عصیرلردهن قاباق، زامانداں دالی
 آلاهیین سئوگی سی اونون سازچی سی
 ارسهده مله ک لر ساز - آوازچی سی
 آما او قایادا ایکی جور سس وار؛
 سحرلر آغیر توی، گنجهر لری یاس وار
 میلیون آچارلی دی بیرجه قیفیلی،
 چون جوهرین چاتمیش هندوستان فیلی
 او قایا عالمه باش چیراق گاه دیر
 اوزو پیغمبر دیر، اوغلو آلاهدیر
 اوزو باباسینداں چؤخ - چؤخ قوجادیر
 آما سئوگیلی سی چؤخ بالاجادیر
 نامازسیز آلاهلار بیغمیش باشینا
 گوموش اوزوک چیریپ عشقین داشینا
 سود امهر نوه سی صوبح آذانچی سی
 توماز نامازچی سی قبیله سانجی سی
 باهار یووالی دیر؛ قوش لاری رنگ - رنگ
 دائم ایلان لارلا روزگار لاری جنگ.

*

او باهار، قانادلی، بیخیلمیش خزان
 قیشین سوموگ لری قیریلیر آسان

عشقه عریان باخیر عؤمور گلینی
 رقص ایله باشلامیش اوژ ازهلینی
 گوئی لر آینا توتמוש حسنونه قات - قات
 اونون گوژلریندهن هیجر ائدیر ظولمات
 آلاہ نفسی تک نور - نور اوجالمیش
 قارا زنجیرلری زینهارا سالمیش
 اونا یووالاردا قاناد آچیرلار
 قوش لار اوره ک - اوره ک اونا اوچورلار
 گونش سجده له نمیش آستاناسیندا
 مین معبود محو اولموش دیلخاناسیندا
 کورسوسو ساختالی گوئی لر اوجاغی
 گونش یانا جاغی، شرق یانا جاغی
 او شهر کیمیندیر، وکیمین دئییل؟
 او شهر هئچ قارا حاکیمین دئییل!...
 آتش لی گول لری جنّت - حرارت
 زهری شربت لره آرتیریر لذّت
 آلاہ اوجاغینا اوردان اود گئدیر
 بهشت سغره سینه اوردان داد گئدیر
 داغ لارین - داش لارین مسیحاسیدیر
 آلاہ نامازینین «لالی» - سیدیر
 بوغاز کهکشاندیر؛ قیز دوغاجاقدیر
 کور فلکه بیر جوت گوژ دوغاجاقدیر

نه نه سی - ده ده سی وحشی آتشدیر
اولدوز لاردان قوپان بیر آلماس داشدیر.

*

دیز - دیز، دیره ک - دیره ک بیخیلمیش ظولمت
سلطان قیاسینا شرق آچمیش صورت؛
یورقوندور ظولمتی سؤکه ن قانادلار
قیزیل قوش لار ساکیت، قار قالار قار - قار
بوز قوزقون لار گلیر: بوردا لاش واری؟
قارانلیق، آغ شرقه یئنه حصارمی؟
بالیق جیل قوش لاردا جیغ - جیغ اوچارلی
داش - داش ایشیق قایا بالیق آچارلی
دورنا دسته لری اوزاق اوزاقدیر
شاه کؤینک طاووس لار سانما قاباقدیر
قایادا مین اوبا، بیر «یووا» واردیر
اونون طلسمینه سیمرغ آچاردیر
هامی قوش لار یالینیز «قانات دان» صؤحبت:
او یووا بیزیمدیر - بیزیمدیر البت،
قارقا - قجه له لر، قوجا قوزقون لار
بیر صفده یئر توتوموش؛ تاس سیز بیر قمار،
دورنا - آغ گویره جین - قیزیل قوش، قارتال
بیر جبهه ده آرخا آرخایا خوشحال

قارداشلیق - یولداشلیق لاپ پارچالانمیش
 سلطان قیاسیدا سان هاچالانمیش
 ایشیق لیق بایراغی شیلته - شیلته چیت
 اولدوز مئیت - مئیت، شرق مئیت - مئیت
 اتحاد آغاجی بالتا یارالی
 سال - سال بوداق لاری جانداں آرالی
 شاهباز قانادلاردا، سان گولله له نمیش
 آخیر، اوچوش عشقی بئله اوله نمیش!
 دورنا قادالی دیر، قیزیل قوش غم لی
 قارتال - آغ گویرچین عؤمرو، عده ملی!
 قارقا، فریادلارین بیسم چی سیدیر
 قجه له، فلسفه بیرینجی سیدیر
 قوزقون، مئیت لیک لر پادشاهی دیر
 بالیق جیل، هئیوه ره حیات آهی دیر
 قونموش حاجی لئی لئی باش قرارگاها
 آغزی بالا باتمیش، آغلی گوناها
 تولکو پادشاهدا هئچ بئکار دئییل
 قارقا جبهه سینه آپارمیش مئیل
 اوردا افلاطون لوق مقامیندا دیر
 بیر آیری تولکولوک قیامیندا دیر
 گوموش تاس لار آتیر جاهاں جامینا
 باش - باش یاتیر قارقا احترامینا

فلسفہ توخوبور: او آغ دورنالار
 شیطان گلینینہ باشقا پرستار
 قیزیل قوش لاردا کی جہنم چی دیر
 قارتال لاردا کی لاپ کوفرون ایچی دیر
 اف - اف، دئمہ - دئمہ، آغ گویرچین لر
 تانری گوژلرینین آری سی بتر
 اونلارین تابعی قوش لارسا بئله
 چؤخدان بیشیریر لر شیطانا شیلہ
 بیر گون قیزیلجاندان او قاری شیطان
 اینان قورتولاجاق، اینان قارقاجان
 آلاہین تاجینی باش سیز قویاجاق
 مچید دووارلارین داش سیز قویاجاق
 سیزہ کوشگورہ جہ ک ہار بیرہ لہری
 پوزاجاق بیز چکہن منظرہ لری
 بیزلری قیلاجاق قان اولچوسو، آہ
 سیزلری جہنم کومورچوسو، و آہ
 بیخاجاق قاپی لی مزارگاہ لاری
 ثواب بیلدیرہ جک بیج گونہ لاری
 حکمت خوروزونا باشقا بان - آذان،
 باشقا شرق آچاجاق، لاپ باشقا زامان
 او چاغ اوچولاجاق سیزین شہر لر
 یئل لہ دوراجاق بیزیم منبر لر،

گوئی لر، قانادلارا قیام لی قاپی
 داها اوزاناجاق اوفوقون اییی
 سحر قلمچی سی یازاجاق قزهل،
 عؤمور عالمینه باشقا بیر ازهل
 ایشیق کپهنه گی باراما قوردلار -
 دوغاجاق، ایشیغا باتاجاق باهار
 حضرتی قارقاجان بیزیم زمستان
 قره قادالارلا اؤله جه ک آسان
 قویماین بیخیلا عزالی منبر
 قیلین تابوت لاری اؤزوزه سنگر
 دؤرت باش خنجر ائدین تانری نی بو دهم
 قیزیل قوش لار عَدَم، دورنالار عَدَم

*

او سیمرغ یوواسی، سیمرغ یوواسی
 آلماس خزینه لی آلاهلیق سسی!
 یئددی گوئی بویدا بیر آغ ایپک پرده
 نقشی نقاش لاری پیر ائتمیش سرده
 آلاهلار ده لی سی؛ او باشقا جانان
 گودور قاپی سینی قوشا کهکشان
 بیر مین ایشیغی وار، مین - مین ظلومتی
 پیغمبر غربتی، اَمّت غربتی

آغ آستاناسینین قره داشی وار
 بیر یاشیل یازینین بئش یوز قیشی وار
 فله گی شالاق لیر حؤکمو - فرمانی
 یئنی دهن تیکمه یه سؤکور جاهانی
 آنجاق، آلاه بویدا بیر زندان یاپمیش
 جاهانگیر، جاهانگیر اوزوگو تاپمیش
 گلین باخیش لی دیر، قاری هاوالی
 عؤمورله - اوجاق لا - ائوله داوالی
 الی جهنم دیر، قولو جنت دیر
 آیاغی تربت دیر، یولو شهوت دیر
 باشیندا پاپاق وار، چیگنینه تاج وار
 شهری توخدورسا، ائوپنده آج وار
 بعضاً آتشینده شاختالار آجی
 بعضاً عفی - رحمی اولوم آججی
 بعضاً نغمه لری قارا مرثیه
 بعضاً ثریاسی حسرت کورسویه
 بعضاً دیری لرین اولو قبیله سی
 بعضاً اولولرین دیری نفسی
 بعضاً آیه لری شیطان انشاسی
 بعضاً ناله لری زامان دعاسی
 بعضاً اتوی اولوم، اوجاغی قبیر
 بعضاً بیر میلیون، مین میلیونو بیر

بعضاً قاراسی آغ، آغی قاپ قارا
 بعضاً امی مسیح، مریمی سارا
 بعضاً اؤزو سؤزلو، کتابی سؤزسوز
 بعضاً قیزی قیزیلی، باخ، اؤزو قیزسیز
 بعضاً بیر قاپی لی مین بیر قیفیل لی
 بعضاً مین آچاری بیر سادا دیل لی
 بعضاً ناخیشادیر، بعضاً نقاش دیر
 بعضاً کعبه، بعضاً آلاهدان باشدیر.

*

سیمرغ یوواسینا اوچور قانادلار
 اوردا آلاهلیق وار، اوردا قدرت وار!...
 قوجا قارقالارین فیکری دومان لی
 قیزیل شاهین لرین سؤزو دیوان لی
 قارا بیر ایلاندا اوچماغا دورموش
 آغ - آغ قانادلاری سانجماغا دورموش
 شاهینین قاناتی قارقادان گوردور
 حتی جایناغیدا قیزیل دیر - زوردور،
 بو کولور تولکویه قارقا سس به سس:
 «جانیم قوجا تولکو، اوچوشا نَفس؟»
 تولکو، تاس لار آتیر، تاماس لار توتور:
 «اوچما قوجا قارقا، آسوده اوتور»

قارا ایلانادا دی؛ گل سین بری،
 او بیر اژدهادیر؛ چالار گۆزلری،
 مینسین قوزقون لارین بوز قانادینا
 مینسین قارانلیق کن قوزقون آتینا،
 سیمرغ یوواسینی آلسین اثرته کن
 ایلانا حوکم وئر زهرله نرسن
 اؤنجه قارتال لاری - قیزیل قوش لاری
 چالیب کول ائده رسن ظولمت نیگاری
 دورنالار اوچونده زهر ساخالارسان
 دورنالار بیخیلار - چالینار آسان
 گۆرچین لرده کی سنین خوره بین
 ایندی قالخ زهرلی - سَهَم لی گئیین.

*

سیمرغ یوواسیندا نور هاوالانیر
 قوش لار جبهه - جبهه، باخ، داوالانیر
 قوزقون لار غیب اولموش، ایلان اوزاق لیق
 تولکو قارقالارا یاپیر اوجاق لیق
 قونموش قجه له لر صوبح آغاجینا
 غزل سؤیله بیرلر قارقا تاجینا
 قیزیل قارتال لارا تشهر گلیرلر:
 اوچا بیلمه ز سیزکی، اوچارسیز اگر

عزرائیل قوزقونو بوغازلار سیزی
 ایکی یه پارچالار بوش قلبینیزی.
 قارتال لار : نه اولموش، اوچاریق داغ - داغ
 بیزدهن قادا اوزاق، عزرائیل اوزاق
 بیزیم قانادلارا اولدوز ال چکمیش
 گلین ساجیمیزا اولدوز شال چکمیش
 بیز قارقا دئییلیک قوجالاق کور - کور
 قجهله دئییلیک هئی جیغ - جیغ، قیر - قیر
 گوئی لر نفسی بیق، گوئی لر آذانی
 بولودلار همدمی، اوچارلیق جانی
 باخین بیر - باخین بیر، بیز اوچدوک بئله،
 بس، سیز قارا قارقا، آلا قجهله؟
 قجهله: گلمه یه یولوموز واردیر
 ظلومت لر قولوندا زوروموز هاردیر.

*

گئجه کن قوزقون لار بوز قانادلاردا
 قارا اژدهانی ائتمیش لر اوردا
 آنجاق او ایلانی دؤش - دؤش اوږتموش لر
 سیمرغ یوواسیندا باشقا بیتیمیش لر،
 قیزیل قوش دسته سی، قارتال دسته سی
 سیمرغ یوواسینا دوغرو گئده سی
 اونلار خبر سیز کی، قارا اژدها
 آجامیش قانادا، آجامیش داها

آچیلیمیش گوئی لره یول لار؛ آغ یول لار
 آما نیگراندی قدهرلی باهار
 سیمرغ یوواسی دیر، قوش لار یورولموش
 اونلار قاناد - قاناد قافیل وورولموش
 نه قیزیل قوش سسی، قارتال قئیهاسی
 نه قاناد نغمه سی، نه قوش نفسی!
 یالنیز قارا اولوم؛ آدانسیزلیقدیر
 قاناد لار اولومو؛ لاپ جانسیزلیقدیر،
 قارا اژدهانین آغزی آتشی
 یئتمیش مین آغیزلی، وای، یئددی باشلی
 قوزقون لار چؤل به چؤل لئش داشیبیرلار
 قارقالار آلمیش گوئی لره: قار - قار،
 آلا قجه له لر عرفانچی لانمیش
 تولکو بی حوکم آچمیش : حضرات باریش
 آمان، گویرچین لر، آمان دورنالار
 قان - قان، قاناد - قاناد توتورلار مزار
 قارقالارا چاتیر سیمرغ یوواسی
 قوزقون لارین اولور حیات حناسی،
 یالنیز، قاناد لاردان سرودلار قالیر
 «زامان»، ظلومت گاهدا یئنه چابالیر.

تبریز رازی بیمارستانی^۱

عؤمورلر، اؤزوندہ آسيلمیش قاپی
 بورا خسته خانا، دردین عذابی
 ایلان دیشینینده آغری سی دئییل
 عقربده یاخچی دیر؛ درد جانا ماییل!
 درد، قارا ایلانین معماسی دیر
 درد، جان بلاسی دیر، روح یاراسی دیر
 درد، «همایون» اوچون تانری نشتیری
 درد، «رمضان» اوچون زامان گوهری
 درد، نه اود - آلاوودور، نه آتش، نه کؤز
 درد، پارادا دئییل، بیرجه کلمه سؤز!

*

درد، آلاہ یومروغو، عزراییل داشی
 جهنم غزلی، جنت قارقیشی
 درد، دهلی مجنونون غصه‌سی، غمی
 درد، فرهاد کولونگو، زلیخا دمی
 درد، کرم سازیندا آلیشان اصلی
 درد، سئل ده بوغولان سارانین میثلی
 درد، شیرین عشقینده جان وئرن فرهاد
 درد، اؤزونه آغری، درد اؤزو فریاد

۱ - همایون و رمضان همین بیمارستاندا «بوعلی» بخشینده، اون ایل‌دهن آرتیق بستری اولان مریض‌لر.

درد، درمان سانجی سی، طیبیب حیاسی
 درد، پرستار باخان گوژلرین یاسی
 درد، نه چتین سووال، نه ده آساندیر
 نه جانا جاناندیر، نه جان آلاندیر
 درد، جاندا یوخالیان عقرب عشقی دیر
 درد، روح بوغازیندا زهر مشگی دیر
 درد، آلاهللی جاندا بیر آلاهل سیز دیر
 درد، آه شراره سی، اؤزو آهل سیز دیر
 درد، جان دینجلیگینده نادینج داماردیر
 آغیز سیز - بوغاسیز بیر جانا واردیر
 درد، جسمین سلطانی، درد همان جان دیر
 جانی شاللاق لایان قاتیل شیطان دیر
 درد، اوددان توره نیش اودلو بوز کومور
 یئدیگی عوموردور، ایچدیگی عومور
 درد، قارادا دئیل، درد آغدا دئیل
 درد، عاقیل دا دئیل، اوشاقدا دئیل.

*

بورا خسته خانا، آدی سا «رازی»
 دئیل هئچ بیر مریض بو یئردن راضی!
 بو مریض خانانین شفاسی دا درد
 عومرون بیناسیدا، دونیاسیدا درد!
 بورادا آلاهدا ال دعادادیر
 عومرون قلمچی سی اؤزو قادادیر

بوردا درده دؤنموش هامی درمان لار
 آلاسه اوجاغیندا اوشویور جان لار
 کیم بیلیمیر جان نه دیر، یا جانان نه دیر
 عؤمرون کوچه سینده چیراغبان نه دیر
 کیم بیلیمیر گولوش لر دوداق پایی دیر
 چالغی لار، نغمه لر عشق هارایی دیر
 کیم بیلیمیر فیکیردهن یوکسه له ر خیال
 عشقین کوزه سینین شربتی آل - آل
 کیم بیلیمیر حیاتین پنجره سی وار
 باهار باشقا، پاییز باشقا رنگ آچار
 یاز گونو چیچک لر آغ نفس ایچهر
 گول لرین شعریندهن بولبول سس ایچهر
 حیات قانا دولار قاردان - یاغیشدان
 یووا نفس آلا ر هر کؤریه قوش دان
 کیم بیلیمیر پاییزین قیزیل بوغچاسی
 آچیلار، سیناندا باغین طاقچاسی
 آخار باغین قانی آل آعاج لاردان
 سون قطره قان لارین قندیلی، شیلان
 باغچا هر بیر باغین آل بوغچاسینی
 جاناما ز ائده ره ک آچار سسینی
 قان اولموش یارپاق لار نامازا دوشهر
 اوژو اوژ عشقی ایله هر باغ اوپوشهر

*

کیم بیلیمیر دنیزه ساحیل لر کومه
 سولار دریا بویو قویلانمیش غمه
 دنیزچی سولارا عشقیندهن دئییر
 کاهدا دنیزچی دهن سوگیلئله بیر
 بالیغا آتیلار دنیزین داشی
 اولدوزلار داغلارین قولاق یولداشی
 گوئش قزهل چی سی شامچه ایتیرمیش
 اوفوقون آهلاری قلم گۆتورموش
 دولموش بوشالماییر شعر هئیبه لری
 کبینینه سالیر بیر قیز سحری
 اونون آیناسیدا گۆی دوواریندا
 مین قیزیل داراق وار اختیاریندا
 توکونون هر تئلی بیر ذولفقاردی
 شهلا گۆزلرینین آفتی واردی.

*

کیم بیلیمیر یار کیمدیر، یا اغیار کیمدیر
 اورگین همدی بس نیبه غمدیر
 نیبه «کرم» اولموش، یا نیبه «لهله»
 آچمیر قاپی سینی یار گوله - گوله
 نچون آستاناسی بوش بیر خیالدر
 کوچهدهن اؤتهن قیز بس نیه لال دیر

اؤز ائوی - چیراغی، اؤز اوجاغی نه،
 ائولادا آچیلان گئن قوجاغی نه!
 یانیر ائو چیراغی، اوغول - قیزی دیر
 عؤمرونون دفتری شعرلی، سؤزلودور

✱

کیم بیلیمیر اونا دا آد قویولونموش
 گؤز آچمیش دونیا یا او قَدَمی خوش
 عؤمرون رقمینده حساب لاری وار
 دنیا دیوانیندا کتاب لاری وار
 مشرقده، مغربده حاقدی - پایبی وار
 اونون کیدیر آلاسه داش قویان دووار
 اونون کیدیر هر بیر مقدس آیه
 انسانسیز، نه نیاز آلاسه موسایه
 انسانسیز، الهی قانون لاری هئچ
 سمایی کتاب لار دوواریسیز کرییچ
 انساندیر حکمتین ازهل دفتری
 انساندیر خلقتین نورو - گوهری
 انسان معنا وئریر معناسیزلیغا
 انسان دنیا تیکیر دونیاسیزلیغا
 قرآندا، اینجیلده انسان اوچوندور
 انسانسیز، دین لرده اؤزونه دیندیر

انسانسیز، اهریمن اولارمیش خلقت
 ایشیق دئیهرمیش بس اودا بیر ظلومت!
 آلاهدا سسینه قولاق تاپمازمیش
 اودا قافله سی گۆره رمیش آزمیش
 ائده رمیش اؤزونو خلقت هارایی
 کههکشان لارینی آلاهلار پاییی
 هر گۆیه گۆی دولو اولدوز جارلارمیش
 وارسیز آلاهلاری بتر وارلارمیش
 نامازا دورارمیش هر قیبله گاهدا
 چکه رمیش اوره کدهن آلاهلای آهدا
 آذاندا وئره رمیش هر آستاندا
 عاقیل دا اولارمیش او، دیوانادا
 هر گۆزهل گۆردوکجه، شربت سیزلرمیش
 هر گوشن دویدوقجا، غربت سیزلرمیش
 سرخوش شرابچی یلا وئریب ال - اله
 رقص مشقی قیلارمیش رقاصه لرله
 بیر کتاب دیله رمیش هر آییه سی شعر
 شراب شعر، پیالا و سایه سی شعر
 شهادت عشقیده شمسی اولارمیش
 ایکینجی سجده ده مین ایل قالارمیش
 اودلارمیش بعضانده جانامازلاری
 سازلارلا سؤیله رمیش چۆخ نامازلاری

قاپی دا گوده رمیش اؤز قده م لرین
 سجد گاه تیکر میس چیراق منظرین
 موسیقی سیز لیکدا، غمه وارار میس
 موسیقی اودویلا قلم یا خار میس
 بیلزمیش رسمی نه، رسام لیغی نه
 سحر لیک شامینین آخسام لیغی نه
 اونون جانین یا خان هانسی ایشیق دیر
 سازا زخمه ووران هانسی آشیق دیر
 چالغی هر بیر رنگه نچون رنگ آپیر
 هر رنگی، موسیقی آل ائده ایچیر
 سازلارین صداسی نه دهن تکبیر دیر
 موسیقی اسیر دیر، تانری اسیر دیر؟
 تانریا چالینان هانسی چالغی بو
 تانری سیز موسیقی نه دمه «یا هو»؟

*

کیم بیلیمیر سیاست، دیانت نه دیر
 دیانت نامی یلا اسارت نه دیر
 یاشاییش قلم قاش، یا کی قماش دیر
 عؤمور ترازسی سی چکیدیر، داش دیر!
 اونلارا تئن قیزیل، اون قات ساختمان
 بیر پوک سیگار قدهر نوش دئییل، اینان

ثروت، جان اودونون شرەرى، شىرى
 قىمتلى پالتارلار، ايت سالان دەرى!
 سىگار كۆتۈكۈدۈر ياقوت - يىمن لىر!
 بىر نىخ سىگار دىيىل مىليارد تومن لىر
 قوجا قورد يالىدىر دونىانين وارى
 انساندان سلب ائدەر هر اختىيارى
 دونيا ازەل گۈندەن فاحشە گۈزەل
 مین ارلى باكرە، مین ال لى دەجل
 شاه لار زىنتى دىر آتینین چولو
 انسان آشناسى، لاپ غرىب اؤلۇ!
 بو دونيا خىلقتین بیج ائولادى دىر
 شىطائین نفسینین باش مُرادى دىر.
 بلى كى بو دونيا ایت - قورد يالى دىر
 عالم لىر توى لوسا، بو عزالى دىر.

*

بورا مریض خانا؛ درد لىر اوجاغى
 هر دردمند اوچون بىر درد پىجاغى
 درد، اۆزو ناماز دىر، اۆزو آیه دىر
 درد، آلاھ بویدا بىر غرىب سايه دىر
 درد، عشقین چىشمە سىن تىكەن سحر دىر
 آغىل تفسىرىندەن اوزاق هنردىر

مله کالر، هیجرینده آغلایان نیگار
 درد اؤزو دردمند، اؤزو غمگسار
 درد، مجنون باغریندا لیلی اوخودور
 درد، فرهاد گؤزونده شیرین یوخودور
 درد، جان قزه لی دیر، جان آغری سی یؤخ
 جانان نفسی دیر، جانان سسی یؤخ
 درد، ناماز کؤینه کالی نور آستاناسی
 اوغلو شهید اولان آلاهی آناسی
 دنیز لر سسینده آتش لی دعا
 اقیانوس گؤزونده ماوی تاماشا
 درد، دلبر سازینین یادگار سیمی
 درد دلبر چالغی سی، درد، دلبر غمی
 درد، آلاهی قیزینین ایلیک اوشاغی دیر
 فیشدیریق لی سولار اشتیاقی دیر
 درد، گونش چیراغی آلیشان طاقچا
 آلاهی نیشانلی سی باغلایان بوغچا
 درد، باهار یوخودا گؤردویو قیش دیر
 ایلان امیشدیره ن آناسیز قوشدور
 درد، دنیز سس لهیه ن پیر گمی چی دیر
 هیجران دورناسینین غریب کؤچودور
 درد، ایشیق شعیرینده ایته ن قلم دیر
 مکّه بولاغیدیر؛ جوشغون زمزم دیر

درد، قوجا چىناردىر رىشەسى آتش
 تورپاق كدەرىندە كمانسىز آرش
 درد، يول ھۆھەسىندە ناكام يولچودور
 قانونسوز بولودلار مشكىندە سودور
 درد، جان آيناسىندا جانلا قوشادىر
 آللاھى توش لايان گۆزدور، ماشادىر
 درد، يار بوينونداكى گۆز مېنجىغى دىر
 يار گۆز برەلدەمەسى، يار آجىغى دىر
 درد، يار بوغازىندا ايتەن دوداقدىر
 بولبول گۆز ياشىندا اۋتەن دوداقدىر
 درد، نەشەباخىش دىر، گۆزسوز گۆزەل سىز
 درد، آل ياشايىش دا اۋلموش، اجل سىز!
 درد، كۆرپە بىر بالىق بويدا درىادىر
 بىر سووال لىق نەمە، يوز مېن «آيا» دىر!
 درد، خراب ساعاتدا دىوانە زامان
 اۋز قىلىنچى بىخان قوجا پەلوان
 درد، آللاھ اۋنۇندە اگىلمەيەن باش
 كەبە دووارىندا كافر اولموش داش
 درد، چارىغى بىرتىق چوبان سەگەھى
 يىتتىم قوزو كئفى، يىتتىم قورد آھى
 درد، دوشگون باغبانى اودلايان شراب
 قوجا پىغمبرى ياندىران رباب

درد، جواد، ہمایون درد، رمضان دیر
 مست آذانچی اوچون وقت سیز آذان دیر
 گؤز یاشیندا ایتہن تای سیز اینجی دیر
 کؤنول دهن قہر ائدہن عشق قیلینجی دیر
 باشسیز سئوگیلی یؤخ، باشسیز سئودادیر
 آیاغی زنجیرلی سونسوز رویادیر
 «سورو» دور؛ اردبیل اوغلو دہلی سی
 «سورو» دور؛ وفاسیز بیر یار اولوسو
 «سورو» دور، بیتہمیش او، جہنم دہ
 ایتہمیش - ایتہمیش او، جہنم دہ
 «سورو» جہنم دهن گول - چیچک دہر میش
 ہر نہ کی گول دہر میش عاصمہ وئر میش!
 «سورو» دور، کشف ائدیب گول لو جہنم
 «سورو» نہ عرب دیر، نہ تورک، نہ عجم
 «سورو» ایلقارسیزدان کوسہ بیلر میش
 جنت قاپی سیدا آسا بیلر میش
 «سورو» قاناتیندا گوجلہنہن بیر قوش
 ازہلدہن اؤزونون آلاہی اولموش
 «سورو»، جہنم دهن گول درہن گؤزہل
 چوخ جنت سس لہن میش: «سورو بری گل
 «سورو» اؤز باغیدیر، اؤز باغچاسیدیر
 جہنم گول لری اوراقچاسیدیر

«سورو» اود ایچیندهن گول دسته له میش
 جنت جمعیتی بس خسته له میش!
 «سورو» سوز جهنم سو یوق ده بیرمان
 جهنم مله گی اولار میش اینسان!
 جهنم «سورو» یه گولستان، ماییل
 «سورو» جهنم ده بیتنه گول دئیل
 «سورو» جهنم بیر اعتباردی
 جهنم «سورو» - سوز ظولمت مزاردی
 «سورو» ایلاهی دیر اوز جنتینده
 بیز اونو دویوروق گؤز ظولمتینده!

*

بورا مریضخانا؛ ایکینجی زندان
 صوبگاهلی، شامگاهلی وئران پادگان
 دکترلر حبسی چی، نه کی پیمبر
 بو مکان اؤزونه بیر باشقا شهر
 خسته درمان اوچون، طیب پول اوچون
 هر حکیم سان قیرقی، خسته بیلدیرچین
 آرتیق اللی ایل دهن بری سؤیلهسه ک
 هئچ بیر خسته بوردا ساخالمیب، دئمه ک!
 آنجاق بیر طرفده طیب آرتیمی
 بیر طرفده آرتیر خسته لر جمی

هله چؤخ طیب وار یاشی خسته لر
 چکدیگی حبس قدهر، قارا درد قدهر
 خیلی دکتر وارکی، اونو اوشاق کن
 آناسی قورخوتموش او دهلی لرده ن!
 خیلی دکتر وارکی، دئینمیره م، آه!
 اونچون مریضخانا موفته سیناقگاه
 سانکی مریض لرده، سیناق جاندار ی
 گؤر نه گومراه لانمیش طیب بازاری!
 آلا، قارا گئدسین بو قرار سیز قیش
 دکتر روحوندا دا وجدان ییخیلمیش!
 چارا قیل ایلاهی طیب سیز لییه
 اؤزون دوست، اؤزون دوست حیب سیرلییه
 بورا مریضخانا، «سوپور» پرستار
 «پرستار ایستگاهی» گؤرنمور بهدار!
 بورا پرستار لار یاتماغا گلیمیش
 گول - گول اویناماغا هر «آغا» گلیمیش!
 گیزلی اوتاق لاردیر یاتاق گاهلاری
 بو دورومدا دورموش خیلی بهداری
 یئنه ساغ اولسون لار سوپور جماعت
 ایش لیر لر - ایش لیر لر اوجوز، بی منت
 اونلار هم فداکار، همده پرستار
 اونلارا سن مدد قیل پروردگار

ایش لیرلر، آماکی آیلیق لاری آز
 بو دردلر ائيله ميش اونلاری ناساز!
 اوزاق او محترم فداکارلاردان؛
 تورکون مئلی وار: «هر واخت، هر زامان
 ائششگلر ایش له ميش، آت لار یئمیش لر»
 بیزیم تورک بابالار یاخچی دئمیش لر!

*

بو عدالت سیزلییه حاق دیوان قویسون
 قاضی کورسوسونده آلاسه اوتورسون
 بو قضاوت سیزلییه قوش لار دعاسی
 مدارسیز، سرگردان داش لار دعاسی

*

بورا مریض خانای بزه کالی زندان
 بوردا سیمیج لانیر، بوردا چیخمیر جان
 قره بازداشتگاه؛ «قیزیل حصاردی»!
 ایزو دو هزاردان مدرکی واردی!
 قات - قات زنجیرلی دیر قاپی - پنجره
 ابریشم! پرده لر! آل - الوان، قره!
 گوناھسیز نرده لر ایل لردیر اسیر
 قوجا پنجره لر بیر داهادا پیر
 قارا رنگ لرینده آغ خیال واردی
 ایشیق لیق کؤینه گی اونلارا واردی

نرده‌لر اونلارا چپردیر بَرک - بَرک
 رُم قوشون لارینین نیزه‌لری تک
 گاهاً گۆرورسن کی او نرده‌لرده
 قاریشقا گیر ائتمیش؛ های‌لیر؛ سر کرده!
 نرده اوره‌یینده ده‌میر داریخیخیر
 خسته خیالینی بو مکان سیخیخیر
 حتی قاپی لاردا غم‌لر دوستاغی
 زندان شکیل چی سی هر قاپی تاغی
 بو یئرده ساغ یاتسا، ناخوش لار گئده
 بو یئرده آخشاما گۆلگه‌دیر سحر
 غریب جزیره کهنه ارک کیمی
 بو یئر کهکشانی اولموش لر غمی
 ائولر گوناهاگی بو ائیوان، بو ائو
 بیر باش‌لی اژدها، یئددی باش‌لی دئو!
 مریض‌لر ابدی شفاسیز ناخوش
 قفسه اویره نهن بلبل سس‌لی قوش!
 کیمی سی ایشه‌بیر آشپزخانایا
 کیمی سی بو ایشه آرتیریر حیا
 کیم، هر آیاغینا اوچ باشماق گئییر
 کیم، یئته‌ن مریض‌دهن سیگار ایسته‌بیر
 کیم، ائله جیبیلدیز؛ آنادان اولموش
 کیم، حیات باغیندا آچمادان سولموش

کیم، اولسون یاشی قیرخ، ساققالی آغ دیر
 هله ده سود امه ر اوشاق سایاقدیر
 کیم، دئییر بس دوشموش صیاد تورونا
 نجات ایلاهی سی داها یؤخ اونا
 کیم، مقدس ائو تک داش - داش سوکولور
 اؤزونده جم قورور، اؤزونده گولور
 کیم، دئییر حیاتا دؤنهرم حتمان
 عائله قوروبان، ائوله نهره من!
 کیم، یاخچی دویورکی، نَفَس لی اؤلو!
 دن سیز واغان اولموش یاشیل سونبولو
 کیم، هئچ نه ایسته میر، هئچ - هئچ نه، یازیق
 ایسته میر یئمه کدهن، یاتماقدان آرتیق
 کیم، اؤز نفسینه گیلئی لر آچیر
 حیات گلینین عشقیندهن قاچیر
 کیم، اوغولسوز لوقدا، اوغوم چاغیریر
 خیالدا توتدوغو کیمه باغیریر!
 کیم، نَفَسی شیطانین سون قیزی بیلیر
 کیم، رحمان آلاهی - هه - اوزو بیلیر!
 کیم، شفا دیله میر هئچ بیر طبیب دهن
 کیم، دئدیک لریمین، بیل، بیریده «من»!

بورا مریض‌خانا : عزرائیل بابا
 خلقت سئوگی لیبی کور اولان اوبا!
 اولدوزلار قاتیلی، نیفرت‌لی داش‌دیر
 پنجره‌سی پاییز، قاپی‌سی قیش‌دیر
 بیج‌مله‌ک مزاری سانکی بو مکان
 مین سوواللی باخیر اورا هر انسان!
 سانکی انسانلیغا اوردا نفس یؤخ!
 سانکی سئوگی آدلی اوردا بیر سس یؤخ!
 سانکی، بو تورپاغین یاراسی دئییل
 آلاهیین گؤزونون قاراسی دئییل
 سانکی پاشا شیطان قالایان اوددور
 ابلیس سازنده‌سی قوشان سروددور
 سانکی قاتیل جین‌لر حبس‌گاهدیر!
 سانکی قرآن یاخان «أل» گناهدیر!
 سان آلاه جگرین سوسوز قویان سو
 یا اونون اوخونا گلمه‌یه‌ن آهو
 سانکی کافر معبود زولفونون توکو
 جهنم مسجدی، جهنم مولکو!

*

یؤخ، ای مین زوواللی - سوواللی گؤزلر
 یؤخ، ای شیطان اوپهن خیال‌لی گؤزلر

یۇخ - یۇخ، بو سانکی لار و آلاہ عبث دیر
 سیز دویان سر - سس لر قوزقون - کرکس دیر
 اۆلدورون اۆزوزده بو قوزقون لاری
 یۇخ کی، سیزدهن آلاہ هر اختیاری
 بو یئر قوتسال اوجاق؛ مریض خانادیر
 بو یئرسیز هر اوره ک، لاپ وئرانادیر
 بورا بیر کعبه دیر هر داشی قیزیل
 بوردا گۆزدهن آخان گۆز یاشی قیزیل
 بورا مکه، نورلار قیبله گاهیدیر
 هر مریض اۆزونون، بیل، آلاهییدیر
 بورا چیراق لیدیر، زیارت لیدیر
 و آلاہ، بو معبودگاه حرارت لیدیر
 هر زیارت چی یه اوردان پای اولماز
 اوردا آی قیزیدا مین ایل دیر ناساز!
 اوردا آلاہ لاردا نامازا دورموش
 جاوان مله ک لرده نیازا دورموش
 هر قونوت دعالی، هر گۆز آیہ لی
 هر اوطاق، هر یاتاق آلاہ سایہ لی
 بیر ائودهن یوسفین قوخوسو گلیر
 بیر ائوده زلیخا یوخوسو گیر
 بیر ائوده «خان چوبان» نئی لر دم له بیر
 بیر ائیواندا «سارا» سئل! گلدیم - دئییر!

بیر ائوده سازی یلا قیزیشیر «کرم»
 بیر ائوده له له یله دردلہ شیر قلم
 بیر ائوده «شاه صنم» یاسلی توی ائدیر
 باغرینداکی «غریب»، آشیق یوخ، اسپر
 بیر ائوده مسلمان اینجیل سیز له میش!
 بیر ائوده نصرانی قرآن سیز قارقیش!
 بیر ائوده «مولوی» شمس نامه سیز
 بیر ائوده «الف» - ده قالییدی «حافظ»
 بیر ائوده حکمتین چیراغی یاغسیز
 بیر ائوده آتش لر - اودلار اوجاق سیز
 بیر ائوده کفنه بوکولموش «مجنون»
 «لیلی» - نین دستانی عؤموردهن اوزون
 بیر ائوده قاپی لار قزه لی آتش
 بیر ائوده حیاتین گؤزه لی آتش
 بیر ائوده چیراغین گؤز یاشی نارین
 بیر ائوده «عقل» آچیب آلاهیین پارین
 بیر ائوده هدیه لر لاپ آرتیق اولموش
 یارین نار بوغچاسی دینج یاستیق اولموش
 بیر ائوده چیراق لار آلاہ الینده
 بیر ائوده هر داراق آلاہ تئلینده
 بیر ائوده مین ائیوان، مین لر قوشا ائو
 آینا باخیشیندا، باخ، تاماشا «ئو»!

آلاهین غضبی

دینمه‌یین - دینمه‌یین، باشیما سس وار
 بوغونتو - سیخینتی؛ زامان گۆزو دار!
 نور یؤخ، بیر شمچه‌لیک ایشیق ایستیره‌م
 سۆزومه بیر سازسیز آشیق ایستیره‌م
 منیم سس لریمین اؤز سازی واردیر
 کؤنلومون هر قیزی آنا نیگار دیر
 چنلی بئل هاوالی چالما چالارلار
 نئجه هاوالی کی؛ ارسیز قالارلار
 منیم هر بیر سسیم باکیره قیز دیر
 نییه کی، یاری سی لاپ آلاسه‌سیز دیر!
 روزگار زنجیری ایله قاداق لانمیش لار
 آزادلیق اوغولونا آداق لانمیش لار
 ناغیل اختارارلار طاقچا - بوخچادان
 بیر شئی تاپمایینجا کؤهنه طاقچادان
 ائوی بوراخمازلار قاپی چالانا
 یا تندیر قالاییب توستو سالانا

*

سس لریم سس لردهن بیر ناغیل تاپمیش
 بو کال فیکیرلره سۆز - آغیل تاپمیش:

«بیر کروان گلیرمیش اوزاق سفردهن
 هئچ کیمی سالماسین تانری نظردهن
 لاپ پوللو بیر ارواد کرواندان آرا
 آچاراق ال سویا چاتدیریر؛ نورا
 بیر بؤلوک یول کسن تاپیلیر بیردهن
 دئییرلر ای قادین گئچ زر - زیوردهن
 اگنینه نه وارسا سویون دورمادان
 جانین بلالیدیر آزالسین قادان
 بیز داغ لار بالاسی، سن شهرلی سن
 شاهزاده قیزلارا برابرلی سن
 یایلین ایپک دیر، کمرین گوموش
 سندن بونلر بیزییم، نه کی ناز - اوپوش

✱

او قادین تیترده دی بیر یارپاق کیمی
 یالواریب، آغلادی لاپ اوشاق کیمی
 دئدی: یول کسه نین بوغو بور اولار
 پاپاگی مردلیگه منشیر قورولار
 بو نئجه کیشی لیک، جوانمردلیک دیر؟
 بو، چیرکین یوموروق، موردار تپیک دیر.
 او تورک اوغرو باشی باغیردی برک - برک
 مرسی بوینوزلادی دهلی جوئنگه تک

دئدی: بو خنجریم دهلی چنگیزی
 عزراییل اولگوجو هر کیمه تیزدی
 تۆک یئره اگینده نه پالتار واردی
 یوبانما، یوک لروو کروان آپاردی.

*

او آرواد سویوندو، اولدو بیر غزال
 آما حه ده له ندی یئنه دال با دال:
 چیخارت اگینده کی «تونوکه» - نیده
 گره ک تونوکه سیز قیلاق سنی ده.

*

یازیق او قادینین گۆزلی دولدو
 قارا طوفان لاردا باغری بوغولدو
 آتدی اورهینی چؤل لوک اودونا
 فلگی سس له دی آرزو سودونا
 سون دؤنوب یالواردی: ای اوغرو باشی
 مندهن اوزاق ائيله بو قارا قیشی
 چؤخ یاشلی دئیله م، هله گلینه م
 ائتمه یین؛ عزاما اوتورار نه نه م
 «آج قیلینجا چاپار» گۆزه ل مثل دیر
 آنجاق وجدانسیزیق چیرکین عمل دیر
 نه ناپاک بیر داش دیر کندیزین داشی!
 قانجیق قوردلار سینیز، نه جومرد کیشی

منه بیر فریادلیق فرصت بوراخین
بیر آنلیق دونیاما اولمایین یاخین

*

اوغرو لار دئدی لر: صؤحبت هئچ لیدیر
«تؤیوق بیر قیچ لیدیر - کی بیر قیچ لیدیر»
سن جیزیقدا قالان بیر ایلانچاسان
«صوفو» - لار اوستاددیر، آز بیزه یالمان

*

او قادین ال وئردی دردین ایینه
ساز لاردا بنزه دی دردلی گلینه
اؤزون شمچه له دی؛ جانین یاندیردی
خیلی هنده - وهره گؤز دولاندیردی
گؤردو آشیریمدان گلیر بیر یسی
بیر توخداقلیق تاپدی یول لار پری سی
دؤنوب، اوغرو لارا دئدی بیر باخین
او گلن - یول بی بی بیزه لاپ یاخین،
دؤنوب اوغرو باشی شرطه اوتوردو
قادین لا باشقا جور قومارا ووردو
دئدی: حاکیم اولسون او گله ن کیشی
چون کی اونون یاشی آشمیش یئتمیشی.

*

قادین قبول ائتدی: بونا سوژوم یؤخ
 بو چاغ مین بیر گوئی ده بیر اولدوزوم یؤخ!
 سیز عؤمره ناز ائدهن جانا آزارسیز
 آلاهیندان کوسه ن عزراییل لاریسیز!

*

او تنها مسافر برهیه چاتدی
 حاکیم سن - دئدی لر، فیکره قول آتدی
 حاققی اوغرو لارا وئردی ناهاقدان
 دئدی: بلی - بلی، لاپ ائله بو آن
 جیبیلدیز بو قادین، تونوکه سینی -
 چیخارتسین، آچماسین هئچده سسینی.

*

او قادین چالیندی سان ایلدی ریمدهن
 دئدی: ای انصافسیز، محکوم لاندیم من
 جانیم قورد اولدون قارا شیطان تک
 سن اوغرو لارداندا بیرتیجی کؤپه ک
 بیلمه دین تانری نین قده ری واردی
 باخ، تام عصمتیمی اوغرو آپاردی! ...

*

قات - قات قاپی کیمی بیخیلیدی قادین
 تونوکه سیز له نیب، آچدی فریادین!

ناگاهدان گۆى قاتىن اورتدو بولودلار
 شىمشىكلر شاخاراق، بورولودو اودلار
 بولود دنىز - دنىز ياغمور بُرچ آلدى
 دەلى طوفان بويدا سئل لر اوجالدى
 نه هاوالانمىشىدى هاوا پلنگى
 قىضادان، دوروبان بوراخدى جىنگى
 يئنه طبيعتىن دورالدى حالى
 اولدو ياز اينده آينا مېثالى
 او قادين گۆردو كى تام مالى قالمىش
 سئل - سو اوغرو لارىن جانىنى آلمىش
 بېردە كى مسافر؛ او بوپو بىستە
 اگلشيب سس سىزجه يول مرسى اوستە
 قادين هاوالاندى: اى چپەل كىشى
 ايندى نئجه سن مى گۆتورەم داشى
 سىنن او آغىل سىز باشىنا چالام
 بو نه بىر حوكمويدور، آغىل سىز ادام؟

*

مسافر سس آچدى: دور باجى، داىان
 حۆكوم قدهر اوزره، نه كى بوش يالان
 بىليرسن، حياتىن مېن آچارى وار
 هئچده قىفيلنده يوؤخدور اختيار

بو قیفیل اؤزوده نار باغچالی قیش
 اؤزونده مین قاپی، بیل، ایشگیلله‌میش
 هر قاپی آلاهی یورغون آغ مسکن
 آسیلمیش گوی لرین چارچووا سیندان
 هر قاپی آلاهیین آهلی قزه لی
 ائو - اوجاق گۆزه‌لی، ائیوان گۆزه‌لی
 هر قاپی قاپی لار قلبینین عشقی
 آستانا نقاشی، پنجره مشقی
 هر قاپی کۆرپه‌سی اۆلموش بیر گلین
 باغرینا یوک قیلیمیش روزگار نیسگیلین
 هر قاپی لاپ اوزون عۆمور اۆلکه‌سی
 عصرین نه‌نه‌سینین پیران کۆلگه‌سی
 هر قاپی اؤزونه دایانمیش دیره‌ک
 تانری سۆپکه‌نجه‌سی «توغ» نفسی تک
 هر قاپی حکمتین اوزون ناغیلی
 زای قیلیر آلاهدا اولان آغیلی
 هر قاپی سارایی تالانمیش نیگار
 اؤز اودویلا یانان قوجا چیلینگار
 هر قاپی نذر اولموش دوگونلو بوغچا
 نارلاری گول اوسته کسپله‌ن باغچا
 هر قاپی سئحرآما، هر قاپی سه‌هند
 هر قاپی کوچه‌سی اۆلموش دماوند

هر قاپی آلاهیین شاه پنجره‌سی
 بهشت باغ لارینین دهرین دهره‌سی
 هر قاپی تنه‌الیق، آیریلیق، آه - زار
 باجی قارداشینا قازدیغی مزار
 هر قاپی آخشامدان اولهن پئیغمبر
 زامان ساعتیندان یوزلان سحر!...

*

بلی، منیم باجیم، بیلیردیم یقین
 ظولمون سون قراری ظالیمایا چتین
 حوکوم قدهر اوزره کامیل لانیردی
 آلا، یئرسیز ظولمو یاخچی آنیردی
 کی او بوک آلا، ده‌لیجه‌سینه
 یاخچی قضا قیلدی سنین سسینه
 سن چیخارماسایدین، بیل، تونوکه‌نی
 ظولم کامیل لاشمازدی و ظولم ائده‌نی
 تانری غضب قیلیب یئره چالمازدی
 قافیل بالالارلا جانین المازدی!
 ایندی بیل بو «قدهر» باشقا بیر «قدهر»
 گوٲتور وار - یوٲخونو، کروانچی گٲدهر
 یولون اوواند اولسون؛ یول بئله سیدیر
 بودا، باشقا یولون زور شله‌سیدیر!...

قیزیلجالی کوپک

ائولری توستولو، اوجاق لی بیر کند
 اودلاری نامازلی، نامازی سوگند
 نه کی پاک مناجات، او کندین سسی
 قار - یاغیش عؤمرونون قیزیل آیه سی
 او کند آلاهیندا قبیله بولاغی
 تورپاق نیشانلی سی، ایشیق چیراغی
 باغلاری، باهارین غنچه لی قیزی
 او کند سولاریندا کعبه دنیزی
 چؤلونده شاهلانمیش باهار آت لاری
 کوراو غلوسو قوجا، نیگاری قاری
 یاشیل مرس لرینده قوزو سئیر ائدیر
 عشق الیف - باسی نی، او کند اویره دیر
 بولاغی ساز سیم لیر بوش کوزه لره
 میس سهنگی، چالیر سازین یکسره
 گلین یاشماق لیدیر قاری حیاتی
 قیزکن قاتلانیدیر شالینین قاتی
 او، شهر دئییل کی حیاسیزلا سین
 او، کت دیر، بر کیدیب عشقین پایاسین

آنلی مینجیق - مینجیق ترلی دیر هله
 او دوشگون پهلووان، زورلودور هله
 مین ایلدیر آلاسه لا اوتور - دور ائیلیر
 اولسون، شهر اونا بو گون زور ائیلیر!
 ازلدن او کتده اوجاق داشی وار
 اونچون سرچینینده اوجاق قوشو وار
 گونبه زلی اوجاغی چؤخ معجزه لی
 اولماز کیمسه اوردان گؤنول اوزه لی
 اوچ سورو گویرچین قوشو هر سحر
 او کرییچ گونبه زی طواف ائدیر لر
 اوجاق قوش لارینا کیم داش آتار سا
 قول لاری قورویار، اوتورار یاسا
 او گویرچین لره ضامین، کردگار
 توفنگ چئویره نین گؤزو کور اولار
 کویرچین مقدس، اوجاق مقدس
 گوئی قوش لاری شیکار ائده نمیر هئچ کس
 کت لر معبد گاهی بو اوجاق لی کند
 سویو شفا وئرهن، تور یاغی سوگند.

*

بیر آخسام، قارانلیق یامانمیش یئر
 او کند شعر آختاریر قارا دفتره

پئیغمبر گۆلگه لی کوچه سی بوم - بوش
 بیر قورد اوردان گئچیر لاپ ناخوش - ناخوش
 سرچینه قاجیر لار تامام پیشیک لر
 بیر پیشیک سوروشور: بیر پیشیک، نظر!
 او گلن کۆپک دیر، نه دیر، بیلمیره م
 بیر پیشیک سؤیله ییر: آستا و نم - نم
 یئری ییر، گۆرونور کۆر - کۆپه ک دئییل
 بیزه آلیشما ییر، او ایت برک دئییل
 شاید کۆپک لرین بی زاده سیدیر
 یادا تولا لارین دایی سی؛ صدیر
 بو، ایت پاشا لارین روحو گۆرونور
 بوز آرخالیقی یلا خنجر سورونور

هر نه سه، دیش لری کسگین دیر بیزه
 هر ات اونون اوچون بیر تازا مزه

*

بوز آرخالیقی لی قورد، سوله ندی تامام
 قیزیلجالی کۆپه ک ایی آندی آرام
 هورمه یه دور اراق، قورد آستا دئدی:
 باخ بونا، بیر سوموک، بیرده ده ری دی
 بدبخت، نه قوش یئیر، نه ده کی قوزو
 بونو دیمدیک له ییر کاتدا خوروزو

اوتان كۆپك، اوتان، جايناقلاريندان
 ياراشير جايناغا فقط قيزيل قان
 كور - پئشمان اولاراق قدهرلى كۆپك
 دئدى: علامه قورد، ياخين گهل، گۆرهك
 سنين حكيمانه كلام لارين وار
 قولاغيم سندهدير اى بوز جاناوار!
 قورد دئدى: سن يامان قيزيلجالى سان
 سنه ياخين لاشماق چتتيندير، اينان
 قيزديرما ايچينده يانيرسان ايندى
 يوخودا مزارين منه بيليندى
 جوما چيخار - چيخماز سن اولهجكسن
 سنى مزارلانميش حيس ائديرهم من
 ايت دئدى: توتموشام قورد قيزيلجاسى
 گور با گور اولاش قوردلار باباسى
 قورد دئدى: بيز قوردلار شفالانميشيق
 قيزيلجا درمانى بير آيرى ايشيق
 بيليرسن، گۆى قوش لار قيزيل قانليدير
 همدهكى بو قوش لار خراسانليدير
 قيزيلجا درمانى او قيزيلليقدير
 جاوان قوش لار قانى داها ايليقدير.
 ايت دئدى: قورد آغا، اى حكيم باشى
 من نئجه آشيريم بو آغير داشى

قورد دئدی: بو گئجه اتحدالاشاق
 عؤمره تازا - تازا قزه‌ل لر قوشاق
 سن توتان قوش لاری من پارچالارام
 مین قوشون بیر آندا جانین آلام
 او قدهر قانلارام سنی بو گئجه
 قیزیلجان توخدایار، اولوم گلینجه

*

اوجاق گونبه‌زینده نه کی قوش واردی
 اونلاری بیر قارا قادا آپاردی
 ایت بوغدو، قصاب قورد قول - بود ائیلهدی
 اوجاق قوشو یئمکهک باشقا مئیلهدی!
 قورد یئدی، ایت اوزون قانا بویادی
 بیردهن یوکسک اولدو ایتین فریادی:
 قورد پاشا، توخدادی جانیمداکی درد
 قیزیلجا درمانی قانیمیش، البت!
 اوچدو قالان قوش لار، ایتین سسینه
 داها دؤنمه‌دی لر نور ده‌خمه‌سینه!

*

آچیلدی سحرین باش درچه‌سی
 کند اهلی گوردولر قوش لارین سسی
 قیزیلجالی کوپک اغزیندان گلیر
 کوپه‌کین کئفینده حیات اینجه‌لیر

قولو قوروما میش، دَردی ساخال میش
 یالینز گویر چین لر پیس حالا قال میش
 دؤندو عقیده لر او گوندهن بئله
 گویر چین ات - قانی هر بیر گئچه له
 شفا وئره ن اولدو؛ درد لر ایتیلدی
 او جاق دامیندا دا گولله آتیلدی!
 سویودا کسردهن دوشدو او کندین
 ائل - اوبا داندی لار دا تورپاق آندین!
 دای او جاق اوستونه قوش لار گلمه‌دی
 دای او جاق گونبه‌زی قوش لا گولمه‌دی!

۱۳۸۷/۱۲/۲۵

سونبول لار

سونبول لار هره سی بیر سس لی قیزدیر
 سونبول لار باهاری، باخ، باهار سیزدیر
 یئنه شرقی له نیش بو مئح لی سحر
 تئل - تئل وئرمیش لار سوتول سونبول لار
 نه پیچیلدا شیر لار رقص هاواسیلا؛
 بهارین سیرریلا، معمّاسیلا؟
 بیر یئرده دایانیب، قاجیر لار آما،
 باداقلی قوش لار تک اوچور لار آما
 بعضاً قیوریلیر لار آلوولار سایاق
 رقصه انسان لاری قیلیر لار قوناق
 بو ارسه ده قیز لار مله ک لریندیر
 اونچون نغمه لری نارین - نارین دیر
 هاوالی جئیراندا اولور لار هردهن
 چاپیب زمی - زمی، دورور لار بیردهن
 توی لاریدا واردیر، عزالاری دا
 سگاھدا سس له نیر دعا لاریدا
 عؤمور سازچی سینین خسته چاغ لاری،
 بو قیز لار؛ اوجاگی اوچولموش قاری؛

نە شراب نەسلى بىر اودلارى وار
 نە بولود قزەللى سرودلارى وار
 ھەر تىل دە دومانىن سەرت قىشى واردى
 ھەر گۆزدە آغ شەھىن گۆز ياشى واردى
 باش لار چىيىن لردە، فىكرلر ملول
 بوردا گللىن لىك دول، بوردا قىزلىق دول
 سونبول لر - سونبول لر، بئىكئف سونبول لر
 باياتى كىتابىن اوخورلار ازبەر
 گۆز ياشى داشلانىر سولەلەرىندەن
 سونبول لر غمىندە دردلەنەرەم من؛
 سونبول لر، چۆل لرىن ياس كۆينەكلرى
 ماتم آينالى دىر سونبول شەھرى
 سونبول لر، عشقىنە كوسەن نوبھار
 سونبول لر، جانانى جان وئەن نىگار
 سونبول لر، دنىزىن بوغولان سوو
 سونبول لر، دومانىن دارداكى بوو
 سونبول لر، سارانىن سئل بويدا سسى
 قوجا خان چوبانىن آغىر نەسلى
 سونبول لر، اصلى نىن تازا سرودو
 كرمىن سازىنىن آلاوو - اودو
 سونبول لر - سونبول لر، ياسلى سونبول لر
 دىنمە يە - دىنمە يە، سسلى سونبول لر.

قوش لار آغاجى (اووچو پىرىم)

۱- پىرىنجى

بايغولو چۆل - بايىر اوجسوز - بوجاقسىز
چىشمەلر درىانىن اۋزونده اۆلموش
كورتولكو سوسوزدور ترلان قانىنا
نوباھار زمستان دوزونده اۆلموش

*

پىچىلدىر موشوۋول اۋز قولاغىنا؛
«چۆرەك سسى گلىر دەۋە يوكوندىن
دەۋە كروانلىقدا، كروان چىن دەدىر
عزرايىل قوردونا جان وئرمەرەم من».

*

«صحرا» يوخو - يوخو درىالار گۆرور:
بولودلار، چاپىردىر آلاھ آتىنى
باھار نغمەسى يىلە ياغان بولودلار
وورور قوراقلىغىن مۇھماتىنى»

*

آما بو يوخودور صحرايا، دئمەك
حقيقت آيناسى اۋز قارىندا

عزراییل بایقوشو بانلاییر چؤل - چؤل
صحرا، آج قوراقلیق اختیاریندا

*

آلاق لار - چیچک لار زوعدان اولموش لار
کؤلگه لی آغاج لار، اوزاق ناغیلدیر
قوپ - قورو گؤل ایچره بالیق سوموگو
ناغیل سس لرینه دؤنموش آغ یولدور

*

صحرائین روزگاری بوز ایلان سایاق
داش - قومو، جهنم قورقوشومودور
خورناییر سسینده وحشت عقربی
اونو عؤمور - عؤمور جهنم اوودور.

*

آچیق قانادلار وار آما دوزونده
دئمک، هله حیات نفسی گلیر
بیر دسته گؤیرچین، بیر سورو دورنا
باخ، هله صحرادان نور سسی گلیر.

*

آلاه کولوشودور سانکی او نفس
نامازلی جهنم دویماق، عجب دیر!
اوره ک دوگونله مه ک حیات سازینا
آتش لی صحرادا، ده لیجه تب دیر.

*

عشقی هاوالیدیر آغ گویرچینین
 آناج دورنانیندا ناغیلی شیرین
 مرثیه دئمیرلر نوه لرینه
 اومود دستان لاری سؤیلورلر دهرین:

*

«بو روزگار یولونون پیغمبری وار؛
 اونون قوجالیغی جاوان آیه دیر
 گوش چشمه سینده ده ستماز آلاز
 ایشیق مکانینا سینماز پایه دیر

*

بیزیم قانادلارا او قووه وئرمیش
 گوئی لرده سرحدسیز مولکوموز واردی
 لیلاسیز قزه لدر، دهلی ترانه
 سازلارین عشقینه او اختیاردی

*

سوزه ر گونش لری شراب قابینا
 کورپه اولدوز لاری مایالان دیرار
 قاناد قیبله سینین شمچه لری یله
 اولدوز کوجه سینده چیراق یان دیرار

*

آتینین ناغیلی قمچی قلم له
 دریا دفترینه یازیلیمیش بول - بول

اولار کی دریانی آتیندان اوُنجه
مینمیش شالاقلامیش، چاپیرتمیش یول - یول

*

اونون ایینه سینین اوزون ایپی وار
حتی ایشیق لارا یورقان سیریبار
اورتا ائیوانیندا قیزیل قاپی وار
آستانا - آستانا اونو قورویار

*

گونش سازچی سیدیر؛ نور - نور تئل لری
چالار بارماق - بارماق تانری قصرینده
آلاه قاری سینین گوله ر صؤحبتی
تانرینین نئلی سی اوینار عصرینده!

*

عشقی هاوالانار قیز مله ک لرین
بهشت نار لارینین قوخوسو گلر
ده لی حوری لرین سینه سی اوسته
آلاهین اوزونون یوخوسو گلر

*

ده لی جیرانلی دیر یاشیل صحراسی
اونلارین چوبانی «اووچو پیریم» - دیر
ایشیق دفترینده؛ ایف - بالار وار
اووچو پیریم هله بیلمه زسیز کیمیدر!...

۲- ایکی

او، بیر آغ ایلانین جان قارداشیدیر
 عرفان سارايندا خاقانالیغی وار
 سیمرغ قوشونوندا یوواداشیدیر
 توپورموش آغزینا آغ ایلان، «شاه مار»؛

*

او، یئرین اوستونده - آلتیندا بیلیر
 حکمتی گیزله‌دیر نامحرم‌لردهن
 حیات نیگاریندان آمما بو سیرری
 گیزله‌ده بیلمه‌ییر؛ سس گلیر سردهن:

*

من، قیزیل چاناقدا ایلان لار شاهی
 ساخلایا بیلمه‌دین اسراری - رازی
 بیل ای اووچو پیریم، سن اوله‌جه‌کسن،
 اووچو پیریمین سه - یؤخ اعتراضی!...

*

آچیلیر سحرین ناماز قاپی‌سی
 اووچو پیریم قیلیر نامازلارینی
 اویادیر یوخودان جاوان نیگارین
 - : ایسته مندهن بو ده‌م نیازلارینی

*

عزرا بیل ائلچی سی قاپی می کسمیش
 سحر نامازینی قیلیمیشام، آما
 گون اورتا نامازین عالیم جماعت
 مئییدیم اوستونده ائدهر لر احیاء

*

سنه نه دئمه لی وصیتیم وار؟!
 نیگاری سؤیله بیر: بو گولمه جه دیر
 سنین آغلین ساغلام ، جانیندا کیشی،
 من یوخو گورورهم بلکه، گئجه دیر!

*

گورمه ی ایسته میرهم من یار اولومو
 جان بختیم، اولوم لر دوشمانین کی دیر
 قوشا قاناد چالیب قوجالار قوش لار؛
 عؤمرومون قانادی سنله ایکی دیر

*

دعالی الینی آلاها یئتیر
 اوزون عؤمروموزه ضمانت گتیر
 یوخ کی، باغچامیزدا پیر آغاجی وار
 یاشیل یارپاقیندا ایشیق گوجو وار
 اونا ده خیل دوشه ک بو گون، بو سحر
 قالخ آیاغا، بیزی گوزلور مله ک لر

*

اووچو پیریم بوکور جانامازینی
 - : یوخ، قادین، دیلیمدهن ییلان اوزاقدیر
 بو سحر بیر اوزاق نامازا دوردوم
 جانیمداکی آعاج یاریاق - یاریاقدیر

*

اوگون کی اوخومو یایما چکدیم
 بیلمه دیم «آغ ایلان» وورولا جاقدیر
 اوگون کی دره ده تنه ایدیم، تکدیم
 گوردوم: قارا ایلان عشقه چیلپاقدیر

*

چکیر آغ ایلانی زورلا باغرینا
 آغ، دئمه، ایلان لار شاهینین قیزی!
 وورماق ایسته بیردیم قارانی جانداں
 ووردوم آغ ایلانی، بیخیلدیم دیزی

*

یاییندی گوزومدهن او قارا ایلان
 یاندیم آغ ایلانی جانسیز سسینه
 دؤندوم بیر آشیق لی توی مجلسینه
 مجلسدهن دوراراق باشماق لاریمدا
 گوردوم ایکی ایلان قیوریلیمیش اوردا
 تسکین لیک آرتیردیم مجلس اهلینه:
 زیانسیز مأموردور ایلان لار منه

*

ایلان لار توتدولار اتک لریمدن
اونلارین امرینه یول باخلادیم من،
چاتدیم ایلان لارین قوشون گاهینا
بوی بوکدوم اونلارین پادشاهینا
او قیزیل چاناقدایتمیش آغ ایلان
دئدی: اووچو پیریم داها یوخ امان
بیر تویسوز قیزیما اوخون سانجیلیمیش
سنین قانلی اوخون اونا توی قیلیمیش!

*

یولدا سؤیله میشدیر منه ایلان لار:
گوناهسیز لیغینی پادشاه آنلار،
مندهن انعام ایسته - دئیجه ک، سنه
امان، اووچو پیریم، ایستمه هئچ نه،
او، تکرار ائده جه ک سووال لارینی
نهایت، سؤیله کی: پادشاه منی
عف ائت، مقامیندان بیر ایسته بییم وار
یالنیز بو وار لیغا خیالیم اومار؛
سن بیر آیه قدهر توپور آغزیما
روز گاریم اولماسین دائما جوما.

*

سؤیله دیم؛ ساغ اولسون ایلان لار شاهلی
 منیمده آغیر دیر باغیریمین آهی
 آنجاق، حاقیقتین آیناسی آیدین!
 بیر دره اوزوندهن گئچیردیم، یقین
 گؤردوم حرارت له بیر قارا ایلان
 بیر آغ ایلان اوسته سییر شیب جان - جان
 دویدوم کی بو عشقین بیر باشی زوردور
 قارا، آغ ایلانا قفسدیر - توردور
 یایمی چکدیم کی وورام قارانی
 اوخوم توش گتتمه دی ووردوم آغ جانی
 اؤزومده بو قتله بیر عزا توتدوم
 پیر اولدوم، قوجالدیم، بیر عصا توتدوم،
 نامازدا قیلدیم کی جان آلسین سلطان
 آما جان وئرمه دی او جانا جانان
 ایندی تقصیریمدهن گئچمه ک چتین سه
 اختیاریندا دیر جان؛ سال قفسه.

*

۳ - اوچ

امر اتندی ایلان لار شاهلی: یقیندیر،
 بو تقدیر باشقا یول، باشقا بیر دیندیر،
 ای قیزیل اوخ اووچو، اووچولار پیری
 سنده بو دهه اولدون تقدیر اسیری

تائىرسائىمى حالا قارا ايلانى؟
دئدىم: من تائىرام او جان وورانى

*

پادشاه بويلاندى قىزىل چاناقدان
امر ائتدى: ايلان لار صف قورسون، همان
بىر - بىر قاباغىمدان جان آپارسىن لار
محكمه تاختىندا اووچو پىرىم وار.

*

ايلان لار شاهىنىن امرى باش توتدو
قلىم بىر قصاص لى قاراداش توتدو
بلكه اون مین ايلان سوروندو شاها
گوزوم حئىران قالدى او سجده گاه،
نه اولدو بس - دئدى، تاجىدار ايلان
دئدىم: پادشاهىم صبره دور، دايان
صفلر سون توتمادان، تىترهدى تورپاق
گوردوم قاتىل ايلان سورونور آلچاق.
ايشاره لر قىلدىم: دايانسىن، بودور
بو قاتىل گوزلودور، قاتىل ابرودور.

*

ايلان لار شاهىنىن گولدى شعله سى
گوييه دعا - دعا او جالدى سسى

امر ائتدی آلدی لار اونون جانینی
 سون، قیزیل فرمان لا ایسته دی منی:
 خزینه لر ایسته مندهن بو ساعات
 نامازلی گۆزومه نور لانیر حیات
 عشقیمی ایشیغی جان آیه لیدیر
 اومودوم - دیله بییم آغ سایه لیدیر
 باغریمدا بیر جانان خنجری واردیر
 تاجیما بیر درویش، بیل، شهر یاردیر.

*

عؤمور کعبه سینین داغ لارین داندیم
 ایلان کعبه سینى نور - نور دولاندیم
 دئدیم: ایلان لارین شاه سلیمانی
 امرین جان چیراغی، حؤکمون نور کانی
 سنین نَفْسیندهن آلدیغیم صفا
 بَسیمدیر، بیر آرتیق ایسته مه م جفا
 نئیلیرهم خزنه نی، سؤز ایسته بییره م
 سنین تاماشاندا گۆز ایسته بییره م
 بو قاپی، آلاها آچیلان نور دور
 دوز کی امرین - حؤکمون آرتیق مغرور دور
 آرتیق بیر زحمتیم - اذیتیم وار
 توپورسن آغزیما، جان عشقیم دویار.

*

افسون - افسون باخدی تاجیدار ایلان
 دئدی: اف!... وارلیغیم محو اولور اینان
 زوروم یوخ - پولوم یوخ، ایشیغیم گئدیر
 توی مجلس لریم له اشیغیم گئدیر
 نورومو سیندیریر مشریق قوجاسی
 سؤنور اولدوزمون داها اوجاسی
 باغلانیر آلاها آپیلان گوزوم
 گوئی - گوئی، بولود - بولود پوزولور ایزیم
 منیم حاق قصرینده جانامازیم وار
 حاقیقت تکبیرلی خیلی رازیم وار
 آخی، قوجاغیمدا بیر ملهک دوغموش
 قیزیل بوداغیمدا آغ چیچک دوغموش
 ایکینجی دهردیمه آلاها آغلامیش
 بیرینجی یارامی آلاها باغلامیش
 مریمی نوعروس بیر عیسام اولموش
 ساخسی بارداغیمدا آلتون جام اولموش
 سارام، سئل ناغیل لی اوجا سئحرآما
 لهلهم، کرم سازلی خان اصلی، آما
 بیر گوزوم مسلمان، بیر گوزوم ترسا
 آرزوم قوجا فرعون، اوره ییم موسا
 بیر الیم پئیمبر، بیر الیم کافر
 زهریم بال شهیدی، شربتیم زهر

ایشغیم قارانلیق، ظلومتیم نور - نور
 گولوشوم غم - ماتم، گدهریم سرور
 باشیمدا طوفانلی آسمان قار - قار
 ایچیمده اودلارین کعبه سی یانار
 دهلی جئیرانلی دیر آرزو داغ لاریم
 پئیغمبر چوبانلی سوروله ر واریم
 موسا چاریق لیدیر اؤز آیاق لاریم
 مریم سئگاه لیدیر لاپ اوزاق لاریم
 نامازلار قیلدینیم کعبه اوجادیر
 توریاغی قوجادیر، داشی قوجادیر
 هیجران اوتاق لاریم قلعه نیسگیلی
 بیری قاپی سیزدیر، بیری قیفیل لی
 توتغون اوفوقومدا دهلی سیمرغ لار
 دیوانه اوچارلار، ساز سؤکه ر داغ لار
 بولودلو دوزومون قاری - یاغیشی
 آلماس داشی اولار؛ حقیقت قیشی
 باغچامین گول لری افسانه لیدیر
 هر چیچک باغیریندا نور دانه لیدیر
 ترانه باهاریم باکیره قیزدیر
 آلاسه سؤگی سینده ن خالقا عزیزدیر
 آیه می پایلایان، آغ دورنالاردیر
 کؤرپه مه سود وئره ن، پاک سونالاردیر

زامانی سازلیدیر آغ سحریمین
 حسابی حدسیزدیر سیم و زریمین
 بولاغیم سوسوزدور اؤز زمزمینه
 چیراغیم نورسوزدور دلبر غمینه
 اودوم شعله - شعله جنوندور - دهلی
 اونا کیرپیت چکمیر آلاهیین الی
 یاریمین سئوگی سی کاس آینالاردیر
 اؤزونه معشوقه، اؤزونه اردیر
 سویوم، ایشیق لیغین دهستماز سویو
 حجله مده توتولموش آلاهیین تویو
 قارانلیق زندانیم مین منزیل لیدیر
 بهشت شکیل لیدیر، گوئی شکیل لیدیر
 تاجیم، آنلی آچیق چوبان پایاگی
 گوجوم، تیکان باتمیش قوزو آیاگی

*

قوجالما - قوجالما ای اوؤچو پیریم
 داها آزاده دیر منیم اسیریم
 سؤنموش اوچاغیمدا ناماز کولو وار
 خزان خلیلیده قوربان گولو وار
 باغریمدا اوخ لاردا پاک آذانیلیدیر
 اونلاریندا باغری اوخ - اوخ قانیلیدیر

گئجه مین چیراغی منه نامحرم!
 قارانلیق کعبه مین معجری شام - شام
 ظولمت چؤلوم، اولدوز مزارستانی
 آخشامیمین شعیری سحر دهستانی
 ایشیق توخومونا بول قارانلیغیم
 فصیل دیر - تورپاقدیر - نوردور معلیم
 یووامدا اوچ قوش وار، بیرری قانادسیز
 بیرری داماد، بیرری گلین، بیرری قیز
 گلینین کبینی دامادین قانی
 دامادین اوره بی گلینین جانی
 قیزین سئوگیلی سی گنجلیک سسی دیر
 پاییزا اوخ چکه ن قیز نغمه سیدیر.
 اؤزومه قارداشام، ایکی باجیم وار
 قارداشسیز - باجی سیز شاهام، تاجیم وار
 آتامین مزارین جددیم قازاجاق
 آنامین لای لاسین نوه م یوزاجاق
 تاختیما باغلیدیر اوغلو مون قولو
 پاشام - تاجداریم قیزیمین دولو
 قوشونسوز سلطانام، لشکریم سانسیز
 افسریم قیلینجسیز، عسکریم جانسیز
 آلینمیش - چاپیلیمیش اوردوگاه لاریم
 خیمه - خرگاه لیدیر دوستاقیم - داریم،

سن اى اوۋچو پيريم آچ آغزىنى، آچ
جانيمسادا قورماز اوۋنومده قورماج.

۴ - دۇرت

اى جان تاجيداريم، جانان نيگاريم
جانيما رسم اولان قارا گۆز قاريم
آغزىما توپورجهك ايلان لار شاهى
حكمت قزه لينده تاپديم آلاھى؛
هر دهرسى اوخودوم، هر نه يى گۆردوم
هر دىلى آنلاديم، هر سسى يوردوم
يئرين اوستون بيله، آلتيندا بيلديم
بیر ياتميش كيمسه يديم؛ گۆز - گۆز آييلديم
آما شرط قويموشدور تاجيدار ايلان:
«سن محرم اسرارا نامحرم اولسان
يالنيز ايكي دفعه عف اولار پيريم
اوچونجو دفعه ده ياخالار اولوم».
ايندى اى نيگاريم، قليبمين سسى
چكىلميش گۆزومه اولوم پرده سسى
دونيا بيلميرسن كى نه سئگاه ليدير
سازى پرده - پرده پادشاه ليدير.

اودلاندى پىرمىن دەلى نىگارى،
 دئدى: اوۋچو پىرم، سوس - لال اول بارى
 منىم دريالاردان گمى م گئچمەمىش
 باھاردان - باھارا دورنام كۆچمەمىش
 كۆنلومدە مین اودلو - آلاوولو قزەل
 قافیەسىز قالمىش؛ سۆزلىرىم گۆزەل
 كورسویە يىخیلمىش آلنىم دەردلى دیر
 اوچاغا آلیشمىش قلیبىم مردلیدیر
 ھلە آچیلمامىش توی بوخچالارىم
 ھلە دوزولمەمىش آغ تاقچالارىم
 قاپىم، ار نفس لی بىر قىبلە گاهىم
 ائیوانىم، ار سس لی تانرىم - آلاھىم
 كوچەم قزەلیدیر آتیوون سسى
 قوجام، سنى گۆزلور ننى كۆرپەسى
 باخ، ھر بىر تاقچادا بىر مىسىمىز وار
 چىراغىمىز سانكى قرانلى نىگار
 بو ائوین ھر كونجو باكىرە آیە
 قوشا ياستىغىمىز سجدە گاه آیأ
 كوسەر باجامىزدان توش لەنەن ایشىق
 كوسەر عشقىمىزە دەم توتان آشىق
 كوسەر قوجاغىمىز سئودادان عشق - عشق
 كوسەر سئوگىلى لر دفترى مشق - مشق

کوسهر یاناغیمدا اودلو اؤپوش لر
 کوسه ر دؤش لریمه سانجیلان دیش لر
 کوسهر، جانیم کوسهر بئله جاناندان
 سیخیلمیش باغریما، باخ، سئودا عریان
 قاداسین آدیغیم یار نه سؤیله بیر
 آیریلیق جئیرانی تنها مله بیر
 اوره بیم اودلودور، دانیشما کیشی
 باغریما سیخارام آدیغین داشی
 هله چالینمامیش سیم سیز سازیم وار
 هله دیل آچمامیش یار آوازیم وار
 دور قول لارینی آچ ساچیم دولاش
 ایلان تک زهرلن قوجوما دولاش
 عؤمره باهار - باهار، یاز - یاز آچیلان
 جئیران قوچو سایاق عشقیمه چیلپاق
 سوسا روبندیمه، سانجیل قندیمه
 سوسا، جان - جان سوسا دور کمندیمه
 بال لی دوداغیمین اودلو شهدی وار
 خال لی یاناغیمین اؤپوش عهدی وار
 بوغایم تشنه دیر ایلان دیلینه
 دؤشوم قوشا نار دیر، یئتیشمیش سنه
 کؤرپه م جان توتمامیش، بئلیم اینجه دیر
 شرابی کهنه لنمیش تنیم گنجه دیر

داد آل جانیمداکی بایات شرابدان
 قوئی منده داد آلیم دهردهن - عذابدان
 سون، یاتیم - دینجه لیم جان یاتاغیندا
 منده شراب تاپیم یار بارداغیندا.

*

قوجام دوشونوره م هارا چکیلیر؛
 هر زامان انسانلیق دارا چکیلیر! ...
 اولومون اولومو جان حیاتی دیر! ...
 دورنانین دوشمانی اؤز قانادی دیر
 قوچاق لار قولونا روزگار زنجیر دیر
 گوندوز آن لارینا گئجه تاجیر دیر
 دئمه ک؛ یئری، بیخیل - دئمیش بابالار
 دوروب، یئره دهیمه، باتار اوبالار
 دریادان قورخمایان، دونیانی آلا
 دونیادان قورخمایان، دریالار سالار
 کسگین - کسرلی قان خنجر کوته لده
 «سؤز» بیخان حاکیمی، بیخانماز لشگر
 چتین لیکله قبول ائتدیین سؤزو
 آسانلیقلا رده وئرمه زسن، دوزو
 مال - ثروت بزه کالی بیر فاحیشه دیر
 اوچرومدان بیخیلار عشقین ایچهن پیر

ملا مسلمانى دیندهن دؤندهره
 صوفى تیکان دهرسه، درویش اود سه ره
 دوز یولون قویوسو چؤخ دایاز اولار
 دؤنگه لی جاددالار اویونباز اولار.

*

اوره یی تبسم توتدو بیریمین
 دئدی: مثل لری بو دلبریمین
 فلسفه فرشی تک مین بویالی دیر
 ائله بیل آلاهیین اؤز خیالیدیر
 أمما، سؤزلر قالدی دیلینده لال - لال
 بیرینده من دئییم قاش لاری هلال،
 قاییلا خیسمالار «کور» گردکانی
 خوروزا خوش گلر تولکو آذانی
 قصاب توکان لاری پیشیک سیز اولماز
 صابونچی قجهله دیمدیک سیز اولماز
 پالانچی اؤلهنده ائششک توی ائدر
 اؤکوزه هفته نی جوتجو آی ائدر
 بئلی گیجیشه ن آت مینه ن آختارار
 چوبان هاققوش لانس، ائششک اولار کار
 قرار سیز بولبولون قفسی اولار
 خوروزون ائلچی سی اؤز سسی اولار

جئیران یازی گودهر، قوزو پاییزی
 یولداں قیراق دوشهر بوز قوردون ایزی
 سودسوز اینه ک چودار قاپی سینیندیر
 قیسیر قویون قادا قورخوسونوندور
 اثرکک چپیش قوردون سبیل پایسی
 توماندان واز گئچهر مئشه آییسی
 شیر شیکار آختارار، کافتار شیکارچی
 شاهینین اودوزماز شاهباز قومارچی
 قافلان یاتان آغاج زوغدان قوروماز
 قارتال اوجا اوچار، آما قاریماز
 فالادا دیکسینمیش کک لیگین جانی
 جیهه ریندهن آخار مارالین قانی
 قویروغو قیزدیرار اوولاقدا قوچو
 گولله یه توش گلمه ز تکه نین قیچی.

✱

نیگاری، عشقینده چؤخ هاوالاندی
 مین آتسه دؤندو، بیر اودا یاندی
 دئدی: شاه صنمه م، قریبیم قریب
 گولومو گولاندان بوز ساختا ده ریب
 باخیشیم، آلاها آچیلان سیلاح
 اوره بیم شام کیمی اریبر، آه - آه

قوجام، روزگاريمدا دەرد آغىرلاشیر
 قولوما لاپ قارا ایلان دولاشیر
 ایکی دامخامیز وار جانیمیزا دار
 جهنم کۆلگه لی بهشتیمیز وار
 دوşمان قزه لیدیر اولوم دهستانی
 جانیم حالال ائتمه ز اولومه سنی
 هانسی اسرارلارا محرم قالمادین؟
 نئجه بیر توی لاردا ماتم اولمادین؟

*

گۆزلی قَم له ندى اووچو پیریمین
 آخی، او پیریمدیر، اولومه امین
 دئدی: کوچه میزده سینان آینالار
 ایشیق مینجیق لیدیر، گونش لر اوینار
 هاردا ایشیق لاردان جاوان سس گلیر
 قارا کۆلگه لردهن آغ نفس گلیر
 گئجه تابوتی دیر سحر قوووه سی
 جان کهکشانی دیر آینا قفسی
 شرقه دؤنه ن یول لار، بیزیم اوفوقدور
 عشقین کوچه لری بورق - بوروقدور
 توستوموز حیاسی آغ اوتاقلی دیر
 آیاغی آذرلی اودا باغلی دیر

ائومیزدهن باخان دالی پنجره؛
 شالی قیپ - قیرمیزی، کؤینه یی قره،
 باغچایا داش آتیر، گول - چیچه یه قاش
 قیشا باجی اولور، باهارا قارداش
 بولود نامازلیدیر قاش سجده گاهی
 آئیندا محو اولور گۆی لرین آهی
 اوزاق باخیشیندا آت قوور روزگار
 دریا کاساسیندا سود ایچیر داغ لار
 آلاسه کومه قورموش سارا دوزونده
 خان چوبان جان وئیرر آلاسه گۆزونده
 اصلی ناماز قیلیر یار مسجدینده
 کرم کلیسالار تیکدیریر چینده
 «شهلا» باغچاسینین نارلاری قان - قان
 گولدهن شهید اولموش، نار گۆزلور «قوربان»!
 دائم قوجاغینا آل انار دوشور
 باشینا زمستان بویدا قار دوشور
 دائما سؤیکه نیش نار آغاجینا
 دائم سجده قیلیر باغبان تاجینا
 دائم نار رسم ائدیر اثرلرینده
 قوشا قلم سینمیش هر دفترینده
 بیر رسمی حیاتا اوچان قوش لاردیر
 بیر رسمی گۆزونده ایتن یاش لاردیر
 بیر رسمی بوز اوسته پارچالانمیش نار

بیر رسمی زوغونداں قیریلان چینار
 بیر قلمی کافر، بیرى مسلمان
 گاه اینجیل باغلا بیر گاه یازیر قورآن
 سؤزو آینا - آینا سینیر، شعر به شعر
 گیزلی حاقیقتی دئیر یئر به یئر
 سیمرغ یووالیدیر باش آستاناسی
 مریم نَفَس لیدیر یؤخسول آناسی
 گئنیش آسمانی بیر کاس آینادیر
 پاییزلی تاسی بیلا باهار اوینادیر
 جوشور قانشاریندا دریا بولاغی
 یانیر اوفوقوندا شهلا چیراغی
 باغ - باغ آرخالرینا قیزلار سو آچیر
 دوزونده داغ دیرناق جئیران لار قاچیر
 گؤلونده آه یول لو بیر گمی دورموش
 اونلا چیبین - چیبین اؤز قَمی دورموش
 بولود چیراق لاری مولکونه شام - شام
 رسام کعبه سیدیر او قوران عالم
 اونون مجلسینده مئی اوز بوروموش
 قارانلیق اؤزونه گوندوز بوروموش
 زلیخالار محزون، یوسیف لر مجنون
 آلاه زامان گؤزلور اونلا اوتورسون

باغچاسیندا تورپاق آتش باده لی
 اوردا تیکان لاردا، گول لرده ده لی
 نیشانلی بنؤوشه یازدان اوتانیر
 جاوان قیز خواننده سازدان اوتانیر
 سولار داملا - داملا نامازا دورور
 قوش لار سیرا - سیرا آوازا دورور
 یارپاق آیه لیدیر مریم آغاجی
 شادلیق آهنگی دیر بیر قَم آغاجی
 کافر قوش قونوبدور عیسا داشینا
 چون اوخ لار سانجیلیمیش محرم قوشونا.

*

نیگاری،

قیردی مینجیق لارینی اوره ک - اوره ک
 چالیدی قیزیل چاناغین آغ ایلانی نی زَهَر - زَهَر
 قیزینا سس قالمادی چاغیرسین
 بیر نفس لیک عؤمره ایکی ساز باغلادی
 بارماغیندا کی گوموش اوزوگون قاشینا جنگ آچدی
 سازینی قوجالدان ساچ لارا بوغزونو بوغدو
 چؤخ سیخمیشدی اوؤجوندا اوره بینی
 بارماق لارینین آراسیندا آخان قانا سؤوودو
 روزگارین ده لی سازینی سیم - سیم سؤکدو
 حیات دئولرینین جنگینه زور لاندی

قىقاجى باخاراق يار آيناسىنا
 ياشماغىنا اورتەرەك اغزىنى
 جانىناق لارىنى سىخدى اووچو پىرىمىن جانىنا:
 ياپدىغىن خطلار عومرون هانسى كورپە جئىرانىنى
 اوولادى، جانىم اووچو پىرىم؟!
 سنىن شكارىنا پاي اولان عومرومو
 نچون يارالادىن
 جانىنى المادان؟!

*

اىنجهلدى اووچو پىرىم يار اختيارىنا،
 بارماغىنداكى اوزوگو اوپدوردو اورەيىنە دوداق - دوداق
 كوئلونون قوشونو بوراخدى آسمان لارا
 بىر بارداق نفس ايچدى جاناماز اوستە
 و بىر سجدهلىك يوخو گووردو سحركى عوموره
 آلاھىن دىزلرىنە بىخىلدى
 «يئل آتى» كىشەندى طوولەدە اوچ سس
 سحرىن باغرى سؤكولودو اوفوق - افق
 آلاھ پىلاسىندادا بىر قورتوم جان ايچدى پىرىم
 سسىنىن اوخ لارىنى قويدو كمانا،
 نىگارينا سؤيلەدى اسرارا نامحرم اولدوق لارىنى:

۱

قوشا يەرلەدەيم يئل آتىنى
 باھارىن سىمفونىياسى چالىنان ساعاتىن ثانىەلرىندە

یاریمی ترکیمه آلیب سفره چیخدیم
 یولوما دۆشه ندی دومانلی بیر داغین دهره لری
 بیر چوبان، نئی نه آلیشمیشدی
 قوچا گلمیش بیر قۆیونو هاوالی قوچ لار قوولا بیردی لار
 او قۆیون بیر قوچ لا قوشالاشیب گتدی لر،
 سو، دهره دن آغیر آخیردی،

قۆیون قانادلی جئیران سایاق سیچرادى سویوگور دهره نین او بیرى سى
 سمتینه، قوچون قویروغو آغیرلیق ائتدی، دایاندی دهره نین بو بیرى سى
 سمتینه، قۆیون او قوچا دوغرو دۆنوبه ن مله دی، قوچ ایسه قۆیوندا
 دۆنوب، آجیقلی - آجیقلی مله دی، سون اولاراق قوچ آرخایا دۆنهره ک
 قۆیونون عشقینه دن اوزاقلاشدی!...

قیزیل چاناقدا پادشاهلیق ائده ن آغ ایلان آغزیما توپورموشدور، من
 هر نه یی آنلاییب باشا دوشه بیلیردیم.

قۆیون سویون او طرفینه قالدی، قوچ اونون عشقینه دن دۆندو، من
 او اسراری آنلایاراق تبسم - تبسم گولدوم.

سن، منیم اوره ییمی یاخالادین، گولمه ییمین سببینی شاللاق لی -
 شاللاق لی سوروشدون، اوزونو دوندهردین اوزومده ن، اوره یینی سه
 کوسدوردون عشقیمده ن.

چاره سیز قالاراق او اسراری سنه آیدین سس لریم له آچدیم،
 سؤیله دیم کی: قۆیون یونگول وزنلی اولدوغو حال گورسویو آرخادا
 قۆیوب دهره نین او بیرى سمتینه سیچرادى. قوچ عشق جادداسیندا
 دایاندی، چون کی قویروغو آغیرلیق ائدیردی و سویون سئلینده
 بوغولماسینی یقین ائدیردی.

قۇیون قوچا دوغرو دۇنوب مله ییبن دئدی: اون قوچون ایچیندهن سئوده ییم - آییردییم آرقالی قوچ، نه یه دایانمیسان؟ تئز اول سیچرا عشقیمی زین جادداسینا طرف.

قوچ ایسه قۇیونداں دۇنهره ک، اؤز مله مه لرینده دئدی: قویروغوم چؤخ آغیردیر، سیچرایارسام. سئل منی ییخار، جانیمی سئل لرین قوردو هلاک ائدهر، سن یولونا داوام قیل هارایا گئدیرسن گئت، بیر باخ، گؤر سوروده نه قدهر قوچ آلمامیش قۇیون واردی!... سن اولمازسان بیر آیری قۇیون اولار، من گئری دۇنوره، من اووچو پییریم دئیلهم کی یالنیز بیر آروادا باغلی اولام و گیزلی اسرارلاری اونا سؤیله یهم!...

قوچ دۇنوب قۇیون لو سورویه مئیل سالدی.
آندیمی داندیغیم حکمته نامحرم اولدوغومو باشا دوشوب اون یئددی باهار قوجالدیم!...

۲

قوشا یهرله دیم یئل آتینی

ایکیز میندیک یهره

قاف داغیندا قارداشیم اوغلونون تویونا یول لاری قمچی له دیک، بئش گونلوک یولو بیرگون اورتایا چاپدیق یئل آتینین قانادلاری یلا، دوزه نگاه لاردا سنین شالینی نسیم لر سَر دی گؤز لریمه، دهر لر گئچدیک، گدیک لر آشدیق، یاشیل سونبول لو دوزه نگاه لار یئل آتینین دیرناق لارینا ایلیق مئح لر اسدیریردی.

بوغازیمدا نغمه لر سوسموشدولار، یاشیل سونبول لار داراق - داراق ساچ لارینی سیغال لاییردی لار. یئل آتینین نفسی یورولموشدو، قیرمیزی

دایچا آناسی نین دیرناق لاریندان گوج آلا بیلمه ییردی، یورقون - یورقون
ایکی سس اوجادان کیشنه دی قیزیل دایچا.

یئل آتی داینامدی بالاسینا، اودا ایکی آغیز حربه لی - حربه لی
کیشنه دی قیزیل دایچایا جاواب اولاراق.

من اسرار آنلادیم، حکمت دهن آلدیغیم دهرس لر معماسیلا اونلارین
دیل لرینی باشا دوشدوم، او قرار کی قوچ ایله قویونون دیل لرینی باشا
دوشموشدوم.

یئنه نفس لی - نفس لی قاققا چکه ره ک گولدوم، سن قیزیل شالینی
آییردین گۆز لریمدهن و منیم تعجب لریمده واله قالدین، اوره یینه قارا
معنلار اوتوردو، اریوون پاک نفسینه اینانمایاراق، دئدین: اولمایا سنین
باشقا بیر سئوگیلین وار کی اوره یینده اونو دانیشدیراراق گیزلی - گیزلی
گولومسه ییرسن می؟... بیل و آگاه اول اگر سن منی باشا سالمایاسان بو
گولوش لرین اسرار لاریندان، بو یولو - بو سفری سونا چاتدیریب -
چاتدیرمادان سندن بوشانا جغام و جان یووامدا روح لانان بو اوشاغی
واختسیز اؤلومه مجبور قیلاجام.

اؤزومه یؤخ، بلکه اوشاغیمین دریا روحلو حیاتینا اوشوم - اوشوم
اوشودوم، حکمته وئردیم عهدی بیر داها سیندیردیم و حکمته داها
نامحرم اولدوم.

گیزلی اسراری ایکینجی دفعه اولاراق سنین نامحرم نفسینه معلوم
قیلاراق دئدیم: قیزیل دایچا سس - سس کیشنه یه ره ک آناسیندان
ایسته دی کی اونون یورقون حالینا یازیق لانسین، قیزیل دایچا آناسی یئل
آتیندان ایسته دی کی دایانیب دورسون تا کی اؤزونو اونا چاتدیرسین و

ممکن قەدەر يورقون دىرناق لارىنا آناسى گوجلۇ دىرناق لارىندا قوۋۇە يىتتىرسىن، تاكى قىزىل داچا يولدا يورولوب، يىخىلىپ قالماستىن. آناسى (يىل آتى) بو تىمادان حىرتلەنەرەك غەزەپلەندى، اختىيارسىزلىغى باشا قالخاراق، ايكى سس كىشە يىبەن، دئدى: اوتان قئىرتسىزلىقىنە قىزىل داچا، اوتان، بىر باخ، من اۋزوم بىر جانلى ايكى نفر بئلىمدە اوتورولبار، بىر جانلى ايسە منىم قارنىمدا كۆرپە حياتىنى يارانىشا امتحان وئىر، بىر جانلى ايسە بئلىمدەكى نىگارىن قارنىندا يوكومە آغىرلىق ائدىر، حالا بو بئش جانلىنى من آياق لارىمىن قوۋۇەسىيلە، دىرناق لارىمىن گوجو ايلە مقصدە آپارىرام و هئچدە يورولموشام سۆيلىمىرەم. آنجاق سن نىيە اوتانما ياراق مندن ياردىم دىلە يىرسن؟ بىر حالداكى سنىن دىرناق لارىن يالنىز بىر يونگول جانلىنى يول بويو آپارىر.

۳

قوشا يەھرلەدیم یىل آتىنى

نىگاریمى تىركىمە آىب چاپدیم يول لارى.

«گونش آغاچ» كندىندە صىغا قارداشىم اوغلونون تويونا دعوتىمىز واريدى، قاباغىمىزدا بىر دە يىرمانچى چىخدى، آياق لارىنا گئىدى بىر جوت چارىغىن بىر تايى گۆن، بىر تايى ايسە كئچە دەن ايدى، يولونوز اوغورلو اولسون - دئە، بىزە يول مورادى اولدو. گدىكلر آشاراق، دەرەلر گئچدىك، آخشام آدانى چاتمادان «آى باتماز» كندىنىن باش محلەسىنە چاتاراق، همان كندى آرخادا قۇيماق قىدى ايلە آتىمىزى قىمچىلەدىك. او كندىن باش محلەسىندە بىر كۆپەك هوردو، او كۆپەك ايت بىزە يۇخ، بلكە اۋز آرزولارىنا هوردو.

کندین آیاق محلّه‌سینده ایسه بیرقانجیق ایت او کۆپه‌گه جاواب
اولاراق اوجا - اوجا هوردو.

«آی باتماز» کندینین اهاالی سی بئله باشا دوشدولر کی ایتلر بیزلری
قصد ائده ره ک هوروشورلر، من اوچونجو دفعه اولاراق یئنه اسرارا و
حکمته وفالی گنجینه‌دار اولای بیلمه‌دییمی بوروزا وئردیم؛ کند اهاالی‌سینین
ایلان اینام‌لارینا تأسفلر قیلیب افسون‌لو - افسون‌لو گولمه‌یه باشلادیم.
او حالدا سنین یئنه قلبین قارالدی و ایکینجی سفرده دیلینه
گتیردین حربه لری تکرار قیلدین.

جوجوغاما اوشودوم و اونون بنووشه روح‌لو باخیش‌لارینا.

سنه گیزیلی اسراری فاش قیلاراق - دئدیم:

بو کار جاماعاتدا کور گۆزلرده وار
قیزیلجا یوخولو ساغلاملاردی لار
باخ، اوره‌ک گۆزلری لاپ ایشیق‌سیزدیر
جان قولاق‌لاری‌دا قارانلیق گۆزدور
هیچ کیم حاقیقاتا کۆنول وئرمه‌دی
ایتی ائشیتمه‌دی، آتی گۆرمه‌دی
وئران ده‌بیرمانمیش بو آبادانلیق
کندین توتئیینده اولموش جاوانلیق
«آغ‌قاپی» سان بوردا چؤخدان ایتیدیر
عزراییل توخلوسو آزغین گئدیدی
نه قوش نَفسی وار، نه قاناد واردی
عشقین گول چۆهره‌سی آزار - آزادی

یاشایش اؤزونه مزارلار یاپمیش
 انسانلیق سس لری تاپدانمیش قمیش
 داربخیر آلاهیین هوهسی بوردا
 قیزیلداندیر شیطان قفسی بوردا!...

*

هه، ای جان مریمیم، اسرارلارا نامحرم بیر کیشی اولدوم، قیزیل
 دفترلیمی ناپاک گؤزلردن گیزله تمه دیم، ایشیق - ایشیق اوغورلاندی
 چیراغیم، نامازیمین یاشیل کعبه سینی قارا جهنم طوفانی وئران قؤیدو،
 اینجیلیمین قلمینی قداست سیز کلیسالار سیندیردی لار، دعایا نور آچان
 ال لریمی بارماق - بارماق باغلادی ایمانسیز سئوگی لریم.

هه، ای جان مریمیم، عیسا مؤهورونه بییه له نهن ال لریم اودوز دولار
 ابلیس تک خالچی سینین قارا قومارینا؛ سنین قارشیندا اراده سیز له دیم، ایلاهی
 سئوگی نی سنه اولان سئوگی مه اوجوز ساتدیم و او سبب ییخیلیدیم
 اوجالیق دان.

هه، ای جان مریمیم، او کتده ایکی حیوان هوردو انسان لارین
 تقدیر لرینه؛ کندی باش محله سینده بیر کؤپه ک ایت تقدیر لره آگاه اولاراق
 سس - سس هوروب کندی آشاغی محله سینده بیر ائیوان سرچینی
 اوسته یاتان قانجیق ایتی خبر له ندیردی کی: آی لاردیر قوخووا اوره ییم
 حسرتلی چیر پینیر، آنجاق سنده آگاه اول کی منیم صاحبیم (بییه م)
 قافیل بیر سانجی سیته میندهن بو گئجه یاری اولمادان ییخیلیب
 اوله جکدیر، اونون سورو - سورو مال - داواری واردی، صوبح آچیلمادان
 منیم بییه مین احسانیندا نئچه - نئچه قویروق لو قوچ و نئچه - نئچه

بورولمامیش جۇنگه کسیلینه جه کالر، یاغلی - یاغلی سوموکلر بیزیم پاییمیز اولاجاق، صباح آچیلیب - آچیلمادان بیزیم توی - بایرامیمیز دیر. کندنین آشاغی محلّه سینده سه همان قانجیق ایت هوروبه ن او کؤپه ک ایته بیلدیردی: منیمده صباح توی - بایرامیمدیر. چون کی بییه م (صاحبیم) بوز آتینی خان اوغلونون تویوندا مینیب چاپردیدیر، اونون آتی تری - تری سوؤوق سو ایچدینه خاطر چرله میش کی سنین صاحبین اولهن ساعات لاردا منیمده صاحبیمین آتی اوله جه کدیر، منیمده صباح آچیلیب - آچیلمادان توی - بایرامیمدیر، آما بو ایش لری فرقی بودور کی سن سوموکلر بایرام ائده جه کسن، من سال - سال قارا تیکه آت اتی ایله.

*

هه، ای جان مریمیم، حکمته نامحرم اولدوم، ایجازه سیز - ایجازه سیز سنه اسرارلار سؤیله دیم، سنین اراده نه بیخیلیدیم، ایلاهی عشقیم مؤحکم دگیلمیش - دئمه!...

حالا قیلدیغیم خیانت لره اولوم له جزالانیرام، آرتیق وصیت لریم نه لر اولمالیدیرمی؟

*

قاری اولدو نیگاری اووچویبیریمین، اوزوگونون قاشینا داش لارینی دؤیدو، شام کیمی حزین - حزین آغلاماغا باشلادی، شالینی ساچ لاریندان آبیراراق اوره یینی اووچویبیریمین جانیندان آیریپ، دئدی: اولسون کی سن سیز یاشاماغیم اولمایا جاقدیر، آنجاق منیم بویومدا شریک لی بیر کؤرپه میز واردی. نه قیز اولدوغونو بیلیرم، نه اوغلان اولدوغونو!... او کؤرپه میز دونیایا گؤز آچاندا «آد» ایسته یه جکدیر، بیرده کی آتا نصیحتی

ايله، آتادان يادگار قالمىش بُتلار ستايىشىنا جانىنى حرارت لەندىرە جكدىر بو ايش لره سون بيتير و آتا وصىتى يىتير.

اووچو پىرىم بىر اووجدا جاناامازدان جان ايچەرەك، دئدى: اوغوم اولورسا آدىنى «محمّد» قىزىم اولورسا آنامىن آدىنى اونا قۇيارسان، اوغوم اولورسا، اونو مکتبه گۇندەرەرسن، آنجاق قۇيمازسان منىم پىشەمىن داوامچىسى اولسون، چون كى اووچولوق پىشەسىندەن اونا آرتىق ضررلر يىتەر و جاوان جانىنى تهلەكەلر عذابا سالار.

قىزىم اولورسا، اونا سىل - سوپور اۇيرەت؛ ائو ايشلرى، بىردەكى فرش توخوماق اۇيرەت اونا. گونشى گوموشدەن بىر قىزىل مىدالىم واردى، ائولادىم اوغلاندا اولورسا، قىزدا بو قىزىل مىدالىمى اونا يادى گار وئەرەسن.

✱

اوۇلار شىكارگاهلاردا سىرا باخلایاراق اووچوپىرىمىن ياسىندا آغلادىلار، سورو - سورو جئىرانلار، سورو - سورو ماراللار نوحە دئىبەن اووچوپىرىمىن يوللارينا اورەكلرىنىن آيناسىنى توتدولار، قزەلى ككلىكلر قايلارلا نغمە آچدىلار، دورنالار بولودلارى قاناد - قاناد سئىر ائتدىلر، آنجاق اووچو پىرىم قايتمادى سفرىندەن، و اؤلوم اوخو اونون باغرىنا بللى اولمادى هارادان سانجىلدى!...

دوققوز آى، دوققوز گون، دوققوز ساعات باشا چاتمىشدىر، اووچو پىرىمسىز بىر اوجاقدا حيات نىگارىنىن سانجىسى توتدو، اونون سانجى آغرىسىندان اوجالان سسلره اىلاھى بىر جوت ملەك گۇندەردى، بىر جوت ملەك حيات نىگارىنىن ماماسى اولدولار، حيات نىگارى بىر اوغلان اوشاغى دوغدو، او كۇرپەنىن تئل لرىنىن بىر طرفى گونش كىمى پارلاياراق، بىر طرفى

آی کیمی شفق ساچیردی، مله کله او کۆرپه نین قولاغینا آدان سسله دی لر
و آدینی «محمد» قۆیدولار.

*

۵ - بش

بو روزگار یولونون پئیغمبری وار
دهلی جیرانلی دی یاشیل صحرالار
اونلارین چوبانی «اووچو پیریمدیر»
اووچو پیریم، اوخسوز - یای سیز حکیمدیر.
آغ گۆیره چین له، آنا دورنانین ناغیلی یاریمچیق سۆیله ندی، ناغیلا
دۆندولر قوش فره لری، بیر ترلان بالاسی، بوراخدی فره ککلیگی جانیاقلارنین
خنجریندهن، آغ گۆیرچینه سالاملاناراق - دئدی:
«محمد» مکتبه گئتدیمی یا یؤخ؟
آغ گۆیرچین یاشیل - یاشیل دعایا آجدی سسلرینی، ترلان بالاسینا
نفس له نهره ک، سۆیله دی: هله ناغیلیمیز سونا چاتمیش، محمد موارادا
هله یئتمه میش،

اف!... عۆموردن قوجادیر ناغیل چیناری
گۆی لردن اوجادیر ناغیل چیناری
گونش چئشمه سیندهن نور آلماق چتین
بیزه سرچئشمه لر اوزاقدان، یقین
حقیقت دفتر دیر؛ نور - نور یازیلیمیش
دارینا فرعون یؤخ، منصور یازیلیمیش
ناغیل چیراق لاری، شمشیریمیزدیر
او اووچو پیریم لر، بلکه ده بیزدیر

ناغیل لار، حیاتا یار نیگاه لیدیر
 ناغیل لار، گولوشلو - قملی - آه لیدیر
 ناغیل لار، نعره دیر زاماندان گلیر
 ناغیل لار، سس لردیر، کی جانان گلیر
 ناغیل لار، حیاتین چیرینان قلبی
 ناغیل لارین تاختی - تاجیدا قلبی

*

چالدی آنا دورنا سحر سازینی؛
 دئدی: قوجا گوئی لر آچمیر رازینی
 بو کمور «قیزیل چاناتق» جانان زرگری
 آغ ایلان عشقیمی؛ نورلانمیش پری
 دریاسا صحرایا اوزاق ناغیل دیر
 بیزیم سوسوز چؤلون شرابی لیل دیر
 باهار آتی گئچمیر بونون دوزوندهن
 باهار اوپوش آلمیر بونون قیزیندهن
 کوزه سین سیندیرمیش عؤمور آیه سی
 افسانه یه دؤنموش آعاج سایه سی
 اوجسوز - بوجاقسوز بو صحرایا بیل سن
 بیرجه یارپاق لیقدا سو یاغمیر گویدهن
 مریم بولاغینا عقرب لر قوسموش
 عیسی چمنینده اژدها بوسموش

موسی گۆزه سیده قارا ایلانلیق
احمد آرخلاریدا لیل - لیل، بولانلیق
آما کی زولالدر یوسف قویوسو
لاپدا جان جوهری اوندا جوشان سو
آنجا ق او کعبه یه بیرجه خطر وار:
قویونو حصر ائتمیش بوز چالاغان لار
بیرده کی اوزاقدیر؛ یورولار قاناد
یؤخ بیزده پیریم لر قمچی له یه ن آت.

*

گولدو آغ گؤیرچین، دئدی: ناغیل دوز
یئل آتی - پیریم لر، آغ نَفَسیمیز
حرکت باشلانسا، بَرکت گلر
بیر سجده دوز اولسا، مین رکعت گلر
کسمیش سده یولو بوز جاناوار لار
یوسف قویوسونون یعقوبی ده وار
اونون سرچشمه سی یار بولاغیدیر
شراب کوثرلرین بال اوجاغیدیر
ناماز قوش لارینین آذان سئگاهی
کۆرپه مله کلرین پاک قوسلیگاهی
بیرده کی خیلقتین تا قچا - بوجاگی؛
آتش لی صحرائین قیزیل چاناغی

بىر چىنار، يىددى نار توخوملو دورموش
 اونلار يىن زوغونا گۆل - گۆل سو وۇرموش
 آچىن اووچو پىرىم گۆزلىرىنىزى
 آتش لى صحرادا دويون دەنىزى.

*

جىيەردەن قوۋۇهەسىن آلدى حرەكت
 اورە كلر سوسادى صحرايا، البت
 قاناد سۇردونا ياز اولدو صحرا
 سو منظومەسىيەلە پوزولدو صحرا
 اتحاد كەبەسى چىراق ياندىردى
 اوتانجاق سۇرچەدە عۇمرو دىندىردى
 ھامى سىلاح لاندى سو سىنگرىندە
 ياز قوندو قوش لارىن بالى - پرىندە
 بىرلىك ايشىغىنى آلاھدا دويدو
 باش دريا صحرايا باشقا پاى قۇيدو
 ظفر نەفسىنە جوشدو چىشمەلر؛
 قاناد قىامىنا آلاھدا سىنگر!...

*

بىر چىشمە عشقىنە مېن چىراق ياندى
 سوسوز او صحراسا خرامان لاندى
 صحرا آيناسىندا جىيران لار گولدو
 قوزوسو قالدالى چوبان لار گولدو

حیات بنووشه سی، آذان یاغیشی
 باهار قول لارینین نفسی لی قیشی
 صحرا یاریاق - یاریاق آیه له نمیشدی
 چؤل لرین هُمایی سایه له نمیشدی
 کوزه گتیرمیشدی بیر قیز چئشمه یه
 گۆز - گۆز سو گۆزلوردو ماحصل - دئییه
 عهدینه بیر پارا مینجیق قۇیوردو
 کونول پنجره سین آچیق قۇیوردو
 سئل لره سؤیلوردو سارا ناغیلی
 صحرا یا یازیردی یارا ناغیلی
 قوش لارین عشقینه ناماز قیلیردی
 قاناد کعبه سینه پرواز قیلیردی
 بیر اوغلان گلیردی جان سئگاهینا
 بیر آلاسه اؤلوردو اودلو آهینا
 داشی چاغیریردی قَم دفترینه
 او جاق یان دیریردی حیات آرینه
 مشریق آت لارینا اوغول دوغوردو
 ظولمت جاددالارا آغ یول دوغوردو
 «مرضیه» داغینا باجی اولوردو
 «صمد» آرازینا آجی اولوردو
 قیزیل گول اکیردی توی باغچاسیندا
 آل شراب بَریردی یار خونچاسینا

توی شالی یووردو ائل دنیزینده
 تو یونا سس لیردی تویسوز قیزیندا
 طالع، اوزو گوندهن گوچه کله نیردی،
 گنجلیک نفسینده چیچه کله نیردی
 باهار کیتابینین حؤ کمویدور او قیز
 زامان قیزیلینا چکییدیر او قیز.

*

آچدی قاپی سینی شرق پادشاهی
 قیزیل آچار - دئمه - حرکت راهی!
 ایندی وظیفه لر بؤلونور باش - باش
 آغ گویر چین دئدی: من قوجا نقاش
 آنا دورنا دئدی: پروازلار منیم
 صحرا قاریش - قاریش یووأم - مسکنیم
 لشکرشکن اولدو ترلان بالاسی
 گوژهل کک لیک دئدی: وار سو چالاسی،
 آغیر دسته لیه م ؛ اوچار حؤ کمران
 آزی میز قوجا دیر، چؤخوموز جاوان
 بولود یو کلو اولار دیمدیک لریمیز
 زوغ - زوغ سوواراریق آغاج لاری بیز
 ساری کوینه ک دئدی: دنیا جان قیشی
 بیزده کک لیک لره قاناد یولداشی

سو جنگینہ دورروق نہ گوجوموز وار
بیزیمده اوچوشا قیلینجیمیز وار
چؤل خوروز چکدی افوق - افوق بان
دئدی: فریادیمایا آیلار چوبان
اوردگاه سسچی سی اولارام دەم - دەم
اوفوقدان اوفوقا خبر یئتیررهم
منیم نور چیراغیم دان اولدوزودور
یولومون یاماجی سحر دوزودور
بایقوش فریاد آچدی! اوردگاه مؤحکم
یایینماز گوزومدهن نه دومان، نه چم
ایزلهرهم دوشمانین حرکتلرین
اوچوررام قوش لارین پاک نیتلرین
اوزاق باخیش لاریم بورجدور - حصاردیر
ستاد قوروماغا قوووثیم واردیر.

*

آغ گویرچین دئدی: یول مختصردیر
بیزه حیات وئره ن وظیفه لر دیر
بو آخشام - گورورهم - تاریخ ساز سیز دیر
صحرائین قبیلہ سی بس ناماز سیز دیر
آما کی شافاقدایا بیر فریاد کؤچور
کؤمور کروانلانمیش، یعنی اود کؤچور

یئددی نار بیر چینار توخومون اکمه ک
 یعنی کی صحرایا بخش اولور اوره ک
 بودا باهارلاردان پای المالی دیر
 بودا نور پایبیللا اوجالمالی دیر
 او قدهر یانیب کی ، کولو قارالمیش
 جاهان جان دنیزی، بو اولو قالمیش
 «حرکت»، یعنی کی - یئل آتیمیزدیر
 یول اووچو پیریمی، همتیمیزدیر
 اوردگاه بایراغی «قاناد» معجری
 کیم وظیفه سینده یازسین هنری
 چینار، بو صحرادا قوجا دوراجاق
 یئددی نار آغاجی اوجا دوراجاق
 آغلیندان دونه جه ک یوز مین پئیغمبر
 آلاهدان یوخاری یئته جه ک خبر
 قارا جهنمی تنز سوکه جه بیک
 حیات بهشتینی، بیز تیکه جه بیک
 آنجاق ظولمت قالا حصار - حصاردی
 هر قاتیندا دورت باش قارا دئو واردی
 بیرده کی صحرائین قیزیل چاناغی؛
 قاناد گوجوموزده اولان قاف داغی،
 اژدها باغ سالمیش او اوجالیقدا
 اوردا تلاشدادیر قارا بالیقدا

اژدها باغینا تتر اوچمالیق
هۇمای کؤلگه سینده نور اچمالیق.

۶ - آلتی

آجیق لی اویاندی ترلان بالاسی
قاناد اچدی گوئییه گوئی لردن ائلی
قیشقیردی: اژدها بوغازینی من
بیرتارام، تورپاغا بیخیلار آنلی

*

دورنادا ترلان لا بیرگه اوچدولار
آنجاق آغ گویرچین اوچموشدو قاباق
اژدها باغینا اثرته چاتدی لار
عشقین چینارینا قوندولار قوچاق

*

اونلار چاتان دیار قوجا قاف داغی
اؤگئی جنت کیمی اژدها باغی
باغین هر بوجاغی لیلی کومه سی
باغین هر شنبه سی مجنون جوماسی
باغین قول لاریندا آغیر کونده وار
باغین یارالاری زنجیرلی دامار
باغین آل شرابی زهرله نمیش بوز
طوطولار او باغدا سوسوزدور، سوسوز

دئمەك، چیراق لاری چۆلسوزدور باغین
 دئمەك، اوجاق لاری ائل سیزدیر باغین
 زوغو آتش لیدیر هر پیر آغاجین
 آیاغی آغریبیر اسیر آغاجین
 قیزیل تئشتی ایچره قارا اژدها
 قارا سس ایتیلدیر حاققا - آلاها
 باغدا حیات بویدا دمیر قفس وار
 شداد حیکایه لی ظلومت نفس وار
 آغ ایلان جانینا سوسامیش اژدر
 ایتیب معدە سینده یوز مین پیغمبر
 آنجاق بیلیمیر هله اوچ قانادلی قوش
 باغین باش تاختیندا تاجلی اوتورموش.

*

نعره سین سیپردی ترلان بالاسی:
 باغ اسیر گۆرسه نیر او پادشاها
 جهنم کوچه لی قوجامان کتده
 فرعون گنجی گودور کافر اژدها

*

کوهنه ده بیرمان وار باغ بوجاغیندا
 دن گۆرمه ز داش لاری داها هوندوردور
 مین ترلان قوووه سی چاتان جایناغیم
 اژدها جانینی سیخان دار گوردور.

*

دورنا - آغ گویر چین قانادلارینین
 گوجونو وئردی لر ترلان قوشونا
 ترلان، جایناق سالدی مین مدد - دئییه
 ده بیرمان داشینا، ایمان داشینا

*

اوجادان توش قیلدی بیر اژدهانی
 دارتدی اژدهانین باشینی او داش
 گویر چین - آغ دورنا قئیها ووراراق
 قیزیل تئشتین ایچره جومدولار بیر باش

*

بیر قریننه، یئددی باهار آدینا
 بیر چینار، یئددی نار شوو چالدی لار
 او کافر اژدها آیلمامیشدان
 قوش قرارا گاهیندا نعره سالدی لار

*

ظفر قیبله سینه دؤندو قیبله لر
 گونش لر او کنده نامازا دوردو
 اولدوزلار نور بیچدی گور قاپی لاردا
 قاپی سکسیسینده قاپی اوتوردو

*

کھکشان اوو لادی قوش قرار گاهی
 اوو چو پیریم اوخو نورا سانجیلدی
 ساغلیغا سس لهدی قوش لار آلاهی،
 قات - قات آسمان لار اینجیل - اینجیل دی

*

بیر چینار، یئددی نار قله مه سینی
 سانجیدی لار تورپاغا، زوغا سالامات
 بیر چینار، یئددی نار نور - نور سسینی
 آلاهی دفتیرینده قیلدی لار آیت

*

جوشدو بیر دربانین سئودالی قلبی
 بیر بولود بوخچاسی پای حاضیر لادی
 صحرا یا گوندهردی اونو یئل لردن
 سانجیلان زوغ لارا توی حاضیر لادی

*

قوش لارین اوره یی نامازا دوردو
 تلاش، اعجازینی آینالاندیردی،
 جانسیز او صحرادا، پروازا دوردو
 او «یوسیف قویوسو» سو جالاندیردی

*

۷ - یئددی

اژدها، یئددی گون هوشوسوز ییخیلمیش
 سهدهرلی - سهدهرلی آییلیر حالا
 قیزیل تئشت - بیر چینار - یئددی نار شووو
 کافر اژدهانی سالمیش خیالا

*

فیکری صحراداکی شهلا یا گئتدی:
 «حیات دونو بیچیر آتش لی صحرا
 دریا اوزاق لاشیر اؤز گه می سیندهن
 مجنون دیزی اوسته ساچ آچمیش لیلا

*

قوش لار پرواز ائدیر آلاهدان اوجا
 قانادلار جنتی چادیر - چادیر دیر
 ایشیق کؤریه دوغور، قارانلیق قوجا
 زامان اؤز عشقینه نورانی پیردیر».

*

سس لهدی اژدها قوجا دوستونو:
 قانادا قیوراق لان «بالیق یئهن قوش»
 یوسف قویوسونا همن چاتاراق
 سؤیله «قارا افعی» اوتورما سرخوش،

*

قوش لار قیامیندان آغیر داش گلیر
 روزگاردا گوجسوزدیر اوجا سس له لره
 یاتیرام، یوخوما مین لر قوش گلیر
 باغریم پارالانیر آغ نفس لره

*

هَمَن سیلاح لانسین قارا ایلان لار
 بیرده کی عقرب لر جنگه دورسونلار
 قوش لار ابراهیمی ظولمت سیندیرمیش
 زَهْرَلِی دیش لریز قاناد وورسونلار

*

یوسیف قویوسونا قوش قونمامالی
 اونون سویونادا زهریمار قاتین
 نه قدهر صحرادا ایلان - عقرب وار
 اوردو قوووه سیننه چاتدیرین، چاتین.

*

خائن قوش (بالیق یئنه ن) باغلادی یول سیلاحینی
 دئدی: آچ آغزینی قوجام اژدها
 او موردار دیش لرین دییین یالادی؛
 ساتدیغی چؤخ اوجوز، آلدیغی باها!

*

یوسیف قویوسونا قاناد باغلادی
 اژدها فرمانی «افعی» - یه چاتدی

افعی اعلان قیلدی «یووا قوش لاری
وحشتلی آسالاندی، شاللاق لی آتدی

*

صحرادا اکمیش لر قیزیل زوغ لاری
عؤمرون قیزیل تئشتی ایندی صحرا دیر»
ترپه‌ندی بوسقودان قارا ایلان لار
چولاق عقرب لرسه، باخ، آت اوینادیر

*

صف - صف قارالدی لار قارا عقرب لار
یوسیف قویوسونون سویو سووآندی!
ساغ چپه‌ر - سول چپه‌ر، دؤرت طرف چپه‌ر
یالاندا اولمادی اژدها آندی.

*

خائن قوش سسله‌دی اؤز طایفاسینی:
«تاجیدار اژدها شرقی تیتره‌دیر
بیزیمده بو یولدا اؤز پاییمیز وار،
قوش لارین شاهینی چؤخ هئیبه‌ره‌دیر

*

گوی لره قالدیریر ده بیرمان داشین
اولسون کی تاپدانار اژدها باش - باش
او واخت سؤیکه‌نمه‌یه جبهه‌میز اولماز
بؤلونون ایکی‌به؛ باشلانمیش ساواش

*

سول طرف چکیلسین قوش لار صفینه
 ساغ طرف اژدها سنگرچی لری
 سول طرف قوش لارین هر ترپه نیشین
 قیلسین اژدهانین کسگین خنجری»

*

خائن قوش طایفاسی ایکی صف قوردو؛
 بیر طرف اوچدولار قوش لار سمتینه
 بیر طرف افعی یه آرخا دوردولار
 آنجاق باغلانمیش لار بیر یول - بیر دینه

*

گوئی ده چیرکین له شدی دنیزلر کیمی
 موردار قانادلارین آج نیتیندهن
 ایکی یه بؤلونموش او خائن قوشلار
 دوشمانا پنجره آچدی لار نیندهن

*

۸ - سگگیز

بیغینجاقلی اولموش خبر کورسوسو؛
 زامانی حوججولور قوجا قارقالار
 بی بی سی رادیوسو، قجه له له رین؛
 هئی موفته قیریلتی، هئی موفته قار - قار

*

زامان، اؤز کولونگون داشا یئندیریر
 نه فرهاد تانییر، نه ده کی شیرین
 دینمه یهن جاددانی، زامان دیندیریر
 آنلیدا ترله بیر ثانیه لرین

*

زامانا یاساقدیر دورماق - دایانماق
 اونون قاطارینین آتی چاپاردیر
 زامانا اوزاقدیر بیزه یوبانسیین
 یؤخ، اونون اؤز یولو - جاداسی واردیر

*

بیغینجاق لی اولموش خبر کورسوسو
 سۆز گۆزلور قارقالار قجه له لردهن؛

*

صابونچی قجه له بوغازین بیرتیر:
 قوش لار قرار گاهی - اژدها؛ قیر - قیر
 دونیا افعی لری پیمان بو کموش لر
 یوسیف قویوسونا قوشون تۆکموش لر
 اژدها سینیلماز ایلیزابتدیر
 ترلان بالاسینی ائده جه ک اسیر
 آغ گۆیرچین لره قان ایچیرده جه ک
 دورنانین بوینونا ایپ گئچیرده جه ک
 گول له سی بایقوشو گۆزدهن ووراجاق

گۆزەل ككلىكلرى تامام قىراجاق،
 قالار چۆل خوروزو، اودا كى يقين
 قاداسين آلاچاق آج تولكولەرىن
 سارى سئرچەلردە اشتها تووۇ
 قارا عقربلرىن بۇشقاب پولوۋۇ.

*

آرتىق بو خىردەن گولور قارقالار
 كور قارقا كوللوكدە آلىشىر: قار - قار؛
 سولار آلاھىدىر اژدھا رېيم
 سو پادشاھىدىر اژدھا رېيم
 قارا تورباغادا او نىگھباندېر
 آغزى آلاۋولودور؛ نوحدر، طوفاندېر
 سما دفترلىرى يازمىش، نور حاققى؛
 اژدھا شرىعت آيتى - حاققى
 گر آلاھ باغلارى چىنار - چىناردى
 اژدھا باغلارى انار - اناردى
 اژدھا، تانرى لار پهلوانىدىر
 جنت جاھاننىن سلېمانىدىر
 اژدھا، دريالار درياسىندا سو
 بىزىم آلاھىندا او ساغ بازوسو

اژدها قان ایچمهزه، غذاسی اودور
 جان بیرتماز - جان آماز، رضاسی اودور
 اژدها، پیغمبر پرچمداری دیر
 ملعون اولدوزلارین هار قدداریدیر
 اژدها، عزرا بیل چؤلونون قیشی
 جبرائیل قیلینجی هر قارا دیشی
 باشینا تاج قویموش فله ک آناسی
 توتמוש شرابینی مئی دیواناسی
 اژدها ناغیل لار نعره سینده ندیر
 موسالار - عیسالار نفسینده ندیر
 ناغیل رستمی دیر، ناغیل رخشی دیر
 کئجه قوووه سیدیر، سحر نقشی دیر
 اژدها نه کافدیر - نه میمدیر - نه نون
 اژدها، اهرام لار میصریدیر؛ فرعون
 مفتوحی الفتاحی فتحی فاتحدیر
 مأمور التعالی تیغ قاطعدیر
 دوزخ را این مله ک سرهنگ و سردار
 شعله ها بر دوزخ آورَد و نار
 جگر شرق را از سینه کند
 با مغرب عالم پیاله زند
 با آن سلطان حق جبر را چه کار
 همان بس، اژدهاست؛ طغرل بیدار

پاسبانی کند شهرِ خدا را
 هم، نهگبانی کند - کلاغها - ما را
 لا قوش لار جبهه سی، الا اژدها
 قارقالار - قارقالار حاققیزی ادا
 ائدین اژدهایا، ملعون گویر چین
 آلاه پایاغینا زیل توکور، بی دین!...
 اژدها باغیدیر قیبله میز یالنیز
 اژدها دیشینه قونوت توتاق بیز
 بو بیر فتوا دئییل، بو بیر جهاددیر
 اژدها باتیلماز، سوسماز فریاددیر.

*

۹ - دوققوز

قوش لار قرارگاهی مین بیر شعله لی
 اوردا قدرت له نمیش آلاهیین الی
 اکیلمیش یئددی نار، بیر چینار شووؤ
 تورپاغا زوغ سالمیش قیزیل نار شووؤ
 آنجاق، دهلی آلاوو یاخیر صحرائی
 دهوه لرده گئچمیر او بیابانی
 یومورتا بیشیرییر آتشی قوملار
 حیاتی خنجرلییر اودلو هجوملار
 صحرا فریادلانیر سوسوز اژدر تک
 جهنم نفس لی شراره لر تک

سقى - چارچوواسى ياخىلىر اود - اود
 اوزونون ديرهى يىخىلىر اود - اود
 هر دوزو - دەرەسى دريا سس لەبىر
 قىزىلجالى صحرا انا سس لەبىر
 قوش لار قاپى - قاپى اچىرلار هُنر
 حيات نالەسىنە دۆزە بىلمىرلر
 چكىلىر گۆى لره كمان قانادلار
 گۆى لر نىشانلى سى رقصە قوشور تار
 قوشونو قوۋۋەلى گۆيرچىن لرین،
 دورنالار سىندىر مىش گۆيون سپرىن
 ترلان بالالارى اىتمىش لر جاندا
 اسلان چاپىردىر لار سان آسماندا
 طوفان نعرەلىدىر گۆزەل ككلىك لر
 سُرچە لر، اوفوقدا چاى تك جوشان زر
 زامانى ات قىلمىش چۆل خوروزلارى
 بايقوش لار، گۆى يول لو قىيام دووارى
 بالىق يئىنەن قوش لار آنجاق قادالى
 بىر قاناد قاباغا، بىر قاناد دالى.
 قوش لار قىيامىدىر بو آغىر قىيام
 كەكشەن سلطانى محو اولوب، آرام
 آلاهدا اينانمىش بو اعتراضى؛
 قىيەسىز قىلىنىر قوش لار نامازى.

*

يوسىف قويوسونا چاتمىش خىرلر:
 «قوش لار ھىجوم ائىتمىش، گۆزلەنير ظفر...
 افعى قوجالىبدىر، اقبالى پوچ - پوچ
 اژدھا نامەدەن فال آچىر اوچ - اوچ
 باشىنا توپلانير قوجا قوزقون لار
 افعى نىن قىملىرى آجىشىر زار - زار
 قارا ايلان لارا حۆكمونو سورور؛
 جەنم ايتى تىك اولايير - ھورور:
 «اون مین قارا ايلان قوشون باغلاسىن
 صحرا عقربلىرى دۇيوش حاقلاسىن
 يوسىف قويوسونو اورتسون ظولمتلر
 ايلان لار - عقربلر قات با قات چىر
 ھئىچدە - سو گۆرمەسىن قىيامچى قوش لار
 قوش لارا زھرە سوساسىن دىش لار.»

*

آغ طائع ظولمونه قارا ايلان لار
 زھر دىش لرىنى كسىگىن قىلىرلار
 لشگر - لشگر قالخىب قارا عقربلر
 سولار يوسىفیندان روزگار آلىرلار

*

رحمتى لعنتلى لشگرگاہ لارا
 ھىجوم لار - حملەلر داھا عبث دىر
 آنجاق يوسىفلرى دوستاق قوش لارا
 حياتدا قفس دىر، چۆلدە قفس دىر.

*

روزگار ائله ظلومت، ائلەدە گئجە؛
 مشرغىن گونشى مغرىبەدە اولموش
 كاش كى مىصر اولوردو يوسىف اولونجە!
 ھانسى زليخادىر قبرى سؤكولموش؟!...

*

تاواندان يىخىلمىش آلاھىن دامى
 قايسىز قىبلەدە بىر نور اولوبدور
 منصورا قويلانان دار آغاجىنىن
 اۆز ياشىل عؤمرون دە منصور اولوبدور

*

صحرا جان يئتيرمىش ايلان لارا دا
 عقربەدە تور ياغىن جوھرىندە ندىر
 ترسەدە آتيلمىش خىلقتىن تاسى
 ھر جانا طبيعت جانى مسكن دىر!

*

آغ تورپاق يالايان قارا ايلانىن
 باخىشى قارانلىق، زھرى قارا!

آخی، نییه بیلمه م آغ یومورتادان
 قاپ - قارا جان گلیر او ایلان لارا!؟

*

بیر گونده گلیر کی قارا ایلانین
 سود کیمی قایماغیر آغ بالالاری
 قیزیل چاناغادا دوشور هر بیر
 کؤیرچین شعیرینین اونلار باهاری

*

ده لی ایش لری وار بو کائناتین؛
 ظولمتین بویوندا ایشیق بئجه ردهر،
 برابر ایشیغین پرورده سینده
 لاپ ظولمت نفس لی گئجه گوجه ردهر

*

آنجا ق هر باتی نین دوغوسو واردیدیر
 نئجه هر دوغونون باتی سی بللی
 دونیا اوزاق منزل، یاخین مزاردیر
 تاپینتی سی بللی، ایتی سی بللی

*

واخت یؤخ گونش لرین اولهن گونونه
 چون زامان ساعاتی قانده سیزدیر
 و اخت یؤخ بو فله بین اؤز دوگونونه
 چون بیزه قورولان چرخ ییز سیزدیر

*

كائنات - كائنات ؛ بهره لى آچاق
 خارتىيار - قوجالار؛ بىخىلار، آنچاق
 بول - بول دانالارى يئنى دهن بيتەر
 يعنى كائنات لار قانۇن قوراجاق

*

آنچاق بو توخوم لار هارا سىپىلير؟
 هانسى همت لره، هانسى ال لرله؟!
 هانسى تورپارق اوسته زوغا ايش له بىر
 سويو وهريان لانير هانسى بتل لرله؟!

*

باغچاسى نامعلوم، باغبانى كىمدىر؟
 ياغىشى بىر هانسى دهن زدهن گلىر؟
 كائنات آچاق لى، نئجه حكىمدىر!
 او، نئجه عؤمر ائدىر، نئجه قوجالير؟!

*

اونون اوژ جانىنين قوۋوھسى هانسى
 آچاقدان آلىنىب، ميوه دهن دؤنوب؟!
 عالمى - دونياسى، جانى - جاھانى
 هانسى فضالارا گۆى - گۆى بورونوب؟

قوش لارىن جنكى

قوش لار قارا اوڭرتموش آسمان لارى
 يوسىف قويوسونون سىنمىش حصارى
 هيجوم يوڭخ، گوۋى لردەن گلەن زلزله
 ايشىقلى بىر ظفر گۆرئور هله
 افعى، ترلان لارى قىلىنچ لىر قول - قول
 ايلان لار قوش لارى سوسدورور يول - يول
 دۇيوش مئيدانىندا نه قدەر ئىش وار
 نه قدەر دىدىلمىش زەھرى باش وار
 سئچەلر عقربلر پايىنا دوشموش
 دوم آغ گۆيرچىن لر چالىنىر بئش - بئش
 دورنالار قوۋوھلى، اوچورلار گاه - گاه
 ككلىكلر زەھرى اوخورلار، آلاھ!...
 گوۋيه اوخلانىرلار قارا ايلان لار
 وورور قاناد - قاناد يارا ايلان لار
 عقربلر قان ايچىر، افعى سوسايىر
 اژدها ساعاتى ظلوماتى سايىر
 قوش لارىن جانىنا بىر دەنيز زەھر
 جالانىمىش؛ اوڭويور قانادلار - گوۋى لر
 آنجاق، خىانت دە گنجەسىن آچمىش
 بالىق يئەن قوش لار اولوم آدلى قىش؛

آچمىشلار ناتاراز قانادلارنى
 اۋرتموش لار قوش لارىن اختيارىنى
 ايلان لار قوش لارى آسانجا چالپىر
 خىانت - خىانت خال - خال اوجالپىر
 دۇيوش داھا قىزغىن، داھا قانلى دپىر
 قوش لارىن سىنماسى آز زامانلى دپىر.

*

دوشمان زەھرلەنمىش، دوست يارا گۇرموش
 جىيەلر زەھرى، قانادلار دىش - دىش
 نە قەدر يارالى سوسوز قوش واردى
 يوسىف قويوسودا سون آھى - زاردى
 نە آلاھ قوجادىر، نە ابلىس جاوان
 نە بايات اينجىل وار، نە يئنى قوران
 سىنديران ظلومت دپىر، سىنان ايشىقدىر
 حۇكىمت چىراق لارى، يانان آشىقدىر
 آلاھىن اودو وار اوجاغى يۇخدور
 ظلومتىن چاغى وار چىراغى يۇخدور
 صحرائىن كەبەسى شىطان آزارلى،
 آلاھى قىزىلجا يوردلو - مزارلى
 صحرادا تورپاق ھىچ، ھلە داش اۋلموش
 ابلىس قىلىنچىيلا مپن گونش اۋلموش

آلاہ قوش لارینین یاسی قاپ - قارا
 ابراہیم بوتونا باغلانمیش سارا
 اسماعیل کسلیلمیش قوچ عوضینہ
 افعلی لر اودلانمیش جان دهنیزینہ
 یوسیف قویوسونا کسیلہن قوربان
 بیر دئییل، مین دئییل، یوز مین دیر، اینان
 هامی سی قانادلی، هامی سی جاوان
 یاری سی گوچیچہ ک قیز، یاری سی اوغلان
 أف، کی قارا صحرا قیزیل رنگ آلمیش
 اؤزودہ الینہ بیر توفنگ آلمیش
 خستہ دیر، یورقوندور قاتیل ایلان لار
 دریا نفس لی دیر آما کی قان لار
 ساغلام قالان قوش لار گئری اوتورموش
 افعی، گوئی - گوئی ظفر بایراغی وورموش
 عقرب لر قان ایچیر؛ قان بارداق - بارداق
 افعی، ایلان لار لا سیندیریر جیناق
 او تشنہ صحراسا سوسامیش قانا
 قوم لارین آتشی نہ چوڭ دیوانا
 آنجاق یوسیف سیزدیر یوسیف قویوسو
 دولدورماز زلیخا بیر کوزہ دہ سو
 اونون سرچئشمہ سی اژدہانیندیر
 عقرب لی آرخ لاری سلیمانین دیر

او، سوسوز صحرا یا سوسامیر نییه؟
 شیطان بی دور و بدور او قیز مله یه
 بوینوندا مینجیغی حتی پریشان
 قولوندا قول باغی لاپ کافر ایلان
 اونون گولوش لری قارا آهی - زار
 جانینا سانجیلیمیش دیوانه او خلار
 باشینین شالیلا شیطان تر سیلمیش
 ساجینین سیرریندا بیر ایگید اؤلوموش
 اؤپوشسوز دوداغی سوسوز دور عشقه
 یای سایاق قاش لاری یوزولموش مشقه
 دوغولان بیر گوندهن او قیز سئوگین دیر
 آغزی دؤش توتانداں او دیده رگین دیر
 آناسی بلکه ده آلاهی اؤزویموش
 آتاسی کور سوسوز قوجا قاضی ییمیش
 باجی سی اؤزوندهن بری جان وئرمیش
 حیات دامارینا سونرا قان وئرمیش
 قارداشی آناسی دوغولان زامان
 ایشیق قولاغینا سس له میس آدان
 هه، یوسیف بولاغی چؤخدا کؤرپه دیر
 ایلان - عقرب مولکو؛ آریا - آریا دیر.

۱۰ - اون

قوش لار قوشونو قارا ايلان لاردان شكست يئمىش، او قانلى چولده
يۇخدور بىر اوۋچو پىرىم كى يارالى قوش لارىن سىزىلتى لارىنى تىفسىر
اندسىن؛ آغ گۆيرە چىن قانادلار يىندان يارالانمىش، آنا دورنا باغرىنىن
ياراسىنا اوفولدايىر، شاهىن بالاسى جايىناق لارىنىن ياراسىنا سىزلايىر،
ككلىك لىرلە سارى سىرچەلر تاماماً شىهيد اولموش لار، بايقوشون گۆزلىرىنە
قارا ايلان زەر جالامىش، چول خوروزو دىلىندەن چالىنمىش، آنجاق خائىن
باليق يئىنەن قوش لار قاداسىزدىرلار!

اژدها بو خبردەن اولدوقجا كئىفلەنمىش، او، صحرانىن ايلان - عقربەلە
باليق يئىنەن قوش لارىنى، قارقا - قجەلەلرىنى شىهيد اولموش قوش لارىن
اتىنىن ضياقتىنە دعوت ائتمىش.

قارقا - قجەلەلر ئانىلەرى رددە وئرمەدەن اژدهانىن پىروزلۇغونو جاھانا
اعلان قىلىرلار. اونلار اۋز ياپىدىغى خىرلردە شكست يئمىش قوش لارى
تحقىرلە ياد اندىب آغ گۆيرچىن ايلە شاهىن بالاسىنىن تىلىم اولماسىندان
خىر وئىرلر.

قوش لار قرارگاہى سكوت ظولمتىندە داھا حىياتىنى دارىخمىش حس
ئادىر، طبىب قىرقاۋۇل لار يارالى قوش لارىن يارالارىنى ساغلام قىلمادا
ايش لرى بىتىرمىش لر.

آغ گۆيرچىن يارالارىنى ساغلام گوردويدە، سىخ نامازىنا باغلامىش
سىس لرىنى اۋز شرافتلى سىنگرداش لارىنا تكبىر قىلىر:

بیزیم ایکی عالم گوجوموز واردی
 سون قرار گاهیمیز آسمان لاردی
 دوشمان یارالیدی، بیز قانادلییق
 گوئی لر دفترینده اسم - اسم ادلی ییق
 بیر کعبه یاپمیشیق مین بیر قبیله لی
 آلاه سڭاه لیدیر هر بیر قزه لی
 شرقی شهادتدیر، شمالی شهلا
 سَحَری مجنوندور، آخشامی لیلی
 پاییزی غصّه دیر، باهاری سئوینج
 قیشی کوله ک لیدیر، یایی دینج - دینج
 اودو اولدوز - اولدوز، اوجاغی اود - اود
 کولو باغچا قانی، توستوسو بولود
 هر بیر ذیروه سینین صحراسی سونسوز
 هر موسی چوبانی قوچسوز - قوئونسوز
 داشی دووارینا قبیله دیر؛ کعبه
 پرده سی قیز آلاه قصرینه گبه
 یازی سی - قلمی اوز آلاهییدیر
 لاپ کورپه زاییری، پادشاهییدیر
 آلماس ساتان لارا داش باغیشلاماز
 هر منصور قانادا قوش باغیشلاماز
 حیاتی قاریمیش اؤز بوجاغیندا
 لیلی سی ناخوشدور اؤز قوجاغیندا

مجنونو دهلی دیر عشقیندهن اوزاق
 سؤنموش کعبه سینه داش قوئان چیراق
 هاوالی سئوداسی سحر نفس لی
 سازی قیفیل - قیفیل، سسی قفس لی
 شعرى دفترى یله باریشمیب هله
 نغمه سی ناغیل لا دانیشمیب هله
 بیزیم ناماز لیدیر آل قان لاریمیز
 نیشانلی اوخلانار جئیران لاریمیز
 ازهلدهن سوسامیش بیزه گول لهله
 باهار، باغریمیزدا یارالی مله
 سئل اولسون قانیمیز، ظلومتی بیخسین
 شهید رحمتیمیز لعنتی بیخسین
 قانیمیز قزه لی، باخ، یازی - یازی
 صحرانی مست ائتمیش قزهل آوازی
 اولهن اژدهادیر، یاشایان قوش لار
 سجده یه بو کولموش قوش لارا داش لار
 صحرانین اؤزوده جان - جان یارالی
 قوو الانیر قوردا قوزو مارالی
 اونون هر فصلینن ایکی قیشی وار
 ایلینن - آی ی نین قارقانمیشی وار
 بیزیم قانیمیزدا چیراق - چیراقدیر
 ساختالی روز گارا قیزیل اوجاقدیر
 آلاهی اولموش بیر عصره نفس دیر

آیه سی پوزولموش کتابا سس دیر
 ایلدیریم - ایلدیریم کسه ر ظولمتی،
 سو معنویتتی، تورپاق آیتی
 بو نار آج لاری سوواری لاجاق
 چیناردا اوجالیب ایشیق قالا جاق.

*

یارالی قوش لار صحرانین قیزیل طاقچاسیندا یاندیردیغی شام لری
 شهید قوش لارا قزهل قیلیمیشدی لار، آغ گویرچینین سوؤزلری ایله
 آغلایاراق عمومیتله هارای لانیرلار:

شهید قوش لاریندا سس لری اوجا
 قوش لار گنج ایلاهی، اژدها قوجا
 قانلی قانادلار لا سما اوجالمیش
 مزارسیز قوش لار لا دنیا اوجالمیش
 بو گون بو صحرادا قاپی سوؤکولموش
 آلاهی یوک لری نین ایپی سوؤکولموش
 آلاهی او لومونه شیطان رقص ائدیر
 ایشیق گلینی بیله گئجه بی گئدیر
 ایکی ساعات لیدیر زامانین قولو
 قیرخ نئجه ارلی دیر ظولمتین دولو
 نامازسیز جومادا شنبه آتلی دیر
 او لهن سیراغا گون صوبح حیاتلی دیر!
 شیطان خوروزودور زامانا بانچی
 عزراییل اوخلودور قارا ایلانچی

آغ ایلان آذانی مناره سیزدیر
 ایشیق دریا لاری کناره سیزدیر
 آتی یهر سیزدیر اووچو پیریمین
 ییخیلمیش دایچاسی قوردلارا ، یقین
 دریا بوغازیندان نفس گلمه ییر
 ساحیل گمی چی سی سویا گولمه ییر
 قوجالمیش آلاهی اؤلور صحرانین
 یالواریر، عزرا ییل آلماییر جانین
 بو صحرا ناله دیر، بو صحرا آهدیر
 قصری قارا وولسوز بیر پادشاهدیر
 قیزینین آیناسی داش لارا دهیمیش
 داراغی لاپ قاری باش لارا دهیمیش
 اوغلونون یاسیندا آلاهی آغلامیش
 اونا قارا ابلیس قییر باغلامیش
 حرامی لارین کی اولموش گلینی
 بیج روزگار بویامیش اونون شالینی
 قادینی قورد دونو بورونموش قیش - قیش
 قوجاغی هئج زامان کورپه گورمه میس
 بو صحرا گونش لر داشینا اولموش
 جاوانکن قوجالیق یاشینا اولموش
 بونا اومود وئرهن او یئددی ناردی
 بیرده کی کؤلگه سی سرین چیناردی

یارالی قوش لارین سرودونو آلاہ قلمچی سی قیزیل دفترینه ثبت
 آئدہرہک اونا یاراشیق لی اولان مغنی لر سوراغیندا آتینی کھکشان لار
 جادداسیندا شاللاق لادی. دؤوران لار قوجالیب - قاریبار تا بلکه او بیر مغنی
 تاپار قوش لارین قیزیل سس لرینه.

شاهین بالاسی یارالی قانادینی گؤی لره چکدی، عصرین
 قارانقوش لاری - قارتال لاری شاهین بالاسی نین یارالی قانادینا اینانراق
 آلاہ لارینی ہارای لادی لار، بیر گؤز یوموم - آچانا قدهر قوش لار قرارگاہی
 قانادی گوجلوق قارانقوش لار - قارتال لار قوشونو ایله قارالدی، ایلاہی نامازلی
 بیر آغ سئوینج یارالی قوش لارین اورہ ک لرینه ہوپدو. همان قرار چؤل
 خوروز لاری - گؤیرچین لر - بایقوش لار - ککلیکلر - ساری سئرچہ لر اؤز
 نسیل لرینی قوش لار قرارگاہینا سئودالی قیلدی لار.

صحرائین قوجاغی قوش لارا سیخیلیردی، سس لر گوجلوق بیر قیامدان
 سؤز آپاریردی، قرارلار بئله سی امضالاندی کی، سحر پنجرہ سی قیزیل
 ایشیق لارینی یاشایش ائولرینه آخیداراق قوش لار قرارگاہیندان آغیر
 هجوم ایکی جبہہ یه حرکت قیلینسین، بیرینجی جبہہ اژدها باغینا حملہ
 آپارسین، ایکینجی جبہہ ایسه یوسیف قویوسونا. خائن بالیق یئہن
 قوش لار قوش لار قرارگاہینین اسرارینی اژدها باغینا و قارا افعی لره
 اؤنجه دەن چاتدیریرلار. اژدهانین شرابی دوداق لارینا چاتمادان زہر اولوب
 صحرایا جالانیر.

قیزیل پنجرہ لی سحر نفس لی

یئنی شرق آت لاری صرصر نفس لی

صحرا گونش - گونش، آلاہ - آلاہدیر

ایشیق جینگیلتی لی دایرہ گاہدیر

ملەك پئىغمبەرلر سو سجدەلى
 گوۋى لر گۆزەلېنېن سئوداسى دەلى
 يئرىن كورسوسونە گوۋى لر كۆز اولموش
 تورپاق نغمەسىنە اولدوز سۆز اولموش
 صحرا كسكىن لەنمىش اسكى قىلىنچ تەك
 جان توتموش سوفرەدەن اوچ اېلىق آج تەك
 قوش لارىن قوۋە سى سئل بازولودور
 ھر قانادا اۆزۈنە بېر سئل يولودور
 فرمان حاضىر لانىر اوچماغا گوۋى - گوۋى
 اژدەھا، اولومو قوجماغا كئى - كئى
 شەھىد قوش لارىندا ادى يادلانىر
 آھ، يارالى قوش لار داھا اولدلىرى
 بزه نېر - توزە نېر چۆلۈن گلىنى
 قوش لارىن بايراغى قىلىر شالىنى
 نعرەسى يوكسەلىر دەلى قوش لارىن
 دىكسىنىر دلبرى غمگىن باھارىن
 گوۋى لر قانادلارا يول حامار لايىر
 تانرىدا قوش لارا ات تومار لايىر
 اژدەھا باغىنا اوچان قانادلار
 بېر دئىيل، مېن دئىيل، مىليون قانادا وار
 يوسىف قويسودا عصيانا توشدور
 اونا ھىجوم قىلان يوز مېن لر قوشدور

قورخور بو عصياندىن گوۋى لر سلطانى
 تاجسىز سجدەلەبىر او، باش مكانى
 ھارا باخىش چاپىر قاناددىر - قوشدور
 صحرا فرحەلەنمىش، احوالى خوشدور
 بىر چىنار يئددى نار زوغونا ساغلىق
 ياشايش صوبىحونون چاغىنا ساغلىق.

*

۱۱ - اون بىر

قوجا رويالارلا ياتمىش اژدها
 گئجه نىن يورقانى خوش گلير شاھا
 آلنىندا بوينوزلار قانلى - قانلى دىر
 قاتىل باخىش لارى خرامانلى دىر
 يوخودا نه گورور، اوزونه بللى
 باخشىنا قىرب، گوزونه بللى
 اولما جان آلدىرير تويسوز قوش لاردان؟!
 باھار خنجرلەدىر قوجا قىش لاردان؟
 ياداكى معدەسى آجامىش بتر
 آلاھى قوولا بىر يئسىن او انتر
 اونون يوخولارى اوزونه قالسىن
 نه قدهر آجالير قوۋيون آجالسىن
 گوزلرى يومولموش اشتھاسىنا
 آجامىش جانىنىن قارا ياسىنا

دیش لری سیخاجاق اۆزه بوغازینی
 معدەسی یئیەجه ک جان نیازینی
 عۆمرونه آجامیش - دئمه ک، اژدها
 سۆنور یاخچیلیغا، یانیر گوناها
 اۆزونوده یئسه، دویمایا جاق دیر
 چونکی عۆمر آتیندان داها اوزاقدیر
 یالنیز آجاماغا گلیمیش دونیا یا
 اوزاقدان - اوزاغا گلیمیش دونیا یا
 باخیشی قانلی دیر، نَفَسی کوردور
 گۆزهل لیک دوشونهن فیکری چوپوردور
 قارنینین قولودور مختصر اعلی
 یئمە کله یاشاماق اونونچون یاغلی
 دیشینین اولونجه خدمتچی سیدیر
 جانی موردار جسمین عشرتچی سیدیر
 او، جان تانیمیر کی، جانان تانیسین
 جان هوشو یؤخدور کی لقمان تانیسین
 یالنیز آجلیق بویدا قوخوموش لئش دیر
 بیله نمه ز دونیا یا نه یه گلیمش دیر
 دونیانی چۆخ یئیهر، آج گئدر آنجاق
 اونون نسلی دائم، بیل، آج قالا جاق

قوش لار قیامیندا مین آیه نورلو
 قوش لار آللاهانداندا حتی کی زورلو!
 اونلارین قانادی آلمیش گۆی لری
 صحرا سس - سس دویور قیزیل سحری
 قوش لار پاس باغلامیش چاغ لار سؤکورلر
 قایا لار سؤکورلر، داغ لار سؤکورلر
 جایناق لار ایلیشمیش آغیر داش لارا
 تانری قوووه وئریر اوچان قوش لارا
 سس لر مئیدان آچیر صحرادا گئنش
 صحرا ایلاهی سی نورلانیر ایش - ایش
 عشقین باش آناسی رقص دونون گئییر
 چیراق کۆینه یینه بوی لار سؤیله ییر
 ناشی اینجیل چی به ناماز اؤیره دیر
 کرمی یانمیشا، باخ، ساز اؤیره دیر
 آچیر تندیرلرین اود سفره سینی
 قیزارمیش فتیره سانجیر ارسینی
 تندیرین تووونا گلین لر گلیر
 میس سهنگی دولو اوچ دلبر گلیر
 قاوالا ساچ تۆکور روزگار قیزلاری
 اصلی یومروغویلا سینیر سازلاری
 قوش لار قیامیندا گور آواز لار وار
 سیمی تازالانمیش کۆهنه ساز لار وار؛

گۆيدە جان لار اوچور، يئردە كۆلگەلر
 قوش لار قوشونونا دەيمەسىن نظر
 دئيه، اورە كەلەنير صحرائين سسى
 اوزەرلىك يانديرير روزگار نەنەسى

*

اژدها باغىنى توش قىلمىش گۆزلر
 گۆيوندە اليندەن دوشوبدور سىپير
 موسا قالخانلى دى آمماكى قوش لار
 گۆى لىر سنگرىنى گۆيدە الميشلار
 صحرائين دەردينه داد آپارير لار
 اژدها باغينا اود آپارير لار
 گۆر نە بو قيامين سئلى گوجلودور
 ظولمتە آچىلان يئلى، گوجلودور
 بير اولموش فرىادلار يازير نثرىنى
 قوجا اژدهاسا بىخىر قصرىنى
 تمل دەن سۆكولور اژدهالى باغ
 ياغىلان داش لارسا اوجالان بير داغ
 مين باشلى اولسادا اولور اژدها
 روزگار بيرجه قىلىنچ وورور او شاها
 اونون جىبهريندەن قالخان اولولار
 بير قصرى يانديرير دۆرت قالين دووار

نەدەكى او باغدان بىر نىشان قالير
 نەدە اژدهادان زره جان قالير
 بوز توستويە دۆنور او جلال لى باغ
 دئمە، طليسىم مېش اژدهالى چاغ
 بىر غيرت ايستيرمېش پارچالانماغا
 بىر فرىاد ايستيرمېش لاپ جالانماغا
 او اولموش قوجايمېش؛ دىرى گۆرۈملۈ
 لاپ كۆھنە مزارمېش، شاه اوتورۈملۈ
 او اولو، حياتين دىرى قورخوسو!
 او اولو، آيىقلىق - فرىاد يوخوسو!
 او اولو، دئمەكى بىر سيخما توستو!
 نە آلتى واريمېش، نەدەكى اوستو
 دونيا هوندورلويده قورو آديمېش
 اۆز وئرانالىغىندا بوش آباديمېش
 نەدە سس سىزيمېش سسى عالمگير!
 نە كسر سىزيمېش او كسگين شمشير
 پاسلى قورخولارمېش او قارا قىفيل
 بىر آچار نعرەسى ايستەرمېش قافيل
 اوچونجو قتلىندە اولمەمېش اۆزۈ
 اولموش بوش قورخوسو، لاپ بوم - بوش سۆزۈ!
 هر حال، بو اولەنين آدى اژدها
 قوش لار جايناغىندا سيغلير داها

بیر اژدها اولموش روزگار ایشیق لی
 بیر زنجیر قیر یلمیش؛ توی لار ایشیق لی
 روزگار جاددالاری مسافر له نمیش
 بو گون پادشاهلیق ائدهن، بیر درویش
 اژدها اولومو لاپ یوکسک سس دیر
 اژدها وارلیغی پوچدور - عبث دیر
 سازینا سیم قوشان، حیات مله یی
 گولهن، صحرالارین خسته اوره یی.

*

یؤخسول چیراق لارین عشقینه باخ - باخ
 حیاتینا باخ - باخ، مشقینه باخ - باخ!...
 بو گون بو صحرادا گونش تو یودور
 اولدوز آد قویماسی، آی و ش تو یودور
 دریا بارداغیندا داریخیر شراب
 قوش لار صحراسیندا عبث دیر سراب
 گوئی سولار، داشلانیر آغ بولودلارا
 صحرا سینه سینده یانان اودلارا

*

آجیق لی گوژلرین آچیر قارانلیق
 ایشیق داش لارینا یاپیر وئرانلیق
 آما کی کولونگو لاپ بوشا گئدیر
 عؤمرو پاییز لانیر، لاپ قیشا گئدیر

ھار ائتدی قوردو اؤز ایچین یئیر
 کوشگوردوغو کۆپه ک اؤز قیچین یئیر
 بیر ظولمت داغیلیر، بیر شرق آیلیر
 بیر آذر آینالی صحرا، آی اولور
 بیر گونش، اؤزونه سئگه اوخویور
 بیر اولدوز، اؤزونه جئجیم توخویور
 بیر قیز، گلین گئدیر یهرسیز آتدا
 بیر اوغلان، آلمالار آتیر حیاتدا
 بیر کۆرپه، نلی ده لای لاسیز یاتیر
 بیر نه نه، اوباسیز مُرادا یئتیر
 بیرده ده، حس ائدیر گولور نفسی
 سینیر اوره نین آغیر قفسی
 بیر گئجه سؤکولور قارانلیغیلا
 بیر دئو پارچالانیر بوش ناغیلیلا
 بیر آلاھ اوشویور ده لی سئوینج لی
 اؤزو گوجسوز له نمیش، نیگاری گوجلو
 مریم آدان وئیر باش کلیسادا
 قوجا نفس له نیر جاوان عیسادا
 صحرائین سازینا داؤود سئگه چی
 محمد قزه لچی، معبود سئگه چی

ھر قومون دوداغى ياغىش آيەلى
 ھر يئىلن دفتىرى بىر قوش آيەلى
 دربادان صحرايا آلقىش لار گلىر
 اوزاق ترانەلر؛ باخىش لار گلىر
 تورپاق قلم - قلم، سو يازى - يازى
 باشقا بستەلەنمىش روزگار آوازى.

قوش لارن قاناد لارننن گوجو اژدەها باغىنى ياندىرىب - ياخمىش،
 اژدەهاننن اۆلمەيىنى تامام جاھان ئاشىدىمىش؛ قوش لارا اينانن روزگار،
 آشىق لارنن سازلارننن دۆشەنەن نغمەلرى شاللاق لامىش؛ اژدەها باغىندا ھر
 بىر شىئى يانىب كول اولموش، يالنيز تىكجە «قىزىل تىشت» دەلى
 آتش لىر ن آغزىندا قورتولاراق قوش لارننن اختيارىندا قرار تاپمىش.
 قوش لار آغ گۆيرچىنى اگلىدىرمىش لىر قىزىل تىشتىنن اورتاسىندا؛ آغ
 گۆيرچىن شەھىد قوش لارى ياد اندرەرك قوش لارا برابر دانىشىق آپارىر:
 حيات بو دەم قىزىل تىشتىنى قوش لارننن قىزىل جىناق لارننن بوراخمىش،
 يىددى نار بىر چىنار شووۇ يوسىف قويسوندا زلال لانان سويا سوسوزدور،
 بو قىزىل تىشتى ھەنن يوسىف قويسوندا چاتدىرراق اونون سويولا لىبە لىب
 اندىب قوش لار قرارگەھىندا بىتەن قىزىل شوولارا چاتدىرماق گرکلىدىر.
 ھىجومچو قوش لار قىزىل تىشتى گۆيە قالدىرراق يوسىف قويسو -
 دئىە، بىر باشقا ظفر قىدى ايلە پرواز قىلىرلار.

*

اژدەهاننن محو اولماسىنى قارقالار - قجەلەر - بالىق يئىن قوش لار
 ھر بىر صحرايا، ھر بىر ديارا خبر وئەرەك، اۆزلىرىنىدە بو سىلى ظفرە

علاقه‌لی بیلیمیش‌لر، پالان‌لی قارقالار منبر - منبر، کورسو - کورسو بئله جریادلانیرلار کی: ای جاهان‌لی‌لار، سیزه معلوم اولدو کی قانادی اولان‌لار اژدهالارین اولدو بوغازلارینی کسرلرمی؟ قانادی اولان‌لار محو ائده‌رلر اژدهانین وارلیغینی، قانادی اولان‌لار گوی‌لره اوچارلار، قانادی اولان‌لار حکومت کورسولاریندا اوتوراراق روزگار کؤرپولرینده یاساق حرکت‌لرین قارشیندا قیلینج‌لی دایاناجاق‌لار ای جاهان‌لی‌لار!

پالان‌لی قارقالار قاناد چالا - چالا موزه ائدیرلر، قجه‌له‌لر - قارا قارقالار - بالیق یئیه‌ن قوش‌لار ایسه‌ده قانات چالا - چالا اونلارا «بلی» یئتیریرلر؛ بو حرکت نیشان وئیرر کی خائن قانادلی‌لار اؤزلرینی آزاده و موبارز قوش‌لار سیراسیندا حساب توتورلار!

یوسف قویوسونو اختیارلانان ایلان‌لار - عقرب‌لر قوش‌لار هیجومونون نفسینی - سسینی دوشونه‌ره ک آرتیق تشویشه دوشموش‌لر، قارا افعی حؤکم‌لر سوره؛ تسلیم اولانی، آرخایا دؤنه‌نی اعداما معروض قیلیر. آنجاق ایلان‌لار اؤز قویروق‌لارینی چالیرلار کی قوش‌لارین قارشیسیندا زهرلی اولماسین‌لار.

قارا ایلان‌لار جبهه‌سینده بیر آغ ایلان جبهه‌سی قورولور!... آغ ایلان جبهه‌سی قوش‌لار قیامیندان حامی اولماقلا، قارا افعی‌دهن تابعیت ائتمیرلر، آغ ایلان جبهه‌سینی رهبرلیک ائده‌ن ایلان بلکه‌ده اووچو پیریمین آغزینا توپوره‌ن ایلانین نسلیندهن اولما بیلیر.

آغ ایلان جبهه‌سی شهید قوش‌لار مزارگاهیندا حسابسیز شام‌لار یاندیریرلار، بو حرکت آزاده‌لیق نیشانی‌دوقدا قارا افعی‌نی عصبی‌له‌شدیریر. قارا افعی جنگه فرمان‌لار سورور.

ایلان لار جبہہ سی بیر بیرلری ایله جنگه دورورلار؛ اولسون کی آغ
ایلان جبہہ سی آز ایلانلی دیر، آنجاق ایمانلی دؤبوشه ره ک قارا ایلان
جبہہ سینی گئری اوتوردور.

بو خبر آغ گویر چیننه تئز اولاراق چاتیر، آغ گویر چین حرکتہ سرعت
باغیشلا ییر؛ آغ ایلان جبہہ سینی آلقیش لایان قوش لار اثر ته کن اؤزلرینی
یوسیف قویوسونا چاتدیریرلار؛

بیر قانلی دؤیوشون هاواسی افلاکه قارا زلزله سالیر، شهید قوش لارین
انتقامی قارا ایلان لاردان آیینلیر، گون اورتا اولمادان قوش لار جبہہ سی
ایله، آغ ایلان لار جبہہ سی پیروز اولورلار.

یوسیف قویوسو قوش لارین ایله گئچیر، قوش لار قیزیل تئشتی هر
بیر شهید قوش نامینا یوسیف قویوسونون زولال سویوندان دولدولاراق
قوش لار مزار گاهینا سولار جالاییرلار.

روز گارین آغ یاخاسیندا داها بیر قیزیل مدال پار - پار پار لاییر، آغ
ایلان جبہہ سی ایله قوش لار جبہہ سی یوسیف قویوسونون شرق طرفینده
سیرا باغلایاراق بو پیروز لوغو شهید قوش لارا هدیه قیلدیقدان اونلارین
مقامیندا ظفر سرودو اوخویورلار:

شهید قوش لار - شهید قوش لار

قان لاریزین شعله سینه آند اولسون

بو سحرین پنجره سی

ظولمتہ باغلانما یا جاق

ایشیق - ایشیق آچیلماق قیزیل شوشه لر

دائم نور دنیزلی اولماق پنجره سی داش لانمیش سحر

شهید قوش لار....

شهید قوش لار...

شهید قوش لار.

*

۱۲ - اون ایکی

یوسف قویوسونون حاکمیتنی آغ گویرچین و اونون مشاورلری آغ ایلان جبهه سینه تاپیشیراراق اونلاری رهبرلیک ائدهن آغ ایلانا تام اختیار وئریبهن، قیزیل تئشتی زولال سو ایله دولدوردوقدان سونرا قوش لار قرارگاهینا دؤنورلر.

قوش لار قرارگاهیندا یئددی گون، یئددی گنجه توی - بایرام اولور؛ چال - چاغیرلار عنعنه لر سونا چاتدیقدا کمکچی قارانقوش لار - قارتال لار و آیری - آیری قوش لار آغ گویرچیندهن ایزن آلاق اؤز دیارلارینا، اؤز یووالارینا، اؤز قایالارینا دؤنورلر.

قوش لار قرارگاهیندا قانون لار - قرارلار یازیلدقدا یئر به یئر اجراء اولونور.

آغ ایلان ایسه همان قانون لار قراریندا یوسف قویوسوندا ایشلری ایره لی آپاریر، آنجاق اورادا بیر قورخولو وضعیت حس اولونور؛ اودا بوکی بیر خیلی قارا ایلان لار و عقرب لر یوسف قویوسونا هؤروله ن داش لارین جیریق لاریندا گیزیلی حیات قورموش لار. قارا افعی سه قارا صحرادا پادشاهلیق ائدهن بوینوزلو ایلانا پناهنده اولموش. بو خطر جدی اولاراق یوسف قویوسونو و قوش لار انقلابینی دائم قورخولو ائدیر.

آغ ایلان جبهه سی و قوش لار جبهه سی «دوشمان اؤلمه ییب اؤلمه ز - دئی» سایاق - سایاق یئددی نار بیر چینار شوونون کؤرپه زوغ لارینا یوسف قویوسوندا قیزیل تئشت ایله سو داشییب وئریلر.

يئددى نار بىر چىنار شوۋو گون بە گون اوجالير، قول - قاناد آچىر اطرافا، آنجاق هر دۇنە قوش لار قىزىل تئشتى گۇيە قالدىر اراق يوسىف قويوسونا اندىردىكده، - كى سو ايله دولدورسون لار - داش لارىن يىرتىقلارىندا گىزلەنەن ايلان - عقرب لرىن زھرىلى دىش لرى ايله چالىنىر لار و هر سفرده بىرىسى شىهد اولور.

چتىن وضعىت لار قوش لارى اوساندىرمىر، اونلار دائىم قىزىل تئشت اىچرە سو داشىبىر لار، قوش لار صحراسى گون بە گون آبادلاشىر، دەلى جىران لار صحرانىن دۇرت بوجاغىندا قوش لار قرار گاهىندا گۇم - گۇى گۇيەرەن چمن لره قوناق گلىر لار.

يئدى پايزى، يئددى قىش و يئددى باهار دولانىر كى نهايت يئددى نار شوۋو و بىر چىنار شوۋو اوجاليب كۇلگەلى آغاج اولور لار، نار آغاج لارى گولە اوتورور.

قوش لار قرار گاهىندا گول بايرامى توتور لار؛ هندوستانداڭ گن قوناق طوطو قوش لارى مجلس لردە نغمەلر اوخويور لار، آفرىقادان گلەن قوش لار مجلس لره رقص آچىر لار، سىبىريادان گلەن دورنالار كلاسىك رقص لرى ايله هنر آيەلرىنى قوش لار قرار گاهىندا يادگار قۇياراق اوچوب گندىر لار.

آنجاق قوش لار برپا آئدەن گول بايرامىنا خائن قوش لار (قارقالار - قجهلەر - بالىق يئىنەن قوش لار) دعوت اولونمور لار.

پالان لى قارقالار يئنە منبر - منبر نفاق سالماغا باشلايىر لار: «آند اول اژدەهانىن آغزىنداڭ پارلايان جنت اودلارىنا، آند اول اژدەهانىن پاك مقصدلرینه، آند اول اژدەهانىن آسمانلى سس لرینه، بو بايرام حرامدىر؛ قوش لار قىزىل تئشتى اوغورلامىش لار، او قىزىل تئشتى سئوگىلى اىلاھىمىز قاف داغىندا معراج بايرامىندا گۇژلو اژدەهايا بايراملىق وئرمىش،

اژدهانین جانی چیخاندان بو طرفه سئوگیلی ایلاهی بیزییم دیارمیزدان اوز دؤندهرمیش، آغ گویرچین کافر دیر، شاهین بالاسی آلاهی قیلینج لایان ابلیس و...

پالان لی قارقالار منبرلر دهن دوشدو کده، قجه له له باشلا بییرلار:

ای جاوان ککلیکلر - گویرچین لر - سئوچهلر - شاهین بالالاری، ای قاناد سماسینین حورمتینه اوچان جاوان قوش لار، چکیلین اطرافیندان بو کافر گویرچینین، دورنانین - شاهین بالاسینین، بو خائن رهبر لر یوسیف قویوسونون اختیارینی سیزین آنالاریزین، سیزین قهرمان آنالاریزین قاتیل لارینا تقدیم قیلیمیشلار، مگر آغ ایلان جبهه سی دئیل ایدی کی قارا ایل لرده سیزین آتا - آنالاریزی شهید ائدی لر؟ آیا گلین گوره ک او دؤیوشده بو ایلان جناب لار دیش لرینی چکدیر میشدی لر؟ آیا او زامان بونلار دونیا یا گلمه میشدی لر؟ ای جاوان قوش لار، آغ گویرچین سیزین، آتا - آنالاریزی ساتمیش کی حکومته چاتسین، اونون علیهنه قیام باشلا یین و قارا قاناد پالان لی قارقانی اؤزونوزه رهبر - پادشاه قبول ائدین.

*

خائن قارقا - قجه له لرین آلا دیجی تبلیغ لری قوش لار قرار گاهینا دهرین تأثیر بوراخیر؛ جاوان قوش لار - کی حیاتی ده یه رسیز سانمیش لار - خائن قارقا قجه له لره ایناناراق قوش لار قرار گاهینین ستادینی رهبر لیک ائدهن موباریز قوشلارا قارشى جبهه توتورلار!

موباریز قوش لار لشگرینه سرکرده لیک ائدهن شاهین بالاسی بو یئرسیز ایش دهن آرتیق عصبی له شیر، آغ گویرچین دهن اجازه ایستیرکی دؤنوک لوک ائدهن جاوان قوش لارا ضرب و شصت گؤستر سین، آنجاق آغ گویرچین بو ایشه راضی اولمایاراق دئییرکی: ائله، خائن قوش لارین قصدی

بونا مناسب ایش لری ایستیردی، بو جاهلانه بیر تصمیم دیر، آگاه اول کی انقلابی بیتیرمه ک آساندیر، آنجاق انقلابی اؤز تعریفلرینده ایره لی سورمه ک داها آغیر بیر وظیفه دیر. جاوان نسلین اعتراضینا قان تۆکمه کله جاواب وئرمه زلر، بلکه منطقله و فیکر - دوشونگجه قانون لاری ایله جاواب وئره لر.

*

شهیدلر گونو چاتیر، آغ گویرچین بیر آغیر مراسیم ایش لرینه امر سورور، مراسیم قورولور، آغ ایلان لارین رهبریده او مجلس ده حضورلو اولور، اعتراض لی جاوان قوش لار مراسیمی پوزماق قصدی ایله هر بوجاقدان قیشقیریق لار سالاراق گویرچینین و آیری رهبرلرین دانشیق لارینا اعتناسیزلیق گوستریرلر.

آغ گویرچین آغ ایلان لار رهبرینی بیر خلوت بوجاغا چکهره ک اونا بیر سؤزلر دئییر.

آغ گویرچین مراسیما دؤندوکده دانشماق قرارینا گلیر، اعتراض لی جاوان قوش لار سس - قیریق سالیملار، آغ گویرچین اونلاردان خواهش ائدیرکی بو دانشیق اونلارین ایسته کلرینه خطابدیر، ساکیت اولسون لار.

آغ گویرچین دئییر: بو گون شهیدلر گونو مناسبتی اولدوقدا بئله قرار اولدوکی «یوسیف قویوسونون» اختیارینی و اداره ائتمه سینی بو ساعاتدان او طرفه اعتراض لی جاوان قوش لار جناب لارینا تقدیم ائده ک، بو آغیر وظیفه جاوان قوش لار اوچون موباره ک اولسون.

قوش لار مئیدانینا توپلانان جمعیت حرارت لی آلقیش لایرلار بو حکیمانه تصمیمی، اعتراض لی قوش لار دینمه ده ن بیر بیرلرینین اوزلرینه باخیرلار و داها هئچ جینقیرلارینیدا چیخارانمایرلار.

آغ گویرچین بیرده دانیشیق آپاراراق دئییر: من اعتراضلی جاوان قوشلاردان خواهش ائدیره م رهبرلری کیم اولدوغونو بو وظیفه ده منه بیلدیرسین لر.

اعتراضلی جاوان قوش لار های - قیریق لا فریادلانیرلار:
«آواز قجه له، آواز قجه له - آواز قجه له...»

آغ گویرچین کولومسه یه ره ک دئییر: عیبی یؤخدور، اولسون کی من بو ایشده ایسته ردیم شهید دورنانین قیزینی سیزین اوچون رهبر سئجه م. آنجاق سیز دئیه ن اولسون، اما کی سون بیر گون نه لهر اولورسا عهده دار سیز اولاجاق سینیز و انقلاب جبهه سینه سیز جاواب وئره جه کسینیز.

آواز قجه له اعتراض لی جاوان قوش لارین رهبری اولدوقدا یوسیف قوبوسونون حاکیم لینی اختیارلانیر، بو سس قره قاناد پالان لی قارقانی هامیدان آرتیق سئویندیریر، قره قاناد قارقا بالیق یئیه ن قوشا امر ائدیر: دورمادان پرواز قیل بو موشتولوغو بوینوزلو ایلان قالاسیندا قارا افعی یه چاندیر.

بالیق یئیه ن قوش گونشین باتان چاغی بوینوزلو ایلان مملکتینه قونور؛ قارا افعی اونون گتیردی خبرلره موشتولوق، ایکی قیزیل بالیق باغیشلا ییر.

*

۱۳ - اون اوج

دو نیا قرار سیز پاییزین اختیاریندا اسیر اولموش بیر تارلا سایاق وارلیغینی خزان لارین آجی قیلینج لارینین ده مینه پیش کئش ائدیر!... باهارین ساخسی پیالاسیندا شراب ایچهن جنون ساختا بولودلاری بوم - بوز شاللاق لارلا بودار لاییر، اوفوقون قاشیندا دو مان دو کچه سی کیمی

بورونجه لەنەن يارالى بوز بولودلار فصیل لری بیخ بیر اونوداراق زامانین سوؤوق جادداسیندا گئری یه - اؤنه قدهم آتامدان دوردوقلاری یئرده تیر - تیر اوشویورلار!....

چؤل لرین الهجه بی ایتەن دوزە نگاهلاردا کوله کلرین آج قوردلاری اؤز جانلارینی پارچالاییرلار!...

نەلر اولموش گۆرەسەن قیزیل تئشتین اقبالینا؟!

قوش لار قرارگاهیندا اوشویەن یئددی آغاج گوله دولموش انار و بیر یاشیل چینارین آیق بارماق لاری هانسی دیرناق لاریندان دونموشلار؟! آغ گۆیرچینین قانادلاری هانسی بوزلو قارلارین زنجیرلەری ایله قاداقلانمیش؟

شاهین بالاسینین قیزیل جایناقلاری نئجه بیر طلیسیم لی قارا تیکان لارا دوگون دوشموش؟!

آناج دورنا قیزلاری ایله نئجهنجی چیلله گئجه سینین شاختاسیندا کوله یه دوشموشلار؟

اود بابا & کورسوسونو هانسی قاپی لارین اوزونه باغلامیش؟

*

دەلی سزالی بیر کرم یانیر چؤلون یانیق کرمینده، گول بایرامی توتولان چؤلون هیجرانیندا بوغولان باياتی لارین کمانچاسیندان داملایان آهنگلر صحرا ایلاهی سینین اورەیینی پارچا - پارچا ائدیر اؤنجهده.

قوجا چوبانین چاریقلارینا یامانمیش یول لارین قابارلارینی صحرا تیکان لاری اورە کلری گۆینه مدەن دئشیرلر.

قوجا چوبان آغریلی آھی ایله هوش لەنیر؛ یوخوسونا اؤزو گلیر بیرده سوروسو!.. ایترمیش یارلارینی سوراقلاییر سوروسو ایله، چوماغینی بوینونا

ووروب فیشدیر یقلا یارق، یاتاق بولاغی تورپاغا بورونموش پاسلی نئی ی
 موشتولوق لاییر: هئی... اورایا باخ، چوبان بیرده چوماغینی بوینونون آردینا
 ووروبان سنی آختاریر و منی خاطر لایمیش!...

اینجیل - اینجیل پوزولور صحرانین کئی، آغ ایلان جبهه سینین
 رهبری آغ گویرچیندهن حلال لایق ایسته ییر: قاف داغینا بیز گنده رلی
 اولدوق، یوسیف قویوسو قوی ادعالی گنج قوش لارین وارلیغی اولسون،
 اولسون کی بیر گون اونلاردان آغیر بیر خطا باش وئره جه ک!...
 جاهیل لیکله ایره لی گندهن ایش لر جنایت لی بیته ر!...

املیک قوزو قوچلوق تشبوسویلا دووران آپارسا قوردون پولو و
 یاغلی اولار، ای آغ گویرچین، سیزین اوجا اوچماق لارینیز بیزیمده
 حیاتی میزا شرف باغیشلادی، سیز اوچماسایدینیز آغ ایلان ناغیلی بیزیم
 یادیمیزا دوشمه یه جکیدیر!... دونیانین بیر آیری اوچوپیریمی واردیر،
 آنجاق هانسی مکاندا و هانسی زاماندا دوغولماسی معلوم دئییل، بیز
 گئدیریک قاف داغینا «قیزیل چاناغی» آختاریب تاپاق، بیرده کی عصرین
 آغ ایلانی نی قارا روزگارین ظلومت لی پنجه سیندهن قورتوراراق اونو قیزیل
 چاناقدا اگلشدیره ک، تا بلکه دونیانین اوچوپیریمی دوغولوب دونیا یا
 گل سین.

آغ ایلان جبهه سی یولونو توتوب قاف داغی - دئییه، اوزاقلاشیب
 گؤزلردهن غیب اولورلار!...

عشقین جئیرانی یوخو گورموش ؛ قاف داغینداں آتیلان قیزیل اوخ
 قارا ایلانین گؤزلرینه سانجیلدی!... آغیز - آغیز دولانماقدادیر بو ایشیق
 بورونجه کی یوخو.

اف!... دونيا ائله آغ ايلانسيز لاميش كى، قاف داغى اۋزو ياسلى گلينينه
 آر آختاريرا!... آلاھين جانامازينا ايكي ركعت ناماز نذير - دئيه، اوفوق لاردان
 چكىلميش يول لارا گۆز تىكىر كى گلينينه لايق بير ائركك گۆروب
 به يەنسین.

روزگار آناسى اونو حسرتده قۇيمور؛ سحرلرين بيرى سينده گۆى لرين
 آغ ايپك كۆينه يى قاف داغينين بويلو گلينينه ھديه اوچون پاى گلير.

*

دەلى دورنا آغ گۆيرچينه خبر گتيرير: قاف داغينين ذىروھ سينده يئنه
 گئجھلر بير اولدوز اۋز ايشيق لاريندا رقص ائدير؛ آغ ايلان جبھهسى
 آجىقلى پهلوان كىمى قاف داغينا نعره لر بوراخميش، قاف داغينين گىنى
 آغ بير ايلانا بويلودور.

نەنە گۆيرچين اوفوق لاردا گول لەنمىش قانادلارا باش انديره،
 اورە يىنى پروازا گتيرير سمالارين سرحد دىندەن فاصللى، فلگىن آغ آتى
 يالينى يئل لەنديره - يئل لەنديره اونون يئشوازينا گلير و آلاھين سالامىيلا
 باشلانمىش بير مکتوبو اونون قانادلارينا باغلايير.

*

آچىلمىش گۆى لرين آغ كتاب لارى
 اليف - با مشق ائدير آلاھ نيگارى
 بلکەدە يارينا بير قزەل يازير
 مشقى - خطى - شعرى نە گۆزەل يازير
 جوهرى ساچيندان رنگ آلمىش، بەبە
 اۋزو گنج، يازىسى قوجالمىش، بەبە

قلمی عاشیق دیر اؤز رسّامینا
 قلمی عاشیق دیر سرانجامینا
 الیف - با مشق ائدیر؛ مین کتاب یازمیش
 دریا اوره ک لیدیر؛ گه می سی آزمیش
 قوجا پئیغمبری سجده سینده دیر
 آلاها آیه سی اؤز سسینده دیر
 ال لری سازلی دیر، قلبی نامازلی
 گؤزلری یاسلی دیر، غمزه سی نازلی
 هر بیر زخمه سینه اوچ تئل قیریلیر
 هر بیر نسیمینه سونبول قیریلیر
 داراغی ساچیندان تئل اوغور لاییر
 باهاری باغیندان گول اوغور لاییر
 آلاهداندا باشقا به یه نمیشی وار
 اونون بیر ایلینین ایکی قیشی وار
 اوره یی ده لی دیر، باشی آغیل لی
 اؤزو باکیره دیر، قیزی اوغول لو
 دوزموش گونش لری بویون باغینا
 هئج اوپوش دهیمه میش آغ بوخاغینا
 ده رین باخیشیندا اوزو قرق اولموش
 مغریب کیپر یگینده گؤزو قرق اولموش
 قریب غصه لری آشناسیز دیر
 بی اوزو گورمه یه ن بیر ده لی قیز دیر
 چاغیریر، سازینا سسی گلمه بییر

گئىدە نلردەن ھىچ - ھىچ كسى گل مەيپير!
 باخپير كى گۇرونسون، گۇرور كى اصلاً -
 مزاردا قالمامىش اولموش گۇي لردەن
 اولەن اللالە لاردا لاپ اوزاقلانمىش
 اونلارپن ھانسى سى ناماز قىلانمىش؟
 مپنپندەن بپر پارچا سوموك تاپپلمپر
 بول دەنپز لرىندەن كۇپوك تاپپلمپر
 مپلپارد مپلپارد اول صفرە دۇنموش لر
 او آغ حقىقت لر كوفرە دۇنموش لر!
 بپر قارىش مزار يۇخ، مپلپون عالم دەن
 بپر نقشە، بپر نقاش گۇرونور ھردەن

*

قوجا معشوقەلى جاوان بو حىيات
 ناماز سىز شعرلرە آيات دپر، آيات
 فرھادلار گولونگو، شپرپن لر جانى
 آغ قوش لار آغى سى، ايلان دَرمانى!
 دَرسى، داھى لرە دپگرانە دپر
 دەردى، طپپب لرە حكىمانە دپر
 درپاسى، سوسايار بولاق جامپنا
 دونپاسى غم لە نر يار بايرامپنا
 نپگارى، بپر دارا چكىلمپش پرى
 اونون گۇز ياش لارى، تانرى شپرى

سازی، صوحت لرین زیلی - بمی دیر
 تانری سه تارینین سلطان ده می دیر
 آجی دهستان لاری شیرین ناغیل دیر
 شیرین افسانه سی لاپ آجی دیل دیر
 کندی - مملکتی پادشاهسیز دیر
 بیر گوژ اوغلان دیر، بیر گوژو قیز دیر
 دیوانه باشی وار عاقیل اورهی
 لاپ لیل شرابی وار، بایات چوره یی
 یارینین قولویلا کوزه سی سینمیش
 سازین تئلینده اوژ سسی سینمیش
 ائوینین ائیوانی دشتی - صحرا دیر
 کهنه آستاناسی گلین رویا دیر
 پریشان تاجی وار قیز لیلا سینین
 گوژنمه ز مولکو وار آشناسینین
 اینجیلی قیز مریم افسانه لیدیر
 عیساسی اوژوندهن داها ده لی دیر
 چاریق تیکهن چوبان پیر موساسی دیر
 توی ائدهن بیر روزگا قارا یاسی دیر
 ایکی قیبله لیدیر، اوژو پیغمبر
 اوژو پیران افسر، تانری سی عسگر
 قارانیق تیکدی، ایشیق سارایدیر
 پنجره سی گونش، قاپی سی آی دیر

۱۴ - اون دؤرت

شاه اولور شَهْره آواز قجهله
 یوسیف قویوسونداں سو جوشمور چؤله
 قره قاناد قارقا، مورادی اولور
 قجهله قارقانین ائولادی اولور
 یئتیشیر بو خیر ایلان کندینه
 باغلابیر خنجرین بوز شیطان یئنه
 دؤنور قارا افعی یوسیف اوستانا
 قجهله یهرلی آت یوللور اونا
 قره قاناد قارقا سلاما چیغیر
 اونون ال لرینی دوستانه سیغیر
 جاوان قوش لارلادا ال وئیریر ایلان
 آند ایچیر؛ گوناھسیز کیمسه یمیش سلطان!
 اونلارین قان سس لی آتالارینی
 آغ گویرچین ائتمیش بوز ابلیس دهنی،
 یوخسا، قارا ایلان چؤخ مسلمانمیش
 تپه دهن - دیرناغا نورموش - ایمانمش
 سؤزو تصدیق قیلیر قجهله آن - آن
 حتی لازیم اولسا گؤتورور قرآن
 او شهید قوش لارین بالالارینین
 گوزلریندهن اوپور افعی، کی یقین -

جاوان بو قوش لارین قلبینه دولسون،
ایلان شه نامه سی جاویدان اولسون!

*

شهیدزاده قوش لار لاپ آلدانیر لار
او آغ گویر چینین روحون دانیر لار
قارا قول اولور لار ایلان آغایا
انقلاب جادداسی ختم اولور وایا
قارا افعی قوؤبور آلتون تاجینی
لاپ مهر بانلیق لا دوگون اوچونو -
آچاراق، سؤیله بیر: جنابی قارقا،
جنابی قجه له باخین بیر فرقه!
روزگار شاهید چیخیر ایلان لار اصلا
نه قجه له چالمیش، نه ده کی قارقا
بیز گنچمیش گون لردن دوستلوق قاتمیش
مین آجیلیغا بیر شیرین توتوموشوق
بو دوستلوق معنالی حیات شعیریدیر
عرفان آت لارییلا جانان سئیریدیر
سیز لرین حور متیز دل مرادیدیر
سلطانلیق سیپری، عؤمور دادیدیر
منده بو دوستلوغا بیر آند ایچیره م
آواز قجه له یه دونیا آچیرام
او بیزیم شهرین لاپ باش وزیر

گوئی لر تختی اوسته گوژونسون یئری
 جنابی قارقادا قیبله داریمیز
 قوؤبون اونون اولسون بو جان واریمیز
 آما بو قوش لاردا بو شهرلی دیر
 بیزیم مملکتلی بیزیم یئرلی دیر
 اونلارا افسرلیک وئیره م بو دهم
 پادشاه قاپی سی گئیش دیر، نه غم،
 ایندی، سیز ای افسر - دلور قوش لار
 یوسیف قویوسونو قورویون بتر
 بیر ایچیم سو اوردان اوزاقلاشماسین
 او قویو گویر چین - دئییه، داشماسین،

*

جاهیل ائولادلاری شهید قوش لارین
 افعی ایلان اوچون اوخور لار نارین
 دوستان بوسقوسوندا افسرله نیرلر؛
 یوسیف قویوسونا چپر به چپر
 قرار گاهدان گلن سفیر قوش لاری
 جان - جان اؤلدورورلر افسر داش لاری!
 قورتولور بیر شاهین او تهله که دهن
 قوش قرار گاهینا چاتارکن، همن
 سوئله بیر قوش لارین خیانت لرین
 دئییر آغ گویر چین: یقین دیر، یقین!

باخ! دوستون ائولادی دوشمانین اولدو!
 داغین اوجالیغی دومانین اولدو!
 باهار رضوان سالدی، پاییز آپاردی!
 اوجالمیش داغ لاری بیر دوز آپاردی
 قوشدوغوموز سولار سئلمیز اولدو
 دوشمان گۆزه تچی سی، ائلمیز اولدو!
 دوستون آغ نفسی گۆر نئجه بیر چاغ
 طوفانیمیز اولدو، سرانجاما باخ!
 نشانلی شاه کیمی اولدوق بیر زامان
 ایندیه پات اولان وزیره دهستان!..
 اودموز سووودو، آدیمیز قالدی
 اوجاغمیز سؤندو، اودوموز قالدی
 مغرور آینامیزدا اؤزوموز سیندیق
 ساختا روزگارلاردا جان با جان یاندیق
 گونش لر دوستاغین آچدیق اوجاقدان
 آیی خلاص ائتدیک ظولمت بوجاقدان
 ایندی بو زنجیرلر پروازدان آغیر
 قانادلاریمیزا ایلدیریم یاغیر!...

*

افعی، قارا افعی قارا پادشاه،
 قجه له لاپ آلا، قارقا لاپ سیاه

او کندین دوواری ظولمت کؤلگه لی
 پادشاهی ساحیر، ملتی ده لی
 آنجاق، کتاب سیزدیر باش کت خداسی
 بیر کت دیر، ائله بیل شیطان آداسی؛
 قوش لار کئشیک چی دیر قارا ایلانا؛
 کک لیک فره سینه بیر قارقا آنا!...
 یئددی قبیله لیدیر، بیر قبیله گاهلی
 گولوشو - سئوینجی کدهرلی - آهلی
 بیرجه بو قالمیش کی قانون دارار سین؛
 قورد کلیب او کتده قوزو اوتار سین
 بئله نچی دووراندا افعی پادشاه
 تاختینا اگله شیب، سؤیله بیر: آه - اه!
 قوشونوم واریدی زور ایلان لاردان
 اوره بییم سیخیلیر اونلارا، امان!
 شاهلیغیم عبث دیر قارا لشگر سیز
 ای منیم مللتییم چاره قیلین سیز.

*

دورور قارا قارقا بو سون قیاما
 دئییر: عموم قوش لار قونسون لار داما
 بئله جار لاسین لار هاردا ایلان وار
 قارا قورخولاری آتسین لار دار - دار

بو گون قارا افعی شاهی عالمدیر
اونون نوکرلری بو کتده جم دیر
یوسیف قویوسونا دورسون ایلان لار
بو گون کندیمیزده باشقا آذان وار

*

بو سس صحرا بویو جارلانیر او دهم
ایلان لار ترپه نیر یوخودان سرسم
یوسیف قویوسونون هر دئشیگیندهن
اون ایلان باشینی دیکه لدر بیردهن
باش قویوب گلیرلر شاه قده مینه
چالینان سازلارین باشقا دهمینه
بیر صحرا بویونجا ایلان گورونور
قوش لارین جانیندا قافلان سورونور
دورور قارا افعی اؤز قدرتینه
آغی، دیش لرینده بوللانیر یئنه،
ایلان لار باش اگیر او حؤکمدارا
یئنی تاج آرتیریر افعی ایلقارا
قارا بیر قوشونا صف لر سانانیر
هر سرهنگ الینده بیر مشعل یانیر
افعی نین قارداشی؛ سپهدار لانمیش
ایلان قوشونونا اختیار لانمیش
اودلو شاللاق آلمش الینه آتسیز

سانکی ائده جک دیر عشقی حیات سیز
 جنگ آچیر گوئی لرین کمانگیرینا
 دونیا سوسور قارا افعی هارینا
 منطق سیز قوش لارین آغلی اوجالیر
 او جاوان جمعیت یاش - یاش قوجالیر
 خیانت شعله سی اودلو - اود وورور
 وجدان تیتیرتمه سی جانا اوتورور.

*

خائن او قوش لارین لاپ سر کرده سی
 قورور قارا افعی یولوندا کورسو،
 سؤیله ییر: قبیله لر قبیله گاهی، سن
 ایزن وئر کوچ ائده ک بو جنت یئرده ن
 بیز ایلان گوره نده ذاتاً قورخاریق
 اولسون کی سیزینله قوشا چیناریق

*

گولور قارا افعی بو کمالاتا
 دئییر: بیزده ن عطا، سیزلرده ن خطا!
 ضرر لر گؤرموشوک سیزین طرفده ن
 سیزین ده ده لریز یئدی مین کفن
 چوروتموش لر بیزیم آغ جانیمیزدا
 قوجا گون آچمیشلار جاوانیمیزدا

ضرر لر - زیان لار سیزدهن آلینار
بو گون مین قوش قلبی بیردهن چالینار

*

اعتراضلی قوش لار آغلار گۆزلرله
داها یاخاریر: ای آواز قجهله.
شاهلیغا چاتدیغین حورمته خاطر
قؤیما، افعی بیزی ائیله بیر اسیر
بیز آغ گویر چینی کافر سانمیشیق
قوش اولماغیمیزی ابد دانمیشیق
بیز ایلان نَفَس لی بیر حیوان لاریق
افعی فرمان لارین همن آنلاریق
دونیا بیز لر اوچون چؤخدا سؤیوقدور
بیر یئر دؤنمه یه یووامیز یؤخدور.

*

گولور آخماق لیغا آواز قجهله
دئییر: سیز اؤروزه خائسیز بئله
اؤز نسلینه خائن اولان جماعت
نه یی وار اؤز گه یه وئرسین ضمانت!...
سؤز بو دم شاهزاده افعی لربندیر
اسارت سیزلره بللی - یقین دیر
بو جزا سیزلره لاپ آز آفت دیر
سیز لرین سسیزده قارا لعنت دیر.

*

قورولور محكمه وفاسيز بير چاغ
 آچير قارا افعى اوزون بير وارق
 اوخويور: دوشمان دان بيز يارالاندىق
 اولوم ملعونينا حياتى داندىق
 بيزيم مملكت دهن يئددى شاه قاجدى
 تام اعتباريميز گوردوك كى هئچدى!
 دونيا گولدو بيزه: افعى لر اولموش
 اونلارى اولدورهن سئرچه ادلى قوش!
 بو تعنه بير داها اجى دهر د اولدو
 منليك لرميزده رنگ - رنگ پوزولدو
 بيز قارا افعى لر، قوش لاردان اولدوك
 يوموشاق ديمدىكى ديش لردهن اولدوك!
 جنايت نمره لى بو جاوان قوش لار
 او ملعون قوش لاردان قالان يادگار
 بونلار اولدومهللى خسارت لرى
 وئردىم احكامين لاپ مختصرى:
 قوش لار قول لار ساياق حيات اچمالى
 بيزيم حدودلارلا كيمسه اوچمالى
 لئلىك لر عمومأ يولونسون مطلق
 پروازلار قالدالى، اوچاق لار اخساق

اون دیشی قوش اوچون بیر کیشی لازیم
 هامی ایش لر اوچون ایلان لار ناظیم
 ساوا اثرکک لرین اوخلانسین جانی
 ایلان نَفَسینین آرتسین دهرمانی
 آنجاق دیشی قوش لار دائم دورمادان
 خزینه یاپسینلار بول یومورتادان
 نه تک یومورتالار، سونکی جوجه لر
 بیزلرین اولمالی، حؤکوم مختصر.

*

جاهیل - جاوان قوش لار دویورلار همن
 نیفرین لر آلمیش لار آغ گویرچیندهن
 عصیان قیلان چاخدان او حؤکمدارا؛
 پروازلار معناسیز، عؤمور آوارا
 سانکی آغ گویرچین آلاه اوزویموش
 حسابسیز ایشیغین باخار گؤزویموش،
 اونا قیلدیقلاری خیانت لردهن
 بو دهم حساب - کیتاب اولور داوه ردهن،
 عصیان قیلان قوش لار یول تاپانمادان
 افعی دهن بیر داها قیلمیرلار آمان
 بنده لیک ائدیرلر او پادشاها
 عؤمرو اختیارسیز آنیرلار داها

*

هئچده آنمیرلار کی ائولادلارینین
 نچون یاشایشین آلیب - ساتمیشلار
 اونلار دوغولمازدان قول یازیلیمیش، باخ!
 بو نئجه جبریدیر، نئجه اختیار؟!

*

بئش گونلوک عؤمر اوچون، یا کی نه لرچون
 ائولاد حیاتی نی انا لار ساتیر؟!
 بو نئجه قانوندور، بو نئجه قدهر
 آنانین اودونا ائولادلار یانیر!

*

ائولادی سئومه ک می، عؤمر و سئومه ک می؟
 یا کی سون صابا حا امیدوار لیق؟!
 ائولادی آتماق می، عؤمر و ساتماق می؟
 یا کی حیات اوچون بیر قارا دار لیق؟

*

ندیر قوش لاردا کی تسلیم - راضی لیق؟
 یعنی کی شیریندیر ایشیق لی دنیا -
 لاپ زهره دؤنموش آجیلیغییلا؟
 وارمی حیات اوچون داهی بیر آیا؟!

*

یؤخ، عؤمره ائولادی ساتمیر انالار
 انالار ایسته میر نسیل پوزولسون!

بو بیر ایچهریده ن یوکسه له ن سس دیر
ایلان آغزیندا «قوش» قالخیر دورسون!..

*

مجهول بیر سئودا وار قلب بوجاغیندا
اوندان آلاهیندا سوراغی یؤخدور
شاختانین کؤزو وار اؤز اوجاغیندا
دئمه یه ک ظلومتین چیراغی یؤخدور

*

ایش لر نه اختیار، نه ده جبری دیر
حس سین ناهیده سی، ده لی مله ک دیر
«امید» نه تله سمه ک، نه ده صبری دیر
«عقل» اؤزو زوغ اوسته دوران چیچه ک دیر

*

زوغا فصیل لرین باشقا نقشی وار
ایشیق - تورپاق - سو سا اورتا قانون لار
بوش فضا آیا کی وظیفه سیز می؟
او، هانسی آینادا حس ائدیر رخسار؟

*

هانسی بیر قاب ایچره جالامسیز دورموش؟
او قابین اؤزونون کوزه سی نه دیر!؟
حرکت ضربینده نه جور اوتورموش؟
حدودسوز سئوینج می، آجی ناله دیر!؟

*

یعنی؛ اختیارا، جبره مساوی؟
یا کی ائولادینین عؤمرو ساتیلیمیش؟
اونا قانون قوران قارا افعی می؟!
یا کی آغ گویرچین اونا قاتیلیمیش؟!

۱۵ - اون بئش

توموش آغ گویرچین سو سکوتو تک
گاہاً اوره بینده بیر آینا سینیر
نه قضا، نه قدهر نه حادثه دهن -
یئرسیز اودلانماییر، معلومسوز یانیر،

*

یوسیف قویوسونداں دؤنمه ییر، چؤنور -
اوچار قانادلارین نهایتینه،
یئددی نار آغاجی نارا اوتورموش
سو یؤخ، باخ چرخیشین مروتینه!

*

بورادا تسلیم لیک باشقا بیر سؤزدور؛
قوش لار نارلار اوچون سو چاتدیرمالی!
نئجه بیر جبری دیر، نئجه اختیار!
نه لهر چون سوسامیش قوش لار خیالی؟

*

قیزیل تئشت، بیرده کی یوسیف قویوسو
 قارا افعی لرین اسارتینده
 نئجه سو چاتیدرماق او سوسوزلوغا
 گویرچین صادیقدير اوز نیتینده

*

متحد قوش لاردان تکجه سس گلیر:
 «دنیز» کی گئرحه کمی، بیاض گویرچین؟!
 یول آلاق گئجه لر ستاره لردن
 دنیزدهن صحرایا یول ووراق، یقین

*

باتاق دنیزلرین درینلیینه
 قانادلاریمیزدا سو آغیرلاشسین
 دؤنه ک جهت لرله صحرایا یئنه
 سیخاق قانادلاری، سو آشیب - داشسین

*

قوش لار بو قرارا راضی لاشیرلار
 اولدوزلار یولویلا اوزاق دوشورلر
 دان چاغی چاتیرلار دنیز سسینه
 جومورلار دنیزین پاک نفسینه
 قانادلاری دولو سو گوئتورورلر
 جانان بولاغیندا جان ایتیریرلر

دؤنورلر صحرا یا یولو آزما دان
 قوش لار کعبه سینه چاتیر لار همان
 بو گونو دونه ندهن آباد تیکیرلر
 صاباحین اوخلارین جانداں چکیرلر
 سیخیرلار قطرانلی قانادلارینی
 سویون سسی سس لیر قوش چینارینی
 یئدی نار بیر چینار دوشور عطش دهن
 آنجاق کی وورولموش قوش لاری - دئسه ن
 یورغون آجیق لارلا دؤنورلر عؤمره
 لاپ دهلی اولور لار بئله نچی امره
 توبه له نمیش لرده اولور گیز لیجه
 کیم سؤیلور: حتی کی دهنیز اگلنجه -
 اولاسی، قونمارام آغ دالغاسینا
 داها هوه سیم یؤخ سو احیاسینا

*

دو یور بو سس لری چینار آغاجی
 اوتانیر زوغونداں باشینین تاجی
 جهد ائدیر توریاغا اوزاق زوغ سالسین
 یوسیف قویوسونداں بیر دامار آلسین
 چینار قیامینداں ترپه نیر تورپاق
 آچیلیر تاغ با تاغ، اوجاق با اوجاق
 سینمیش بیر حصاری آچیلیر سویا

بیر تکبیر اوجالیر اولدوزا - آیا
 دیکسنیر یوخودان دوم آغ گویرچین
 چیناردان سس گلیر: گویرچین، سسین
 بو ناماز واقتیندا نورا دؤنه جک
 حیالی کؤلگه نده نور بورونه جه ک
 منیم پاک آیه مده بیر یاشیل سس وار
 دنیز گؤرموش لری دنیزه قایتار
 بو سحر گوئی لرین قیزی گوله جه ک
 حتی کی آلاهیین اوزو گوله جه ک
 آداق لانا جاق لار تام قیز مله ک لر
 ساز - ساز دینجه له جه ک یورغون دیله ک لر
 تانری نین گلینی اوزوک تاخا جاق
 منیم زوغوم اوسته بولاق آخا جاق
 ناماز گاه اولاجاق بیزیم بو شهر
 یعقوبا چاتا جاق یوسیف پیغمبر
 زلیخا، عشقینه شراب توتا جاق
 یوسیف، یوسیفینا کوبینه ک ساتا جاق

*

آبیلیلر لار سفر سجده لی قوش لار
 گونش شرابینا بو کولور باش لار
 صحرا سینی سینه بیر آل نار دوشور
 نغمه قوجاغینا بیر سه تار دوشور

داھی بیر معجزه ستاره له نیر؛
 او پاک ایشیق لاردا جان کؤلگه له نیر
 آلاهیین او چؤل ده یوخوسو گلیر
 یوسیف قویوسونون قوخوسو گلیر
 چینار یارپاق - یارپاق دوشور تورپاغا
 بیخیلان بیر تانری قالخیر آیاغا
 چینارین زوغونداں بیر چئشمه جوشور
 آلاها باغچاسینا او سو آرخ قوشور
 داها تکمیل اولور قوش لار قیامی
 دولور او چئشمه دهن گوئی لرین جامی
 صحرادا آغلاشیر نه قدهر قوش وار
 اریبیر موم کیمی قاپ - قارا داش لار
 او سو عطش لیکدهن سالییر صحرائی
 همده کی عطش دهن سالییر جانانی

*

زامان، مؤهور له بیر اؤز اینجیلینی
 سون دهم گؤزه ل قورور عؤمور یولونو
 حتی آلاهییندا الیندهن توتور
 قوجا بیر تانرییلا تخت قورور مغرور
 ایکی انشاء یازییر، بیرین قلم سیز
 عصری محکوم قیلیر حاکیم محکمه مسیز

اود اولموش چؤلری گولوستان تیکیر
 مزار داشینادا حتی جان تیکیر
 دویورکی روزگاردا بیر آج آلاہ وار
 اونو یارالامیش ایلانلی چاغ لار
 او اؤز دهر دلرینه حکیم تاپانمیر
 او ایتنن آلاہی هئچ کیم تاپانمیر
 آیاقدان بیخیلیب، باشدان آغلا بیر
 دووآردان سؤکولوب، داشدان آغلا بیر
 آهلیر آناسیزلیق قزهل لرینه
 سیغینیر آنا یؤخ، اؤز ال لرینه
 بیرده کی گودور کی باجی قاپی سی
 هاچان لار آچیلار، تا اینجیل سسی
 بیر اوّلو عیسایا دملر یئتیره
 مریم غمزه سییله شام لر یئتیره

*

زامان، مؤهورله میش اوز دفتیرینی
 یازی سیز - پوزوسوز بیر اثرینی
 هر بیر جمله سینده مین انشاء اکمیش
 هر بیر املا سیندا باهار چکیر قیش
 دوغولما ییبسادا، بیل، اؤز اوستادی
 پوزغون او اوستادین کهنه لمیش آدی!

اونا حصر اولونان داها بیر سۆز یؤخ
 داها آچیلمايان بیر آیری - دوز یؤخ
 هر سوزون معناسی اؤزویله دوغموش
 روزگارین نوه‌سی قیزی بیلا دوغموش
 یئددی قاپی لی‌دیر او قوران مکتب
 تانری سواره‌دیر او قووان مرکب
 اؤزونون نفسی تاریخچه‌سیز دیر
 ساغ گۆزو اوغلان‌دیر، سول گۆزو قیز
 صاباح سؤکوله‌نی دونه‌نده‌ن تیکمیش
 بو گون تیکیله‌نی آخسامدان سؤکמוש

*

زامان، گنج عؤمرونه قوجالدیم - دئییر
 آلاسه پولاولوسا، آجالدیم - دئییر!
 گۆزلری ایچینده ایکی قورد یاتمیش
 قارا قمچی سینه آغیر آت یاتمیش
 شیطان کۆپه‌ک‌لیدیر قانجیق تازی‌سی
 کافتار سودو آمیر جئیران قوزوسو
 قاری‌سی اویناییر گلین یاسنیدا
 اغیاری توی توتמוש یار اوباسیندا
 هر دامی - دوواری ملعون داش‌لیدیر
 یاشیل پنجره‌سی قارا قیش‌لیدیر

خیلی حدیث لری اؤز سۆزو دئیل
 توی لاردا رقص ائدهن اؤز قیزی دئیل
 کؤلگه لی گنجه سی گوندوز سازلی دیر
 ظولمت اوفوق لاری لاپ آواز لیدیر
 اینالاری آیی گونش گؤستریر
 قیریملیش بئلینده او آلتون زنجیر!
 تاج اونوندور سادا، باش اؤز گه نیندیر
 دهن اونداں چاتار سا، قوش اوز گه نیندیر.

*

زامان، بیر اینجیل دیر فرعون الینده
 موساسی قد آچیر اؤز قزه لینده
 آنجاق بالتالاری ابراهیم سیز دیر
 بوت اولموش یؤخوشو دوم به لهن دوز دور!
 اونون توی لاریندا میدان داریخیر
 شاه - مات اویونوندا شیطان کیریخیر
 حتی رقیب دوغموش شرور شیطانا
 حتی جاهان تیکمیش کهنه جاهانا
 حتی کی غربیده ن دوغور گونشی
 شرقین ساختاسیلا باشلانیر قیشی!
 کره قوزو ایستیر قوجا گئچی دهن!
 قه زیل دارا خلادیر چاپار یونچوده ن!

اٹششگی اوتوردور آت یهرینده
 آتا دور چاپ دئییر اؤز تهرینده!
 اٹششگین الی یله آتی بیزله بیر
 خنجر قاطیر لاردان دایجا گؤزله بیر!
 شیطان آناسینین دانسینا دورور
 سؤدا پاسورونا اونلا اوتورور!

*

یوسیف قویوسونون لاپ شاه داماری
 قاینیر - جوشور قوش لار قرار گاهیندا
 تانری دستمازلار آلان او بولاق
 باغ لار تیکیر یانغین صحرا آهیندا

*

بول اولور چؤل لرده حیات نفسی
 دینجه لیر قوش لارین آغ قانادلاری
 چینار سا قوجالیب بوداقدان سینیر
 یالنیز آغ گؤیر چن دویور چیناری

*

یئددی نار آغاجی آرتمیش - توره میش
 دوردوقجا صحرادا باغ لار گورونور
 قوش لارین قانادی سوواران زوغ لار
 او قده آرتمیش کی، صحرا زوغ کسیر

*

جوشار کن چینارین، زوغوندان بولاق
 حوْکومونو سورموشدور آنا گوْیرچین:
 «بو نعمت - برکت بیزلرین کی یوْخ
 بلکہ صحرانین کی گوْرونور، یقین

*

یانغین چاغلاریندا بو صحرا نہ لر -
 خلق ائتمیش سه بوردان پای آپاراسی
 بو یانغین صحرانین آرزولاریندا
 گرہک خان چوبانا چاتسین ساراسی

*

قوش لار بولاغینا، انار باغینا
 سرحد چکیلمه سین، قانادا خاطر
 صحرا نہ قدہر کی جانلی یاراتمیش
 بوردان پای آپارسین، او اودا خاطر.»

*

قوش لار قرارگاہی باغستان اولموش
 چمن لر صحرانین قوینونا دولموش
 باہارلی او صحرا، نہدہ یاشیل دیر
 هر یاندان یول لاری ایشیل - ایشیل دیر
 بیر بہشت پارچاسی؛ آباد شہر دیر
 یوْخسول چوْل لر بو گون چوْخ بختہ وردیر.

*

ائشیتیمیش بو سسی هامی حیوان لار
 کی یانغین صحرانین بول بهشتی وار
 قاچیر او بهشته قیچی وار گلن؛
 آیی، دؤنقوز، قابان - کافتار، کرگدن،
 سو ایتی، سولهنگی، آخچا سیچانی،
 پورسوق، تولکو، تولا، جوما ایلانی،
 جهنم پیشیگی، چاققال - جاناوار
 کیریپی، باغا، میمون، جور با جور داوار
 یوز جور کرتکره، مین جور حشرات
 انباری بوشالمیش اوکوز - ائششک - آت
 چوپور - چوپور قوزغون، رنگ به رنگ ایت - قورد
 قیرخ جوره بیرتیجی مین جوره هود - هود!
 قالمیش قارقا کی اورا قونماسین
 نه قالمیش می اوردا دالدالانماسین؟
 حتی لجن زارلیق دایناسورلاری
 اوردا تاپلمیش لار، آغلیر لار زاری!
 دئمک، سولو گؤل لر اژدهالیقدیر!
 آنجاق، سوسوز لوقدا اولهن بالیق دیر!
 ایزلهری گؤرسه نیر افعی لرینده!
 اونلار قارالیر لار نور سحرینده
 عموم وحشی لره او صحرا جنت
 آنجاق قیام قیلان قوش لارا آفت!...

*

بودا حقيقتين باشقا قانونو؛
باغبان باغ يئتيرير، بى - خان آپارير
آغاج، جانى اوسته ميوه بئجه رير
هر يئتهن جاناوار اونو قوپارير

*

قانونو غلطسه بو حقيقتين
بس، هانسى آلاهدان آذان ائشيدەك؟!
ياوا بير حياتدا، ياوا بير دينده
هانسى بير قىبله نين معبودون گودهك؟!

*

او كلسين، گئجه سيز - آجى سيز گلسين
بو قرار، حياتين دادى اولارمى؟!
اوغلانلىق يوخ اول، قيزلىق دوز گلسين
بئله نچى اوجاغين اودو اولارمى؟!

*

دورورسا سحرده - باهاردا دائم
گول لرین اوره يى قيشا يئريك له ر
اثر ككى اولمايان بير ديشى تانرى
اؤزو ياراتدىغى داشا يئريك له ر

*

نورون گوۋیچہ کلیبی ظلومت لیکدہ دیر؛
 گوۋہل لیک اونلارا مساوی له شمیر!...
 رسمین رساملیغی الوانلیک دہ دیر
 بیر رنگلی رسم اوچون جان قلبی جوشمور

*

اودلو اورہک اوچون «بوز» دادلی شراب
 بوزلو ال لہ سہ اود باشقا مزہ
 حیات، تضاد لارلا مکمل له شیر
 «کہنہ» ریاضی یا حل اولور «تزہ»

*

قیزیل اولچہ بیلیمہز داش سیز ترازلی
 بس قارا داشیندا اوۋز دہ یہری وار
 پوزولار یاد لاردان شیطانسیز تانری
 چرخیشدہ شیطاندا بیر وظیفہ دار!

*

یارانیش، یارادان، چرخلی کائنات
 ایتہر - باتار - یاتار ضدسیز اولورسا
 قوۋولاندا قاچار، قوۋاندا قاچار
 سوکولہر جاہانین جہرہ سی دورسا

*

ہر سئوینج وصلیدیر بیر ترپنیشہ
 حتی کی «قتل» ائدیر، سئوینیر انسان!

آغیر دؤیوش لرده باش کسن لره
تاریخچی تاریخده یازیر: قهرمان!

*

انسان باجاردیغی علمه - حکمته
اولور کی تانریدا کوفر سؤیله ییر!
بوردا ضدیت لر رقابت دوغور
قاباقدا گندهنی دالداکی سؤیور!

*

چؤخدا چتینیمیش منظوم جاهانین
حسابی - کتابی - ریاضیاتی
دئییرهم، انسانا گیجیشهن تانری
هاردا یالنیشلامیش بو کائناتی !...

*

جبرینده، جذرینده باشقا حلّی وار
حللالی نه تانری، نه ده انساندیر
باخ، ایندی من اوّزوم کوفره دؤنوره
منی یاساق قیلان قورخولو جاندیر!

*

آنجاق سیندیریرام ابراهیم اولا
دوشونجه لر تیکهن بُت آلاهلاری
فیکرین بُت گدهسی کستریش لیدیر
توتمور او اشیانی دونیا بازاری

*

هر دنده بیر کسگین تبه ریم سینیر
 اولو آلاسه لارین سوموک لرینده
 یادا من بیخانا شیطان سئوینیر
 تومورام خطالار دهردی سرینده!

*

اولور کی اؤزومده یاپدیغیم بُت لار
 دیراشیر اوزومه، گتتمه بیر اوزدهن
 او قدهر اونونلا بالتالاشیرام
 خسته اندیشه مده لاپ دوشور دیزدهن!

*

بس دئمه ک ازه لدن - ازده لدن انسان
 تانری لار دیکه لدیب - بیخماغا گلیمیش
 اما بیخیلما یان بیر حقیقت وار
 او هانسی حکمت له محکم دیکه لمیش؟

*

آچیر آغ گویر چین جان دفترینی
 گوورور کی ایتیرمیش گوهر لرینی
 لاپدا هدهر له نمیش هامی زحمت لر
 لاپدا لعنت له نمیش یاشیل رحمت لر

قوش لارين قىدىنە مېن ابلىس دورموش
 حتى گوۋى لرىندە شعرى پوزولموش
 دەلى سئوگىلىسى اۆلموش تانرى نېن
 عشقىندە كورسوسو شاختالى - سرىن
 ملەكلر اوشورلار كۆرپەلرئىلە
 جان لارين بوغورلار اۆز ال لرى يە
 روزگار ايلاھىسى سىستەلجەم توتموش
 عۆمور خواندەسى باشقا دەم توتموش
 جەننم گۆلوندە جنت قازى وار
 بو ايشە قورلوشون اعتراضى وار
 آلاھىن اۆزونە قافىل داش دەيىر
 روزگار، آلاھىدا ال آچىب دۇيور!
 جىيەردەن اوشويور، جىيەردەن، گونش
 آسقىرىر، اۋسگورور نظردەن گونش!
 تانرى، ياراسىنا آلاخ دۆشەيىر
 قىيىلە دوواريىنا شيطان ايشەيىر
 سحر سجادەسى ناماز ايستەيىر!
 خلقت راز ايستەيىر، اعجاز ايستەيىر
 بىر پىرى سئوگىلى عشقى يە ياشىر
 ايشىغىن بايداسى لىبە لىبە؛ داشىر!
 حيات جان دىلەيىر، آج روزگار دەرمان
 آلاھ اوتاق لارى ياسلى دىر، آمان!
 جان توتموش ظولمتىن اژدھالارى

کؤکه لمیش گئجه نین آج جاناواری
 سما صوولتی ده امداد سیز قالمیش
 ظلومت اشتهاسی داها آجالمیش
 قوش لارین قلبینده امود خسته دیر
 قارا امید سیز لیک جانا بسته دیر
 آخی، وئرانلیق لار آباد اولموشدور
 ایندی آبادلیق لار وئران یؤخوشدور!
 دونه ن امید گوجو قلب یاشادیردی
 بو گون نه او امید، نه او قلب واردی
 دونه ن قانادلاری عشق اوچوردوردو
 بو گون باشقا ایلان قانادان ووردو!
 دونه نکی قوش لاردا عشق آتش لییدیر
 بو گون کی قوش لارین سئوداسی کئیدیر
 دونه نکی قوش لاردا قاناد واری دی
 بو گون اوچوش لاردا جان آزاری دی!
 دونه ن تسلیم لییه دورموردو قوش لار
 بو گون تسلیم لیک یؤخ، آنجاق دورموش لار
 دونه ن گؤی لری ده قفس له نیردی
 بو گون قفس سیزلیق باشقا زنجیردی!
 دونه ن آلا له لییدیر امید نفسی
 بو گون آلا لهیندا کسلیمیش سسی!

یئددی نار، بیر چینار باهار گتیرمیش
 وحشی جانوار لار او مولکه گیرمیش
 دؤنقوز لار - قابان لار نورلو چئشمه نین
 گؤزونده یاتمیشلار، بو لاپ بیر یقین
 بیرده کی بیر «سند» امضالامیش لار:
 سرچئشمه بیزیمدیر، بیزیمدیر بو وار.
 عموم حیوان لارا یاساق بو مکان
 بیزیمدیر جاویدان، سؤز وارسا، اعلان

*

آنجاق کرگدن لر، چؤل جامیش لاری
 دئییرلر او سند اعتبار سیزدیر
 بیزلرین مولکودور بو نورلو چئشمه
 دؤنقوز لارین سؤزو بس اثر سیزدیر

*

بو چئشمه، بو بولاق بیزلرین کیدیر
 مقدس دفترلر یازمیش بو سؤزو
 بیزیم تاریخیمیز آینا تکیندیر
 اونو تحریر ائتمیش خاور اولدوزو

*

بیزلرین یوزونجو نه نه میز او چاغ
 سلیمان پاشانین قاری سی اولموش

«پاشا» بو چئشمه نی کبین - دئیهره ک
بیزیم نه نه میزین عشقینه سالمیش

*

حاق کی اینانمیرسیز، میلیونچو آیه
حیات کتابیندا بئله سؤیله بیر
بو سؤزو سلیمان پئیغمبر اوچون
تاجیدار او آلاسه هله سؤیله بیر

*

قوجا اژدهالار، هم قاری فیل لر
محکمه یاپیرلار بو ادعایا
هامی مدعی لر شکایت یازیب
همن چاندیریرلار باش اژدهایا

*

آنجا ق محکمه نین حؤکمو طول چکیر،
باشقا وارلیق لارین سسی قاوزانیر
آبی لار، میمون لار، قارقالار، هارلار
دئییرلر: بیزمه حاققیمی یانیر

*

هر گروه آیریجا ادعالانیر:
بابا باغیمیزدیر نارلی باغجالار
آدم دهن - حوادان یازیمیز واردیر
بیزه ظولم اولورسا، حوا قوجالار

*

آرتیر محکمه ده داها بیر قاضی؛
 کافتار سا یار اولور قاری فیل لره
 ائدیر محکمه لیک هر اعتراضی
 او عالیجنابدا دوشور دیل لره

*

چاتیرکی، آسلان لار، دهلی قافلان لار
 قانون قولاغینا میریلدانیلر لار
 هامی شکارگاه لار، هامی شیکار لار
 بیزیمدیر - دئیهره ک، دؤوران آنیلر لار

*

قاضی لر بو ایشه راضی لاشاراق
 شئرلرین امرینه بئله بوکورلر
 او چاغدان پیشیک لر چئشیتلی لری
 هر زامان ایستیرلر آل قان تۆکورلر

*

ایتلر دسته لری، بیرده تولکولر
 بیر قانجیق تولکونو وکیل سئچیرلر
 بزه نیر - توزه نیر او قانجیق تولکو
 گئدیر محکمه یه او افسر - افسر

*

سؤیلور: عالیجناب فدا و فدهم
 اورداکی اژدها سلطان دیر، نه غم!
 آنجاق، بئش طایفانین من ضیالی سی
 منیمده قصه مین بودور دالی سی:
 سلیمان سفره سی برکت له نمیش
 آباد بو صحرالار خیلی ایت له نمیش
 آما بشقاب لاری بوشدور ای آغا
 هئی!... بیرده بو چؤله برکت یاغا
 دئییرهم، یوخولو دوووشان لار واردی
 بیرده ملعون قوش لار مردم آزاردی
 اونلار عصیانچیدیر؛ قتل ائیله میش لر
 بیر پیر اژدهانی بیخیمشلا ر هدەر
 دئییرهم، قیسال سین ایش لر - داوالار
 بیزلرین کی اولسون قوش لار - یووالار.

*

گولور محکەنین باش دادستانی
 دئییر: دیوانه بیمش تولکونون جانی،
 عیبی یوخ، جنابی میرزه کت خُدا
 گؤرمه دیک لرینی - آخیر - یوخودا
 آشکارا گؤره رسن، دور خبر آپار
 سیزین کی یازیلدی یووالار - قوش لار

حرامدا ائده رسیز او بول نعمتی
قوئی قودوزا دؤنسون هر بیر چؤل ایتی

*

صحرانین وارلیغی پای - پای بؤلونور
قوماری قدرت لی سهامدارلارا
بؤیوک سندرلرسه باشقا یازیلیر
خور توملو فیل لره، خور کافتارلارا

*

آنجا ق اژدهالار هر بیر سهامدان
بئشه اوچ، بئشه بیر حاق آپاریرلار
بالیق لی گؤل لرسه اوژلرینین کی
حتی جان لارداندا جان قوپاریرلار

*

اؤله ن اژدهانین موبارک روحو
پادشاهی اولور او مملکتین!....
هیکلی یاپیلیر هر بیر مئیداندا
یئنه بوز قاطیری دوغور ظولمتین!

*

بو نه قانون - قرار، نه اختیار دیر
بلکه طبیعتین سلیقه سی می؟
کائنات سؤکولموش کهنه مزاریا،
بیر ناخوش تانری نین خزینه سی می؟

*

نه جانی آغریبار، نه جانی چیخار
 بوز کیمی سووویار یانديغی یئرده
 کار - کار قولاق آسار، یا کور - کور باخار
 اولهر کؤرپه لیگی دوغدوغو یئرده

*

عالم نه ارلی دیر، نه ده اویناشلی
 نه ده باکیره دیر، ائلچی سی اولسون!
 ده ده سی سونسوز دور، نه نه سی تویلو
 ایسته میر داها بیر باجی سی اولسون

*

آنجا ق اونا قارشی بوغاز ظلومت وار
 هر آن قاش - گوژ ائدیر اویناش لارینا
 تانریدان کسدیره ر دوغدوق لارینی
 گوْبه ک قانی سورته ر آغ قاش لارینا!

*

قاشیق یالایاندا شاختالی سحر
 او، داش دوز یئرینه ایشیق یالایار
 نامازدان دوراندا سحر آدانی
 او بزوو تک ملهر، قورد تک اولایار

*

قولسوز - قوۋۇه سیزدیر، آنجاق تانری نین
 قولونو قوۋۇروب، دیزه چۆكدوره
 پارچالار گۆی به گۆی اولدوزلارینی
 سون - آغ باخیشینا جۇهر تۆكدوره!

*

۱۶ - اون آلتی

دونیانین مشقینین پوزولموش انشاسی باهار قیزلارینین اوره یینه
 خوش گلیمیر، آغ دورنا اۋزونه قوشدوغو شعیری ائولادینین گۆزلریندهن
 گیزله دیر!... شاهین بالاسی لئله ک لرینی آلیر پروازلاریندان، آغ گۆیرچین
 تانری نین قیزیل آیناسینی ظلومت داش لارینا چالیر. ناغیل کورسوسو
 اوستونده بوکولهن کهنه کیتابی هئچ بیر قوش وراق لامیر، اوچو پیریم،
 یارالادیغی قیز آغ ایلان لا برابر قوش لارین یوخوسونا گلمه ییر.

پیروزلوغون آجی سونو قارا اژدهانین زهرلی دیش لری سایاق
 قوش لارین جانینی سانجیلادیر؛ دوشمان هارادان حمله گتیریب، نئجه
 ظفرلر تاپدی - بو بیر معما اولور عصیان قیلان قوش لارا.

شرابدان دادلی بیر ظفر زهردهن آجی فنالیغا دؤنور، حکمتین
 کیتابینین بو حیصه سی عصیانچی قوش لار اوچون خوش گلیمیر.

داستانیمیزین سون بؤلوم لرینین خلاصه سینى بئله ده
 ساده له شدیرمه ک اولار: آغ گۆیرچینین رهبرلیگی ایله نوردان تمیز
 قوش لار قارا اژدهانی هلاک ائدهرک یوسیف قویوسونا مالک اولورلار، آز
 زامان چکمیر کی شهید قوش لارین جاهیل ائولادلاری دوشمان لارین

تېلىغى ئالتىندا آغ گۇيرچىنە بىر بىر عاصى اولاراق قارقا - قىجە لەلرى اۆزلىرى اوچون صىمىمى دوست حساب ائدىرلر.

آغ گۇيرچىن يوسىف قوئوسونون ادارە ائتمەسىنى عىيان ائدەن جاوان قوش لارا تاپشىرىر، جاوان قوش لار قارقانى اۆزلىرىنە پادىشاھ سىچىرلر، قارقا ال آلتى (خىلوتدەن) فرار ائدەن قارا افعى ايلە ايلگى (رابطە) قورور، نىھایت قارا افعى يوسىف قوئوسونا دۇنەرەك اۇنچە جاھىل قوش لارلا صىمىمى و مېربان اولور و بىر گون اولور كى شىھىد قوش لارىن جاھىل ائولادلارىنىن طرىقەسى ايلە يوسىف قوئوسوندا كودتا ائدەرەك اورادا مختارىتە چاتىر. بئىلەنچى گرگىن وضعىتدە قىرار گاهدا اولان موبارىز قوش لار ايكىنچى عىيانا قىيام ائدىرلر و يوسىف درياسىنا يول تاپاراق يورغون قانادلارىنى او دريانىن سوئويلا ايسلاداراق اوچوب گلىب يئىددى نار و بىرچىنار آغاجىنىن زوغ لارىنا قانادلارىنى سىخىرلار و قۇبمورلار كى او انقلاب آغاج لارىنىن زوغ لارى سوسوزلوقدان قورويوب ھلاک اولسون. بو زىھمتلى ايش خىلى مدت داوام تاپىر و قوش لار جانىغىرلار اۆز زىھمتلى تلاش لارىندان.

انقلابىن اوجا آغاجى اولان او تىكجە چىنار راضى اولمايىركى موبارىز قوش لار اوندىن آرتىق يورولسون لار اودور كى او چىنار زوغ لارىنى تورپاغىن دەرىنلىينە ايشلەدىر و يوسىف قوئوسوندىن بىر دامار تاپىر.

تورپاق، چىنارىن تلاشى ئالتىندا پارچالانىر و يوسىف قوئوسونون بىر دامارى او مكداندا قاينايىب جوشور، او بركتلى چىشمە چۆل لرى آباد ائدىر و گۆز ايشلەدىيى مومكونو يانغىن صحرادا باغ - باغچا بوئلانير، آغ گۇيرچىن راضى اولمور كى صحرائىن آج - سوسوز وحشى حىوانات لارى او بول نىعمت لردەن پاى آپارماسىن لار، آنجاق شىطان بوغاز وحشى

حیوانات لار انقلابین او بهره لی دشت و صحراسینا، باغ - باغچاسینا تجاوزکار کیمی ییبه دورورلار و آز مددت چکمیر کی موباریز و تلاش کار قوش لاری حیات اژدهاسینین قاتیلی تانیتدیر اراق اونلارین قتلینه قیام قیلیرلار!...

او بیرسی طرفده سه (یوسیف قویوسوندا) قارا افعی جاهیل لیق ائدهن قوش لاری اسیر ائدهرک اونلارین جان لارینا و بهره لرینه ییبه لهنیر و اونلاری برده سایاق ایشه توتدورور.

*

ناغیل کورسوسونون اینجیلی آیه سیزله بیر، موباریز قوش لار اؤز یاراتدیغی دونیالاریندان فراری اولورلار، اووچو پیریم، موباریز قوش لارین رؤیاسیندان یئل آتینی مینه رهک اوزاق دوشور، انقلابچی قوش لار انقلاب باغلاریندان قاچاق دوشه رهک یئنه بیر یانغین صحرائین اودلو قوم لارینین اوزه رینده یووا حسرتی ایله فیکره جومورلار؛ آلاه بو سسلره قورخاراق کدهرلی کؤلگه لرینده گیزله نیر، آنجاق یوسیف دریاسی قرارسیزلانیر بو آهلی ناله لره.

یوسیف دریاسیندان بیر تالا بولود قالخیر گؤی آتینین اوزه نگیسینه، انقلابچی قوش لار قونان اودلو قوم لارین اوره یینه سرینلیک هوپور. اعجازلی بیر یاغیش یاغیر او صحرا یا، آغ گؤیرچین گولور ایلاهینین قافیل ایش لرینه، عموم قوش لارین یاراسی اوره ک لری شفالانیر و اودلاری اولسون کی سؤنور.

آغ گؤیرچین آغ قانادلارینین بوغچاسینا بوکدویو یئددی نار و بیر چینار نهالینی آشکار ائدهرک حکمتین حسابینا اونلاری او صحرادا تورپاغا قویلا بیر، بو حرکت یئنه امود وئریر قوش لارا،

آغ گۆیرچینین بو جسارتلی حرکتی امیدسیزلیک حصارلارینی یئرلی - یوردلو آرادان آپاریر. موباریز قوشلار اولسون کی آرتیق قوجالمیشلار، آنجاق امیدلی یاشاماغا حیاتی جانلادیرلار.

دونهنکی کۆرپه قوشلار بو گون گنج اولموشلار، اونلار آغ گۆیرچیندهن ایستیرلرکی «اووچو پیریم» ناغیلینین ایکینچی بۆلومونو سؤیله سین.

آنا آغ گۆیرچین یوسیف دریاسی پای ائدهن یاغمیرلی بولودون سایه سی آلتدا نچه ایل لردهن سونرا یئنه بیر ناغیل کورسوسو قوراراق اووچو پیریم ناغیلی نین ایکینچی حیصه سینى سؤیله مه یه باشلا ییر:

«آغ ایلان، اووچو پیریمین آغزینا توپوردوقدان سونرا هر اوت و هر بیر آلاق یئردهن باش قووزایاراق دئدی: ای اووچو پیریم من فلان دردین درمانی یام.... کی نهایت اووچو پیریم حکمه محرم قالانما یاراق جاوان چاغلاریندا اولوب دونیادان گئتدی، اونون نیگاری دوققوز آی، دوققوز گون، دوققوز ساعاتدان سونرا بیر گۆزل اوغلان دوغدو.

اووچو پیریمین وصیتی اساسیندا او اوغلانین آدینی محمد قۆیدولار. محمد بوی آتیب، بۆیودو و یئددی یاشا دولدو، محمد مکتبه گئدیپ درس آلدی بیر قوجامان ملّادان، او اون دؤرد یاشینا دولدو، بیر گون مکتبین حییه طینده بیر کئچهل طلبه ایله آشیق - آشیق اویناییردی، سن دئمه کی او کئچهل اوغلان ساققا آشیقینین ایچه ریسینه قورقوشوم دولدوروبدور و او ساققا ایله محمدین آشیق لارینی ووروب ییخیر و هامی سینی اودور.

محمد آشیق لارینی اودوزدوقدان سونرا یامان حیرسله نیب کئچهل طلبه نین قولاغینین دیبینه محکم بیر سیللی وورور، کئچهلین قولاغی کار اولور. او کئچهل اوغلان آغلیا - آغلیا دئییر: ای آتاسیندان بی خبر منیم نییه وروب قولاغیمی کار ائله دین.

کئچه لین سوؤزو محمدده ده بیر، محمد کئچه لین ساققا آشیغینی
بارماق لارینین اورتاسیندا اوغوب آتیر کنار، سونرا دایانمادان بیر باش
اؤلرینه دؤنور.

نه نه سی گؤرور کی اوغلو محمد آجیق لیدیر و هئچ نه دانیشمیر بیر
خیلی زامان گئچدیکده ن سونرا محمد دئییر: آی آنا منیم آتامین کیم
اولدوغونو منه دئمه سن، سنیده - اؤزوموده اؤلدوره جه یه م، چون کی بو
گون مکتبین حیه طینده بیر کئچهل اوغلان منیم آتاسیزلیغما سسله ندی.
آناسی اوره یینده کی کهنه یارالارا کده رله نهره ک دئییر:

اوغلو م، آتاوون وصیه تینه سبب ایسته میردیم کی دئیهم سن کیمین
اوغلو سان، چون کی آتاوون خیلی دوشمانی واردیر، آنجاق حالا کی اصرار
اندیرسن، دئییرم سن کیمین اوغلو سان، سنین آتان اووچو پیریمدیر.

محمد دئییر: منیم آتامدان منه نه لر یادگار قالمیش؟

آناسی دئییر: بیر قیزیل مدال، بیرده کی اوخ - یای.

محمد دئییر: او اوخ - یای هارادادیر؟

آناسی دئییر: نئحیده دیر، آما اوغلو م، آتان وصیت اندیب دیر کی سن
اونون پئشه سینه داوام ائتمه یه سن، چون کی باشی بلالی اولارسان.

محمد ایکی آیاغینی گئچیریر بیر باشماغا و آناسیندا ایسته بیر کی او

اوخ - یایی نئحیده ن اندیرسین.

آناسی آه لانا - آه لانا اوخ - یایی بیرهیسللی بوخچایا بوکولموش اولدوغو

حالدا نئحیده ن اندیریر.

محمد ساری یاغ ایله آتاسیندان قالان اوخ - یایی سیلیب - تمیزله بیر

سونرا آناسینا دئییر کی: داها آیری بیر زادلار آتامدان نشانه قالمیش یا کی

یؤخ.

آناسی دئییر: طولوله میزده بیر یئل آتی نین دایجاسی بؤیویوب دیوانه دیرناق آت اولوبدور و اونون آناسی قوجالسادا اووچوپیریمین آدی وار اوستونده.

محمد دورمادان طولوله لرینه دؤنور و گوورورکی اوردا بیر جاوان یئل آتی دوورالاری دؤشله ییر. محمد او یئل آتینی تومارلایاراق اونو مینیب چاپماغا علاقه گوستریر.

گنجه زامانی گلیب چاتیر، محمد آناسینا دئییرکی: منیم سحریم اوچون بیر یئمه ک لر حاضیرلا، من صاباح شیکارا گنده جهیم.

سحر گلیب چاتدیقدا محمد یئل آتینی یهرله ییب، اوخ - یایی چیگنیندن آساراق، آناسیلا حالال لاشیب شیکارگاها طرف یولا دوشور، محمدین قباغینا او شهرین پادشاهی چیخیر.

پادشاه دئییر: اوغوم بو طمطراق لا هارایا گندیرسن؟

محمد دئییر: پادشاه ساغ اولسون، شیکارا گندیره م.

پادشاه دئییر: نئجه مچی دفعه دیر کی شیکارا گندیرسن؟

محمد دئییر: پادشاه ساغ اولسون، بیرنجی دفعه م دیر.

پادشاه دئییر: اووون قانلی، یولون اوغورلو اولسون.

محمد پادشاهدان آیریلیب گندیب شیکارگاها چاتیر. چوخ گزیر، آز گزیر، آخیر گووزو بیر سورو جئیرانا ساتاشیر، محمد اوخونو یایینا قویوب بیر سورو جئیرانین لاپ زورونو توش گندیر، محمدین اوخو یایدان قورتوران کیمی او ائرکک جئیران ییخیلیب قالیر، محمد اوولادیغی جئیرانین باشینی قیبله یه دوغرو کسدیکدن سونرا اونو آتینین ترکینه باغلا ییب ائولرینه دؤنور.

آناسی محمدین پئشوازینا چیخیب اونو آلقیشلا ییر.

محمد یئل آتیندان انمہ یہرہ ک دئییر: آی آنا سحر ائرتہ سی من شیکارا
گئدہندہ پادشاہ قاباغیما چیخدی، دئییرہم نہ اولارکی اوول شیکاریمی
پادشاہا ہدیہ ائدہم؟

آناسی دئییر: عیبی یؤخدور اوغول، آنجاق پادشاہین اطراف
آدام لاری مواظب اول سنہ ضرر یئتیرمہ سین لر.

محمد آتینین باشینی دؤندہ ریب بیر باش دربارا طرف یول لانیر.
پادشاہ قصرینین پنجرہ سیندہن اطرافی سئیر ائدیردی کی گؤزو
محمدہ ساتاشیر. قاراوؤل لارا امر ائدیر او جوانی اونون حضورنا
گتیرسین لر. محمد پادشاہین حضوروندا اولور.

پادشاہ دئییر: اوغولوم نہ عجب اووؤولا بو طرف لردہ گؤرسہ نیرسن؟
محمد دئییر: قیبلہ ای عالم ساغ اولسون. بو گون سیز منیم قاباغیما
چیخدیز، منیم ایشیم توتدو، اودور کی قصد ائیلہدیم بیرینجی شیکاریمی
پادشاہا ہدیہ ائدہم.

پادشاہ قولوقچوسونا دئییر: وزیر ی چاغیرین گلکسین.
اوچو سایانا قدہر وزیر گلیب پادشاہین حضوروندا دیز چؤکور.
پادشاہ دئییر: وزیر! کاتیبی چاخیر و اونا دئ کی یئددی کندین -
یئددی قصبہ نین قابالاسینی بو جوان اوغلانین آدینا یازسین.
وزیر پادشاہین امرینی یئرینہ یئتیریر. آنجاق وزیر او ساعاتدان او
طرفہ آرتیق حسادت ائدیر.

گئجہ زامانی گلیب چاتیر. آنجاق ایلان ووران یاتیر او پادشاہین
وزیری یاتا بیلمہ ییر. سحر گلیب چاتانا جاق وزیر یئرینین ایچہ ریسیندہ او
طرف بو طرفہ دؤنوب اؤز - اؤزونہ دئییر: من قیرخ ایلدیر بو مملکتہ
وزیرہم آما پادشاہ منیم اوچون بیر قصبہ پیش کئش ائتمہ ییب، نئجہ اول

بیلیرکی بیر جاوان اوغلانین شیکارینین برابرینده اونا یئددی کند و یئددی قصبه پیش کئش ائدیر پادشاه؟!

سحر گلیب چاتیر، پادشاه یو خودان دوروب - دورمادان وزیر اونون حضورنا یئتیر، وزیر بئکئف گؤرسه نیر و تئز - تئز آه چکیر.

پادشاه دئییر: وزیر آهی آه اوستهن چکمه ده منظورون نه دیر؟
وزیر دئییر: قیبله ای عالم ساغ اولسون. دئییرم بو جاهی - جلال، بو مملکت، بو ثروت و بو آرامیش سیزین کی دیر، اما!...

پادشاه دئییر: وزیر اما سی نه دیر؟

وزیر دئییر: قیبله ای عالم ساغ اولسون. دئییرم سیزین قصری لریز کهنه لیبدیر، نه اولاردی کی سیزین بیر قصریز اولوردو کی دونیانین تامام پادشاه لاری اونا حسادت آپاریردی لار!...

پادشاه دئییر: وزیر منیم قصریلریم دونیادا تای سیزدیر، دنیا پادشاه لاری منیم پنجره لری قیزیل - گوموش لو سارای لاریما حسد آپاریرلار. سن دئییرسن بو قصریلریم قولایلانمیش لار؟

وزیر دئییر: قیبله ای عالم ساغ اولسون، هامی پادشاه لارین قصرلری قیزیل دان - گوموش ده ندیر، آنجاق دئییرم سن بیر قصر تیکدیرکی دونیادا واحد اولسون. من بئله تعبیر توکورهم کی سیز شیرلر - پلنگ لرین سوموک لریندن دانشسیز - پالچیق سیز بیر قصر سالدیراسیز کی دونیادا تای سیز اولسون.

پادشاه دئییر: وزیر، او قدهر شیر - پلنگ سوموگونو هانسی بیر پهلوان حاضیر لایا بیله ر؟!

وزیر دئییر: پادشاه ساغ اولسون، همان او جاوان اووچو کی سیز اونا یئددی کت باغیشلا دیز دونه ن لری. پادشاه دئییر: بو ممکن دئییل.

وزیر دئییر: من او جوانی جسارتلی گؤردوم بو ایش اونون عهده سیندن گلر، بیر جوان کی اوول شیکارینی دوز هدف گئدی، مین لر شیر - پلنگی ده اوخ لایا بیلر.

*

پادشاه محمدی حضورونا گتیردیر،
محمد گلیب پادشاهین برابرینده دیز چؤکوب دئییر:
پادشاه ساغ اولسون مندهن نه خطالار باش وئرمیش کی بو ساعات
بورادا حاضر اولدوغومو امر ائتمیسیز؟

پادشاه دئییر: محمد، من ایستهره بیر قصریم اولسون کی اونون
دوورلاری شیر - پلنگ سوموکلری ایله اوجالسین و او قصرین سحر -
سحر گون ووراندا بیر طرفی اولدوز کیمی پارلا سین، بیر طرفی ایسه آی
کیمی ایشیق ساچسین، من سندن ایسته ییره م ائله نچی بیر قصرین اوول
ایش لرینی یئر به یئر ائده سن و بیر مئیدان دولوسو شیر - پلنگ سوموگو
اوج آیین ایچنده بورادا حاضر لایاسان.

محمد دئییر: پادشاه ساغ اولسون، بو ایش منیم قدر تیمدهن
خارجدیر، منیم بیرجه آنا ما خاطر خطرلی ایش لردن منی حذر قیلین و
آیریسینا تاپشیرین بو ایشی.

پادشاه دئییر: اگر منیم فرمانیمی یئرینه یئتمیرمه سن، آناؤو گتیریب
جلاد الی ایله باشینی ووردوراجام و سنینده باشوون دهریسینی
سویدوروب ایچهریسینه سامان تپدیره جه یم.

محمد چاره سیزلیکدهن پادشاهین فرمانینی قبول ائدیب آغلار
گؤزلری ایله ائولرینه دؤنور.

آناسی محمدی آغلار گۆردوکده، دئییر: جانیم جان پارام اوغولوم نه اولوب سنه ناراحت - ناراحت آغلاییرسان؟

محمد دئییر: آی آنا، پادشاه مندهن بیر قصرین قدهری شیر - پلنگ سوموگو ایسته ییر. اگر حاضر ائده بیلمه سه م سنی ده اولدوره جه ک پادشاه منی ده.

آناسی آغلاییب باش - گۆزونو یولوب دئییر: آی اوغول هر کیم آنا وصیتیندهن چیخسا گرفتار اولار، آتان دئمیشدیرکی سن اونون پئشه سینین دالیسیجا گتسهن باشی بلالی اولاجاقسان.

محمد آغلایا - آغلایا دئییر: آی آنا، اولان اولدو، گنچه ن گنچدی، منه بیر چاره یول لاری آختار تاپ.

آناسی محمد اوچون بیر اوووج توت - گیردکان گتیریب اوبالاری سئل لرده غرق اولان ائل دارلار کیمی دیزلرینی قوجاقلاییب بایاتی دئییب آغلاییر:

عزیزیم اود داغیدی
مسکنیم یاد داغیدی
شاه امری، وزیر حؤکمو
قبریمین چارداغیدی

محمد آناسی گتیردی توت - گیردکانا ال وورمادان، دئییر:
آی قلبینده دهر دلریم یووا قوران آنا من دئمدهیم کی منه مرثیه دی،
سندن چاره یول لاری ایسته دیم. آناسی گۆزلرینده کی قطران یاش لارینی
شالینین گوشه سی ایله سیلیب، دئییر: اوغولوم، آتالار اعتبارلی اولار، سنین
آتاوون پیرلر دیاریندا الیاس بابا آدلی بیر صیغه قارداشی وار، صاباح لاری

سحر آچیلیب - آچیلمادان پیرلر دیارینا سفر ائده رسن، آنجاق بو سفرده سن آتانداں قالان قوجا یئل آتینی مینیب چاپیرارسان، چون کی الیاس بابا سنین آتانداں قالان یئل آتینین سسینی تانییارق اؤزونو سنه معلوم ائده جه ک.

محمدین آناسینین دوداق لارینداں آخان نورانی کلام لار محمدین اوره یینه بیر ایلاهی گوجو قدر قوووه باغیشلا ییر. گجه نین آغیر نفسی تورپاغین یورقون باغیرینداں اوزاقلاشیر، سحرین سرین یئلی حیاتین بزمینه قیزیل گول لرین دامار لارینداں آدیغی عطیرلری افشان ائدیر.

محمد یوخودان دوروب ایکی رکعت ناماز قیلیر، سونرا آتاسینداں یادگار قالان مایدان یئل آتینی یهرله ییب، اوخ - یاینی چیگنینه دن آسیر، آناسینداں حالال لیق آلیب بیر باش یولا دوشور، یئل آتی صرصر کیمی اسیب پیرلر دیاریندا سولاری نورانی بیر داغین مئشله لی حیصه سینده پالچیق سوواقلی بیر اویماغین قاباغیندا دایانیب اوچ آغیز کیشنه ییر.

اووچو پیریمین یئل آتینین سسینی ائشیده ن قوجامان الیاس بابا الینده چوبوقدان توخودوغو بیر سبتی قیراغا قویوب سورمه سی پولاد ده میرده ن اولان بیر تخته قاپی نی آچیب ائشیکه چیغیر، او گؤرورکی قارداشی اووچو پیریمین تایی سیز آتینین اوستونده بویو کشیده بیر اوغلان قارداشینین اوخ - یاینی حمایل بند ائده ره ک ابهام لی سووال لاری ایله دایانیب دوروب دور.

الیاس بابا دئییر: جاوان اوغلان گوزارین بورایا دوشماقدا نه آختاریرسان؟ محمد دئییر: منی چؤخ باغیشلا یین نورانی عمی، منی بورایا بو یئل آتی گتیریب چاندیریدیر، من هئچ بیلمیره م بورا هارادیر، آدیم محمد اولدوقدا الیاس بابا آدلی عمی می آختاریرام.

الیاس بابا دئییر: سن او کیشی نی گؤرسن تانیارسان؟
محمد دئییر آنامدان بیر نیشانه لر آلمیشام، آنجاق اؤزونو گؤرمه دیم
او حکیم کیشیه یامان ایشیم دوشوبدور.

الیاس بابا دئییر: آتیندان آن گهل آشاغیا بیر تیکه دوز - چؤره ک
صرف ائت، گؤروم نه لر ائده رهم.

محمد آتدان انیب، آتینی بیر طرفده هؤروکلہ بیر یا آلاہ - دئیہ،
نورانی قوجانین شام اوتاغی کیمی پروانه لرین رساملیغیلا بزہنہ ن ساده و
آلایش سیز ائوینہ داخل اولور.

محمد گؤرور کی نورانی قوجانین قاری سی دیزی اوستہ اوشاق بیرغالییر،
ساغ الی ایله قورود ازیر، سول الی ایله آش قاریشدیریر و واخت ائده نده بیر
دوکجه جہرہ آبییر.

محمد ائوین اوجاغینا اگیلیب، ائوده اولان لارا سلام وئریب گئدیپ
اوجاغین بیر کونجوندہ اگلہ شیر.

الیاس بابا محمد ایله قارشی - قارشی اوجاغین او بیرسی بوجاغیندا
اوتوروب الینده کی ماشا ایله کؤزلری اوین - بویان ائدیر.

محمد دئییر: نورانی قوجا عمی، سن دئمہ دین کی الیاس بابا ہارادا
اولار؟

الیاس بابا دئییر: ہانسی بیر نشانہ ایله معلوم اولسون کی سن اوؤچو
پییرمین اوغلوسان؟

محمد دئییر: آتامدان من اوچون بیر قیزیل میدال نشانہ قالمیش،
محمد او سؤزدہن سونرا قیزیل میدالی او قوجایا گؤستیریر.

الیاس بابا قیزیل میدالی تانیباراق، یقین قیلیرکی او جوان اوغلان اووچو پیریمین اوغلودور. اودورکی قاری سینا اوزونو توتوبان دئییر: محمد یورولوبدور، اونون اوچون بیر ساخسی کاسا دولوسو آش گتیر.

الیاس بابانین خانیمی (آروادی) محمده بیر کاسا آش تقدیم ائدی، دئییر: اوزاق یول لار سنی یورموش اوغلوم، بو آشی ایچ، دینجی نی آل، سونرا سن بو قاپیدان مطلبی نی آلیب گئده رسن.

محمد آشی ایچیب ائو یییه سینه خئییر - دعا وئریر.

الیاس بابا اوچاغین اودونون شعله سینین ایشیغینین برابرینده گؤزلرینی آلیشان اودا خیره له دیبهن صؤحبتہ وورور:

هه، اوغلوم، روزگارین انیش - یوخوش لو یول لاری وار، بیر گون شاگیرد دوغدوغو انسان لاری اوستادلیغا چاندیریر، هئچ بیر سوروشمور کی کیم اونون ایش لرینه راضی اولموش، کیم ایسه اونون ایش لریندهن اینجیک لیدیر.

بیر پیر اوستاد یانیندا درس آلدیغیم حال اؤزومه ایکی صمیمی دوست تاپدیم، بیز او پیر اوستادین یانیندا درسیمیزی کامیل آلدیقدا سونرا من پیرلر دیارینا سفر ائتدیم، اووچو پیریم اودلار دیاریندا قالدی. اوچونجو صیغه قارداشیمیز ماهرعلی سولار دیارینا سفر ائتدی، ایندی اون آلتی ایلدیر کی قارداشیم اووچو پیریمی گؤرمه میشم. اولجه دئدیم بس کی سن اونو قتله یئتیریب وار - یؤخونا صاحب اولوسان، اما ایندی اینانیدیم کی سن منیم قارداشیم اوغوسان، ایندی دئ گؤروم قارداشیم اووچو پیریمین باشینا نه لر گلیمش و سن نه عجب عمی وؤ گؤرمه یه اوزاق یول لاری سفر ائدیسه ن؟

محمد بو سۆزلىرى ائشيتىدىكەن سونرا ال - آياغىنى داغىدىب بو كولو ب الياس بابانين الينى اؤيدوكەن سونرا دئير: لاپ دوغروسو من ايناناميرديم كى سن منيم عميم اولاسان، منى عف ائدين، اما آرتيريم كى دەدەم اووچو پيريم حكمتين اسرارلارينا وفاسيزليق ائدەرەك اوچ خطا ائدير، بىرى بو كى آتى ايله دايجاسينين آراسيندا گئەن سۆزلىرى نەنەمە سؤيله يير، ايكىنجى سى بو كى دەدەم ايله نەنەم يئل آتئين اوستونده بىر دياردان گئچيرميش لىر، دەدەم گوروركى بىر قوچ بىر قۇيونو قۇوا - قۇوا پارىب بىر گورچايا چاتىردى، او قۇيون يونگول اولدوغونا سبب او گورچايى سىچرايىب گئچير، آنجاق قوچون قويروغو آغير اولدوغو اوچون چايى آتيليب گئچەنمير، او قۇيون چايين او طرفينده مله ييب قوچا دئيركى سنده چايى آتيل گەل بوتايا، آنجاق او قوچ چايين بو بىرىسى طرفينده مله ييب دئيركى: منيم قويروغوم چۇخ آغيردير، من سويو اتلانا بيلمەرەم، يىخىلارام منى سو گۇتوروب آپارار، سن هارايا گئديرسن گئت، من سوروبە دۇنورەم و اورادا يوزلر قوچا گەلەن قۇيون وار، سن اولمازسان او بىرسى اولار، من اووچو پيريم دئيله م كى هر سىريرىمى آروادا دئيمە.

دەدەم بو سۆزلىرى ائشيدىب باشىنى توولايير و نەنەم يئەنە دە اونو مجبور ائديركى اسرارى اونا سؤيله سين، دەدەم هر نەيى آناما سؤيله يير و ايكىنجى دفعە اولاراق حكمتە نامحرم اولور.

اوچونچوسو بو كى بىر كتدە ايكي ايت هورور و يئەنە اونلارين آراسيندا گئەن سوزلىرى دەدەم آناما بيان قيلير!... آتام، وئردىيى وعدەلرە وفاسيز اولور، حكمتين اونا قهرى توتور، آتام اؤلوب دونيادان گئدير و من آتامين اؤلوموندهن سونرا دونيايا گلىرەم.

الیاس بابا سوروشور: هانسی چتین لیکلر قاباغا گلدی کی منی یاد
اٰندیب بورایا گلدین؟

محمد دئییر: قوربانى اولدوغوم عمى، بیزیم شهرین پادشاهی منى
اؤلوم آياغینا یول لاییر و مندهن ایسته بیر کی مین لر شیر - پلنگ سوموگو
اونون اوچون حاضر ائدهم تا کی پادشاه او سوموکلر ایله اؤزونه
اولدوزلاناں بیر قصر سالدیرسین.

الیاس بابا دئییر: چؤخ گؤزهل اوغلوم، جاوان لار بازولارینین گوجونه
باورلی اولارلار، آنجاق سن بونو یادیندا ساخلا کی عقلین گوجو بازونون
گوجوندهن قدرتلی اولار.

عقلین قدرتی هر بیر موشگولون آچاریدیر، ایندی سن دایانما، من
دئهن قرار گئت موشگولرووا آچار سال؛ اوول گندیب قیرخ قهفله
(قافیله) - قاطیر یوکو تولوق لار دولوسو شراب آلارسان، سونرا قیرخ قهفله
- قاطیر یوکو قیر - تهلیس آلارسان، اونلارلا گئدهرسیز آسلان لار دیارینا،
آسلان لار دیاری داغلیق - مئشه لیک دیر، او مئشه لیک لرین دامنه سینده
یام - یاشیل بیر چمنزار وار او چمنزارین اورتالیغیندا قیرخ چئشمه وار، او
بولاق لار بیر سیرادا شیریل - شیریل آخیرلار. او بولاق لارین سویو بؤیوک
- بؤیوک حؤوض لاردا جمع اولور.

سحر اثرتهسی هاوانین سرین چاغی اورا خلوت اولور، قهفله قاطیری
گؤتوروب سحر چاغی دان یئری سؤکولوب - سؤکولمه دهن قیرخ
چئشمه یه چاتارسان، بولاق لارین گؤزلرینی قیر - تلیس ایله محکم
توتدورارسان، ائله محکم کی بیر داملادا سو آخمایا، سونرا حؤووض لاری
بوشالتدیریب شراب لاری خالی ائدهرسن حؤووض لارا، ایشلری خطاسیز
یئر به یئر اندیب قهفله - قاطیرچی لارلا مئشه نین قارانلیق بوجاق لاریندا

گىزىلەنرەسىز، اگر شىر - پلنگلر اىي آنلايلار سىزدەن، ھامىزى يىرتىب داغىدارلار.

ناھار چاغى گلىب چاتىدىقا شىر - پلنگلر ھەر طرفدەن قىرخ چىشمە يە طرف ھىجوم گتىرە جەكلر، اونلار چۇخ سوسوز اولدوغو اوچون حۇۋۇز لارداكى شراىى سو يئرىنە ايچىب كئفلەنە جكلر، سونرا دۇنوب بىر بىرلىرىنى يىرتىب - داغىدىب آرادان آپاراجاق لار، ائلەكى حتى بىر تكىدە سالم قالماياجاق.

او شىر - پلنگلرلىن جمدهكلرى قوخويان كىمى صحرادا، داغ - داشدا اولان قوزقون لار تۇكولوب گلىب اونلارلىن اتلىرىنى يئىب سوموكلىرىنى آيىرىب قۇياچاق لار قىراقتا.

داغ كىمى سوموك قالاق لاناچاق، يوبانمادان قەفلە - قاطىرچى لار او سوموكلىرى يوك - يوك چاتىب شاھىن حضورنا گتىرەرلر.

محمد الياس بابادان راضى ليغىنى بىلدىرىب آياغا قالخىر كى اودلار ديارىنا دۇنسون، آنچاق الياس بابا اونا اوچ دانا سلطان سىمرغ توكو وئرىر و دئىركى ايشىن ھارادا داردا قالسا بو توكلىرىن بىرىنى ياندىر من ھمان ساعات او يئردە حى و حاضىر اولارام.

✱

محمد ائولرىنە دۇنوب آناسى يلا گۇروشوب - گۇروشمدەن شاھىن، حضورندا حاضىر اولوب و اوندان سفر تداركاتىنى ايستەيىر.
پادشاھ محمدىن ايستەدىكلرىنى آمادە ائتدىرىب اونون اختيارىندا قۇيور.

او شاھىن وزىرى محمدى خطرلى ايش دالىسىنا يوللا تىدىرىدىقان سونرا باشىنى آتىب راحت ياتىر و اۇز اۇزونە دئىركى: او بو سفردەن

هئچده قاییدا بیلمهز، بلکه اونون اؤلوم خبری بو گون - سحر دیر کی
آناسینین قولاغینا چاتار.

محمد مقصده چاتیر و الیاس بابا دئیهن قرار ایشلری یئر به یئر
قاباغا آپاریر؛ بولاق لارین گؤزونو محکم یاپدیریر، شراب لاری حووض لارا
بوشالدیتدیریر، قهفله - قاطیرچی لار مئشه لیکلرده گیزله نیرلر، ناھار
اوستو گلیب چاتیر، هر طرفدن شیرلر - پلنگلر ترپه نیب گلیرلر قیرخ
چئشمه سمتینه، داغلار آسلان لارین و قافلان لارین آیاق لاری آلتیندا
تیتره بیر. شیرلرین نعره لری قولاق ییرتیر، آنجاق آز مدّت چکمیرکی
سس لر یاتیر؛ شیر - پلنگلر شراب لاری سو یئرینه ایچیرلر و آز مدد تدهن
سونرا کئفله نیب بیر بیرلرینی پارچالاییب اؤلدورورلار.

قوزقون لار تۆکولوب گلیب جمده کلرین آت لرینی یئییب سوموکلرینی
آییریب قیراقدا قؤبورلر.

قهفله - قاطیرچی لار محمدین امری ایله داغ کیمی قالانان او
سوموکلری قهفله - قاطیرلارا چاتیب یولا دوشورلر، ناغیلیمیزین بو
قسمتی بوردا قالسین، گئدهک گۆرهک شاهین درباریندا نهلر باش وئیر.

*

پادشاهین وئردیگی وعده نین آخیرمچی گونودور، وزیر پادشاهی
تحریک ائدیر کی اونون وعده سی باشا چاتدی، آنجاق محمد گلیب
چیخمادی، پادشاه دستور وئرسین تا اینکی محمدین نه نه سینین بوینو
وورولسون.

پادشاه وزیرین سؤزلرینه باخماییب، دئییر: هله گون اوچانا جان واخت
وار، اگر گون باتانا جان محمد گلیب چاتماسا امریم یئرینه اوتوراجاق.

گون باتا - بات زامانی محمدین آتینین کیشنه مه سسلری شرق طرفدهن پادشاه اولدوغو شهری بورویور، پادشاه خبرچی لره امر ائدی کی گئدی خبر گتیرسین لر.

خبرچی لر گئدی خبر گتیریب، دئییرلر: پادشاه ساغ اولسون، محمد ایشینده پیروز اولوب و ساییز - حسابسیز قهفله - قاتیرلا شهره وارد اولماقدادیر.

پادشاه امر ائدی شهری چیراغانی ائدی محمدین پئشوازینا چیخسین لار.

محمد قصره چاتیب پادشاه تعظیم ائدی، پادشاه محمدین آدینا مجلس قوروب چال - چاغیر ائدی، عیش و نوش مجلس لری قورتولدوقدان سونرا پادشاه وزیر امر ائدی کاتب گلیب یئدی کندین - یئدی شهرین قابالاسینی محمدین آدینا یازسین.

وزیر پادشاهین فرمانینی یئرینه یئتیریر. آما ایچینده اولان فتنه لری بۇرزا وئرمیر.

گئجه یاری اولدوقدا هامی گئدی یاتیشیر، فقط وزیر یوخو آپارمایر، وزیر، سحر گلیب چاتانا جان بو فیکیرده اولور کی نییه گره ک پادشاه محمه او قدر کند - شهر باغیشلا سین آما بو قیرخ ایلین ایچینده وزیرنه حتی بیر خرابا کتده باغیشلاماسین!...

بو فیکیرلر وزیر بتر سانجیلادیر، وزیر سحر گلیب یئته نه جن ال لی مین فیکیرلر ائدی تا بلکه محمدی آرادان آپارتدیرسین.

سحر آچیلیر - کی سحریز خئیره آچیلین - پادشاهین قصرینین قاپی سی آچیلیر - آچیلما دان وزیر پادشاهین حضوروندا تعظیم ائدی.

دلله کالر پادشاهین اؤز - گؤزونو قیرخیردیلار، پادشاه وزیره دئییر:
وزیر خئییر اوللا؟

وزیر دئییر: قیبه‌ای عالم ساغ اولسون. دئییره‌م دوزدورکی بیر
قصرلیق شیر - پلنگ سوموگو حاضیرلانیب، آما!...

پادشاه دئییر: وزیر آماسی نه دیر؟

وزیر دئییر: قیبه‌ای عالم ساغ اولسون، دئییره‌م بو قدر آیری - بوروق
سوموکلری هانسی معمار سر راست ائده بیلجه‌ک، آیا یئر اوزونده بیر
اوستادکار آدم تاپیلار کی بو سوموکلری دوزه‌لدیب اونلار ایله اولدوز کیمی
پارلایان قصرین ایش‌لرینی آخیرا چاتدیرا بیلسین؟

پادشاه فیکیره گئدیب، دئییر وزیر منیم فیکریمه بیر زاد چاتماییر.
سن نئجه تعبیر تۆکه بیلیرسن؟

وزیر دئییر: قیبه‌ای عالم ساغ اولسون بو ایش فقط محمدین
عه‌دسینده‌ن گله بیلر، آتی گتیره‌ن یهرینه‌ده آختاریب تاپاجاقدیر.
وزیرین سؤزو پادشاهین آغلینا باتیر، پادشاه امر ائدیر همین ساعات
محمدی اونون حضوروندا حاضیر ائدیرلر.

پادشاه محمد دئییر: ای محمد گتیردیین شیر - پلنگ سوموکلرینین
اوستاکارینه‌ده هارداندی تاپیب گتیره‌جک‌سن و ایلا باشو ده‌ریسینی
سویدوروب ایچینه سامان تپدیره‌رم.

محمد چۆخ یالوار - یاخار ائدیرکی پادشاه بو ایش‌ده اونو عف
ائدسین، آما پادشاه سؤزونده‌ن دؤنمه‌ییر. محمد پادشاه‌دان بیر هفته
واخت ایسته‌ییر تا کی اونا هه‌ده‌ن - یؤخدان بیر جاواب وئرسین.

محمد آغلایا - آغلایا ائولرینه دؤنور، آناسی محمدی او حالدا گؤره ن
کیمی ساچ لارینی یولوب دئییر: سنه گهله ن قادا اوغول منیم وار - یؤخوما
ده یسین ایندی نه اولوبدور بئله آغلاییرسان؟

محمد دئییر: آی آنا پادشاه منی اؤلوم آیاغینا یوللاییر، بو دؤنه منه
دئییر کی شیر - پلنگ سوموک لرینده ن سراس ت بیر قصر تیکه ن اوستانی
دونیانین هانسی بیر بوجاغیندا اولسا آختاریب تاپام گره ک.

آناسی دئییر آی اوغوم من سنه اوول بیر گونن دندیم کی پادشاهین
و وزیر - وکیلین دوؤرو - برینه دولانما، قؤیما اولار سنی تانیسینلار، أمما
سؤزومه باخمادین سن هله بیلمه ییرسن کی پادشاه لارین بیر عطاسی اولسا
مین بیر بلاسی اولار.

محمد دئییر: آی آنا بو ایشه چاره یولو تاپ، و ایلا شاهین جلالداری
منیم باشیما خنجر لرینه بیلوو چکیر لر.

آناسی آغلایا - آغلایا دئییر: من بو ایشه هئچ بیر چاره بیلمیره م، آی
اوغول، دئییره م گه ل وار - یؤخوموزو گؤتوروب بو شهرده ن چیخیب قاقاق
و دونیانین ائله بیر بوجاغینا گنده ک کی سس - سوراغیمیزی قوش لاردا
پادشاها گتیره بیلمه سین لر.

محمد دئییر: پادشاه هر طرفده گودوکچو قؤیوب تا کی بیز
قاجانمایاق، بیرده کی من پادشاها سؤز وئرمیشه م، حاضیرام باشیم گنده،
سؤزوم گئتمه یه.

*

بیر هفته قورتاریر، محمد پادشاها خبر وئیرر کی هارادان اولورسا او
قصرین اوستاسینی تاپیب گتیر سین.

محمد یئل آتینی یهرله ییر، آناسی اونون خورجونونا بیر نچجه چوره ک
و یئر - یئمه لی قؤیور.

محمد قول لارینی آناسینین بوینونا دولاییب دئییر: جانیم - گؤزوم آنا
منی حالال ائیله، پادشاه منی اولوم سفرینه یوللاییر، اگر اولوب - ایتسه م و
گله بیلمه سه م، باش گؤتوروب بو شهرده ن گئدیپ یاشارسا ن تا کی
پادشاهین مأمورلاری سنه ظفر یئتیره بیلمه سین لر.

محمد آناسیندان آیریلیب آتینی بوزلار داغ لارینا طرف قمچی له ییر،
چؤخ گئدیر - آز گئدیر سویو بال کیمی دادلی بیر بولاغا چاتیر، او،
آتیندان انیب بولاغین گؤزونده ن دویونجا سو ایچیر. گون اورتا چاغی
اولدوقدا دیرسه کله نیب دینجه لدیگی حالدا اونو یوخو آپاریر.

محمد یوخودان آییلارکن گورورکی گون باتیب و کؤلگه هر طرفی
بورویوبدور، اؤز اؤزونه دئییر: ای دادی - بیداد. نجه منی یوخی آپاردی و
مقصدیمده ن قالدیم!... بو هایین - قایین الیاس بابا محمدین یادینا دوشور،
محمد ال لرینی گؤیه قالدیریب باریتعالی یا شوکری - ثنا اندیب تئز اوخ
قابیسیندا گیزله تدیگی شاه سیمرغ توکونون بیرسی نی چیخاریب اونو
چاخماق داش لاری ایله یاندیریر، او واخت طوفان اولوب هاوا قارالیر و هاوا
وضعیتی ساکیت اولدوقدان سونرا محمد گؤرورکی صیغه عمی سی الیاس بابا
اونون قاباغیندا دایانیب دوروبدور.

الیاس بابا دئییر: هه، اوغولوم یئنه هانسی چتین ایش لر سنی یاخالاییب؟
محمد دئییر: قوربانای اولدوغوم عمی، پادشاه منده ن آپاردیغیم شیر -
پلنگ سوموک لرینین اوستادینی ایسته ییر.

الیاس بابا دئییر: غصه ائله مه اوغول، بو کی توش گلن بیر ایش دیر.

محمد دئییر: ای عمی، نهنه مین جانی پادشاهین یانیندا کیرووؤدیر. منه کمک ائت بو ایش سرانجام تاپسین.

الیاس بابا دئییر: اوغولوم من ایدیم - اووچو پیریم ایدی، بیرده کی ماهر علی ایدی، پیرینین مکتیبینده درس باشا یئتیردیکدن سونرا صیغه قارداش ده گیشدیک، من پیرلر دیارینا سفر ائتدیم، اووچو پیریم اودلار دیاریندا قالدی ماهر علی سولار دیارینا سفر ائتدی. نئچه ایل لر دیر کی قارداشیم علی دهن خبریم یؤخدور، هئج بیلیمیرم اؤلوب، هئج بیلیمیرم قالیر، أمما من سنه ایکی مکتوب یازیب وئره جه یهم، گئدره سن سولار دیارینا. سویو گوئی مینجیقدهن شعله لی بیر دریا چیخاجاق قاباغیو، او دریانین اورتاسیندا بیر قصر وار. او قصر دائم اؤز دؤوره سینه فیرلانیر و مطلق دایانمیر. سن دریایا چاتارکن مکتوبون اوولیمجی سینی آتوو ساغ اینه باغلایب، دریایا وارد اولارسان. دریا قوروما یا جاقدا - دونمایا جاقدا، أمما سنین آتووون آیاق لاری سویا باتمادان دریانین اوزونده یول گنده جک دیر.

دریانی گئچیب گئتدیکدن سونرا نورگمی سی پارچاسی سایاق سرگردان قالان بیر جزیره قاباغوو چیخاجاق، گووره جک سن کی او جزیره نین اورتاسیندا بیر قصر فلک ده بیرمانینین داشی کیمی سرعت له اؤز دؤوره سینه دولانیر. ایکینجی نامه نی ایکی بارماغوو آراسیندا توتوب او قصره وورارسان، منیم نامه م قصره ده یهن ساعات او قصر اؤز یئرینده ساکیت دوراجاق، قصریده ن بیر قوجا خارج اولاجاق، اونون آلی نورانی، باخیشی مهربان اولاجاق، اووچو پیریمین آتینی تانیب سنه یاخین دوراجاق، شاهین ایسته کلرینی اونا دئییب اوندان مدد ایسته رسن.

محمد موشگول لارینا چاره یول لاری تاپدیقدا اوزونو تورپاغا قویوب آلاها دوردوقجا شوکور - ثنا ائدیر.

الیاس بابا ایکی مکتوب یازیب حاضیرلاییر، محمد مکتوبلاری
 عمی سیندهن آلیب اونون الینی زیارت ائدیپ دورمادان یولا دوشور.
 یئل آتی نئچه چای لار آتدیملاییب نئچه داغلار آشیر و نهایت فیروزه
 کیمی گؤم - گؤی گؤیه رهن بیر دریانین ساحیلینا چاتیر.

محمد اوولمچی مکتوبو آتینین ساغ قیچینا باغلایب اؤزونو سویا
 وورور، او دهرین دریا محمدین آتینین آباقلاری آلتدا قوپ - قورولوق
 سایاق اولور، محمدین آتی دؤرده مله ییب ملاکه کؤینه گی کیمی یام - یاشیل
 شعله له نن بیر جزیره به چاتیر، گؤرورکی او جزیره نین اورتاسیندا بیر اعلا قصر
 فله گین دهیرمانی کیمی اؤز دؤورونه فیزلانیر.

محمد الیاس بابادان آلدیغی ایکیمنجی نامه نی ایکی بارماقیندا توتوب
 او قصره وورور، الیاس بابانین نامه سی قصره ده یهن کیمی، یئر کوره سی
 کیمی و الماس کوره سی کیمی توپ اولان قاپی سیز - پنجره سیز او قصر
 دایانیب دورور. نورانی بیر قوجا او قصریده ن خارج اولوب گلیب محمدی
 باسیر باغرینا، سونرا دئییر: سن حتماً کی قارداشیم اوچو پیریمین نشانه سی
 سن، دئی گؤرورم عمی نی گورمه یه گلیب سن یا کی منه ایشین دوشوبدور؟
 محمد دئییر: و آلاسه هئچ بیلمیردیم کی منیم سنین کیمی پئیغمبر
 نشانه لی بیر عمیم وار، آما هم سنی گورمه یه گلدیم و همده سنه یامان
 ایشیم دوشوبدور.

ماهرعلی دئییر: هه اوغلو مننه نه ایشین دوشوبدور؟
 محمد دئییر: مملکتیمیزین پادشاهی من دهن شیر - پلنگ سوموگو
 ایسته میشدی، عمیم الیاس مننه کمک ائتدی شاهین ایسته یینی یئرینه
 یئتیردیم، ایندی ده پادشاه دئییرکی او آیری - بوروق سوموک لرین
 اوستاسینی تاپام، پادشاه بو ایشده مننه بیر آی مهلت وئرمیشدی، بو گون

آخىرىنچى گوندور، اگر ائلهنچى بىر اوستانى گونون باتان زامانى پادشاهين حضوروندا حاضير ائتمەسەم، پادشاه نەنەمىن بوينون ووردورتدوراجاقدىر. ماهرعلى دئىير: اوۋچو پىرىم ايدى - من ايدىم - الياس بابايدى بىر مکتبە درس آليردىق درس لىرىمىزى آلدىقدان سونرا اوچوپىرىم شىكارچى لىق پئشەسى دالىنجا گئتىدى. من معمار اولدوم، اوچونجو قارداشىمىز معلّم لىك پئشەسىنى داوام وئردى. هئچدە دارىخما اوغوم، او ايش لىرىن اوستاسى يئددى عالمده تىجە من اولا بىلىرەم، سن آتوۋون باشىنى دۇندەر پادشاهين يانىنا دۇن، من بىر صلواتا - ايكى صلواتا اۋزومو اورا يائىتيرەرەم.

محمد عمى سىنىن الينى اۋپوب شوکور - ثنا ائدىب پادشاهين قىرىنە طرف يئل آتىنى گۆى لردە قانادلاندىرىر، آنجاق آز گلىر - چۇخ گلىر بىر قارلى داغىن باشىندا يئرە انىب اۋز - اۋزونه دئىير: من بو يئل آتىنى گۆى لردە قانادلاندىرا - قانادلاندىرا آخشاما چتىن پادشاهين حضورنا چاتا بىلەرەم، او قوجامان كىشى پاي پىاده بىر گونون عرضىنده نىجە ائله يە بىلەجەك پادشاهين حضوروندا اولسون، محمد اىستىردى كى آتىنىن جىلوۋونو دۇندەرىب دوبارەدەن عمى سىنىن حضورنا چاتسىن، گۆرور عمى سى ماهرعلى اوندان اوچ قدهم قاباقلقدا دايانىب دئىير: اوغوم، يولوموز بو طرفەدىر.

محمد تعجب لەنىب، كور - پئشمان اولاراق يئنە يئل آتىنى گۆى لردە اوچورور.

گون باتا - باتدا محمد، شەرىن دروازەسىنا چاتىر.
آما آياغى وار گلمىر شاهين يانىنا گئدسىن، اۋز - اۋزونه دئىير:

ایندی من گئدیم پادشاه نه دئییم؟ بلکه او قوجامان اوستا هله گلیب
چاتمامیش؟

محمد بو فیکیرلرده ایدیر کی گؤرور آتی شاهین قصرینین
پنجره سینین آلتیندا دایانیب دوروبدور، محمد پنجره دهن قولاق آسیر
حس ائدیر کی پادشاه، عمی سی ماهرعلی ایله گرم صوحبته ووروبلار،
محمد خوشحال اولوب قصره وارید اولور، عمی سی دئییر: نه چؤخ یوبان دین
اوغلوم، اووچو پیریمدهن بو طرفه یئل آتی یاخچی یول گنده نمیر.
پادشاه سئوینه - سئوینه دئییر: وزیر ی چاغیرین.

وزیر گلیب پادشاهین حضوروندا الینی ال اوسته قؤیوب دئییر:
پادشاهیم ساغ اولسون آخشامین بو زامانی من له نه ایشین وار؟
پادشاه دئییر: وزیر، کاتبی چاغیر یئددی کن دین - یئددی شهرین
قابالاسینی محمدین آدینا یازسین.

وزیر پادشاهدان اطاعت ائدیب اونون دئدیخلرینی یئرینه یئتیریر.

هر کیم اؤز ائوینه دؤنور.

محمد آناسینی گورووان قورتاریب ایکی آنا - بالا ائوله رینه دؤنورلر،
آناسی یولدا محمد دئییر: آی اوغول بو وزیر آخیر سنی اولومه وئره جه ک.
ایسته مه دیخ او کتلی و شهرلری، گهل بو شهردهن چیخیب قاچاق و
گئدیب باشیمیزی بیر طرفه هرلییه خ.
محمد آناسی دئیه ن لره باخماییر.

*

پادشاه سئویندیگیندهن گئجه نی سحرده ک یوخلایا بیلیمیر. سحر
گلیب چاتیر، پادشاه گؤرورکی ماهرعلی قصرین پنجره سینین آچیب الینی
اوزادیب آیدان سو گتیریب و آیین سویو ایله ده ستماز آلیر.

پادشاه بو معجزه لره تعجب له نمیر، بلکه آز قالیر کی لال اولسون.
 ماهر علی صوبح نامازین قیلیب، تک و تنها قصری تیکمه یه باشلاییر،
 او آیری - بوروق سوموکلری قولونداکین قولو ایله، قولتوغونداکین قولتوغو
 ایله سراسر است اندیب دووار دوزور، گون اورتا آذانی وئریلیب - وئرلیمه میش
 ماهر علی شیر - پلنگ لرین سوموکلری ایله بیر عالی قصر تیکیر کی یئر
 اوزونده اونون تایی تاپیلیر!...

ماهر علی پادشاهدان خداحافیض لیق اندیب اؤز دیارینا قایدیر. او
 گون ایسه باشا چاتیر و بیر آیری سحر اولور. گون چیخمامیشدان پادشاه
 جاه و جلالی ایله قصرین تاماشاسینا دورورلار.

پادشاه او قصری گؤزهل گؤردوکده وزیره دئییر: وزیر آیا بو قصرین
 تایی دونیادا تاپیلار؟

وزیر دئییر: قبله ای عالم ساغ اولسون سنیین بو قصرین یئر اوزونده
 بی نظیر دیر، آما!...

پادشاه دئییر: وزیر یئنه آمماسی نه دیر؟
 وزیر دئییر: قبله ای عالم ساغ اولسون، دئییرم بو گوزه لیده قصر بو
 عظمت لیخدا مملکت، آما نییه بو قصرین یورغان - دؤشه بی سیمرغ
 توکوندهن اولماسین!...

پادشاه دئییر: وزیر، او قدهر سیمرغ توکونو هاردان تاپیب گتیرمه ک
 اولار؟

وزیر دئییر: قبله ای عالم ساغ اولسون، همان او جاوان اوغلان کی
 یئددی - یئددی کندین، یئددی - یئددی شهرین مالکی اولودور.

پادشاه دئییر: وزیر، اؤزون بیر آغیر لشکر گؤتور و بو تدبیره سرانجام

وئر.

وزیر دئییر: قیبله ای عالم ساغ اولسون، من بو شهردهن سفر ائتسه م
امورات یاتار، بیرده کی بیر لشگرین هزینه سی آغیر اولار و پادشاهین
خزینه سی خالی اولار، من یقین اندیره م کی محمد بو ایشی باشا آپارار.
پادشاه امر ائدیر: محمدی چاغیرین گل سین.

پادشاهین مأمورلاری محمدی جلب ائدیب سورویه - سورویه قصره
آپاریرلار، محمدین آناسی اوغلونون دالی سینجا باشی آچیق - آیاق یالین
شیوه ن ائده - ائد قصره وارید اولوب پادشاهین آیاق لارینین آلتینا دوشوب
دئییر: ای پادشاه منی اؤلدور، اوغلو مو خلاص ائت.
پادشاه دئییر: بو آروادی سالین ائشیگه.

محمدین آناسینی شاهین مأمورلاری سورویه - سورویه سالی رلار
ائشیگه.

پادشاه دئییر: محمدین ال - قولونو آچیب گتیرین قاباغا. اونون
مأمورلاری محمدین ال - قولونو آچیب پادشاهین حضوروندا حاضر ائدیرلر.
پادشاه محمده اوزونو توتوب دئییر: محمد، اگر سن بیر آیاجان
اولدوزلو قصرین ایچه ریسینه لازم اولان سیمرغ توکونو حاضر ائتمه سن
اؤز وؤده اؤلدور تدوره جه یه م، نه نه وؤدا.

محمد دئییر: پادشاه ساغ اولسون، نه نه می بوراخین گئت سین ائوینه،
چون کی ته نه نه سینده خمیری تورشامیش، او جاغینین کؤزو سوؤوموش.
اوندان سونرا اگر من سنین امرینی یئرینه یئتیرمه سه م بوینومو
ووردوتدوروب، نه نه می بو شهردهن ائشیگه سالدیرتدیرارسان.
پادشاه محمدین ایسته ک لرینی قبول ائدیر.

محمد آناسی ایله ائولرینه دؤنوب سحری آخشاما جان آجی با سوسوز
قالیب، گئجه نی سحره جن دیزلرینی قوجا قلابیب آغلا شیرلار.

ایکینجی سحر گلیب چاتدیقدا محمد آناسی ایله حالاللاشیب سفر تدارکاتینی گوٲوروب یولا دوشور. آز گئدیر - چوخ گئدیر بیر خارابا شهره چاتیر. او خارابا شهرین اورتاسیندا شام لاری حاق طرفینهن یانان بیر کلیسانین دووارینا سؤیکه نیب استراحت ائتدی حالدا اونو یوخو آپاریر. آخشام یئلینین سرینلییی محمدی یوخدان هاراسان ائدیر. محمد باخیر گوٲورورکی گون باتمیش و آخشام گلیب یئتیشمیش و او هئچ بیر یانا چاتا بیلمه میش.

محمد اوٲونو قیناییب دئییر: آخشامین بو واختی من ایندی هارایا آیاق قوٲوم، نییه گره ک من بو قدهر یوخلا بیردیم تا کی یولومدان قالیردیم.

او واخت محمدین یادینا الیاس بابا دوشور. محمد ال لرینی دعایا گوٲوروب، هئچده داریخمادان آتینی بیر قوجا توت آغاجینا باغلایب او کهنه کلیسانین سقفی آلتیندا یاتیب گئجه نی سحر ائدیر، سحر اولوب - اولمادان محمد اوخ قابیندا گیزله تدی سیمرغ قوشونون توک لرینین بیر سیئیده چاخماق داش لاری ایله یاندریر.

بو واختی محمد باخیر گوٲورورکی الیاس بابا کلیسا بولاغیندا ده ستماز آلدیغی حالدا ال لرینی سودان چکیب محمده دوغرو دؤنوب دئییر: هه، اوغلوم یئنه هانسی چتین ایش لر سنی گلیب تاپیب؟

محمد دئییر: قوربانی اولدوغوم نورانی عمی، پادشاه ایندی ده مندهن اولدوزلو قصرین اوتاق لارینا لازیم اولان یورقان - دؤشه کلرین حسابی قدهر سیمرغ توکو ایسته ییر، من لاپ چاره سیزله میشه من چاره یولو تاپ.

الیاس بابا بوداغی یاشیل دوگمه لی بیر توت آغاجینین قیراغیندا ایکی رکعت صوبح نامازی قیلدیقدان سونرا آلاهیین قاپی سینا آتدیغی اوره یینی جانینا قایتاریب، محمده مناسب دئییر: دونه ن آخشام اوستو بو مکاندا

اورەيىندەن گىچەن آلاوولو سىسلىرى ائشىدىردىم اودوركى بىر مکتوب يازمىشام، سىن بو مکتوبو گۆتوروب گئەرسىن قاف داغىنىن گون چىخان سىمتىندە ياشىل سجادە كىمى دشت و صحرانى توتان بىر چىمىنلىن اورتاسىندا دايانارسان، سحر گونو آلتون ايشىغىنى چىمنزارىن ياشىل كۆينەگىنە جالايان زامان دريا طرفىندەن بىر آغىر دىستە سىمرغ قوشو حرىكتە اولوب او مكدان گىچەك اىستەيەجىكلىر، اولارىن ساىى - حسابى اولمايىچاقدىر. سىنىن گۆزلىرىن سىمرغ قوشلارىنىن دىستەلىرىنى گۆى اۋزوندە سىچەن ساعات يازدىغىم مکتوبو آچىب آچىغىنى قۇيارسان باشوۋون اوستونە، آما مبادا اوخ - يايىنى اۋزوندەن اوزاق ائتمەيەسن، سىمرغ دىستەلىرى سىنىن باشوۋ اوستونە چاتان كىمى اولارىن پادشاهى اولارا امر ائدەجەك گۆى اوزوندە دايانسىنلار.

سىمرغلارىن پادشاهى منىم مکتوبومو اوخويوب تامام سىمرغ قوشلارىنا دىستور وئرهجەك كى سىلكەلەنىب هر بىرىسى بىر توك سالىسىنلار سىن قىرخ قەفلە - قاطىر كرايە ائدىب او توكلىرى يوكلەندىرىب، چاتدىرارسان پادشاهىن قىرىنە.

محمد الياس بابانىن الينى اۋپوب مکتوبو اوندان آلدىقدان سونرا قاف داغىنا طرف يىل آتىنى قىمچى لايىر؛ آز گئدىر - چۆخ گئدىر اوچ گون اوچ گئجەدەن سونرا قاف داغىنىن آدان گونبەزلى ذىروەلىرىنىن ائەيىنە گئدىب چاتىر، سحرىن سىداسى قاف داغىنىن باشىندا ضىالانان گوموش تاجلاردان معلوم اولور.

محمد گون چىخان طرفىندە اولان ياشىل چىمنزارلىغىن اورتاسىندا اۋزونو گۆرور. اللىرىنى دعايا گۆتوروب آلاھىن ياشىل نىفسىنىن كومهسىندە جانىنى دىنج حس ائدىر.

گون چیخان سمتیندهن سیمرغ قوش لاری فوج - فوج حرکتده اولوب قاف داغینین کعبه لرینه طرف قاناد چالیرلار، گۆی اوزونده او قدهر سیمرغ قوشو اولورکی گونون ایشیغی یئره چاتانمیر، سانکی گون توتولور ائلهنجی بیر حالدا.

قاباقدا قانات چالان آغ سیمرغ قوشو محمدین باشینین اوستونه چاتارکن تامام سیمرغ قوش لارینا امر ائدیر کی دایانسینلار، او پادشاه سیمرغ محمدین باشی اوسته آچیلان مکتوبو اوخویوب تامام سیمرغ لارا امر ائدیر کی سیلکه له نیب هر بیرسی بیر توک سالسین لار محمد اولان یئره.

بیر نچه دقیقه نین ایچینده محمد باخیر گۆرورکی یاشیل چمنزارلیقدا او قدهر سیمرغ توکو وار کی، آز قالیر او اوزو توک ایچینده قویلانسین، سیمرغ قوش لاری هر بیرسی بیر توک تۆکدوکدهن سونرا پرواز ائدیب قاف داغینین آغ گونبه زلرینده گۆزدهن ایتیرلر.

محمد گۆرورکی یولدان بیر کروان گئدیر آما قه فله - قاطیرلاری یوکسوزدور، او کروانین رئیسیندهن ایسته بیر سیمرغ توکلرینی هر نچه یه تامام اولورسا پادشاهین قصرینه چاتدیرسین. کروانین باشچی سی بو معامله نی قبول ائدیب اوردا اولان سیمرغ توکلرینی قه فله - قاطیرلارینا چاتدیریب پادشاهین قصرینه طرف یولا دوشورلر، ناغیلیمیزین بو حیصه سی بورادا قالسین، ایندی گئدهک گۆرهک پادشاهین قصرینده نهلر گئچیر.

پادشاهین محمده وئردیی گون باشا چاتمیش و آخیرینجی گوندور، وزیر پادشاه دغدغه وئیر کی: قبیله ای عالم ساغ اولسون بو گونده باشا چاتدی محمد گلیب چیخمادی، ایندی سن جلالدی ایسته محمدین

آناسىنىن بوينونو ووردوتدور، چون كى بو مملكتىن اھالىسى پادشاھىن اقتدارىنا باور ائتمەزلر و ھر كس اۋز بىلدىغىنى ائدەر.

پادشاھ وزىرىنە ئىيىر: گۇرورسن كى ھلە داغلار بىن باشىندا گونون ايشىغىندان نىشانەلر وار، قۇي گون كامىل باتسىن سونرا من حۇكمومو اجراء ائدەرەم، بو واختى محمدىن يئل آتى شېھرىن قاباغىندا اوجالان آغاچ لى بىر تېپەنىن اوستوندە اوچ آغىز كىشەنىر.

پادشاھ خىرچى لىرىنە دستور وئىر كى گئىدىن گۇرون نە خىردىر، خىرچى لىر گئىدىپ قايىدىپ، پادشاھا خىر وئىرلىكى: شاھ ساغ اولسون، محمد قەفلە - قاطىرلارى سىمرغ توكو ایلە يوكلەندىرىپ ايندى دىر كى قىصرە واريد اولسون لار.

پادشاھ بو خىردەن خرامان اولور، آما وزير قودوز كۇپەك كىمى آز قالىر اۋزونو پارچالاسىن.

محمد گلىب پادشاھىن قاباغىندا دىز چوكور و اوندان اجازە اىستىر تا كى گئىدىپ آناسىنى گۇرسون. محمد دورمادان بىر باش آناسىنىن يانىنا گلىر، آناسى يئل آتىنىن سسىنى ائشىدەن كىمى ائشىگە چىخىپ، قوللارنىن آچىب دولايىر محمدىن بوينونا، ايكى آنا - بالا بىر خىلى زامان آغلاشىپ ائولرىنە داخىل اولورلار، محمد باخىر گۇرور كى آناسىنىن اوجاغىنىن كۇزو سۇنوب و او گئدەن گوندەن آناسى آلاھ وئرنەن طعاملار بىن ھىچ بىرىسىنە دىلىنى وورمايىب.

آناسى قاجىب قونشودان بىر كۇز گتىرىپ اوجاغىنى دوبارەدەن ياندىردىقدان سونرا محمدە بىر دادلى تورشولو آش بىشرىپ يئنە يالوارا - يالوارا ئىيىر: اى اوغول بو وزير تا سنى اؤلومە وئردىمە يىنجە سنىن ال چكەمە يەجك، باخ، ائلە بو آشى اىچ، دور بو شېھردەن قاقاق.

محمد آناسینا جاواب وئریب وئرمه دهن پادشاهین مأمورلاری قاپی
آغزیندا سسله نیر. محمد ائشیکه چیخیب شاهین مأمورلاری ایله قصره
دؤنور، شاه محمدی گؤردوکدهن سونرا دئییر: وزیر ی چاغیرین گل سین.
وزیر گلیب شاهین قوللوغوندا بئل بوکور.

شاه دئییر: وزیر کاتبه دی یئددی کن دین و یئددی شهرین قابالاسینی
محمدین آدینا یاز سین.

وزیر پادشاهین امرینی یئرینه یئتیریر، آما ائله بیر دهره گرفتار اولور
کی آز قالیر پادشاهین حضوروندا محمدی لزگی خنجری ایله اؤلدورسون.
پادشاه امر ائدیر عیش و نوش مجلسی قورولسون، مجلس قورولور؛
سازنده لر چالیر، رقاصه لر اویناییر، خدمتچی لر دؤنه - دؤنه مجلس اهلینه
شراب پایلا ییرلار.

گئجه یاری اولدوقدا هامی گئدیپ ائوینده یاتیر. آما گئجه
سحره جن ایلان ووران یاتیر وزیر یاتانمیر.

نئچه گون گئچیر و بیر آیری سحر گلیب چاتیر، پادشاهین قصرینین
قاپی سی آچیلیب آچیلما دان وزیر قصره داخل اولور.

پادشاه دئییر: وزیر یئنه نه خبر؟

وزیر دئییر: پادشاه ساغ اولسون، دئییره م بو اولدوزلو قصر و بو سیمرغ
توکوندهن دوزه لینه یورغان - دؤشه ک، آما!...

پادشاه دئییر: وزیر ایندی آماسی نه دیر؟

وزیر دئییر: قیبله ای عالم ساغ اولسون اولماز کی بو قصرین گؤزهل
بیر مله ک زاده سی اولمسا یین.

پادشاه دئییر: وزیر منیم یوزلر کنیزیم و یوزلر گؤزهل - گؤزهل
آروادیم وار، نییه گره ک اونلارین بیرسی بو قصره لایق گورونمه سین؟

وزیر دئییر: پادشاه ساغ اولسون سنده دئییرسن بس کی گۆزهل لر صاحیبی سن؟

پادشاه دئییر: یعنی وزیر بو مملکت ده بیر گۆزهل مله کزاده وار کی من اوندان بی خبرم؟

وزیر دئییر: پادشاه ساغ اولسون سن دونیا گۆزه لینی گۆروبسن می؟
پادشاه دئییر: وزیر او هانسی بیر گۆزه لدر؟
وزیر دئییر: قیبله ای عالم ساغ اولسون سنین بو قسرووا اوندان ساوا ای
هئج گۆزهل قیز و گوزهل آرواد یاراشان دئییل!..

پادشاه تختینین اوستونده ن مجنون کیمی قالخیب گلیب وزیرین
برابرینده دایانیب دئییر: وزیر همن حالا دی گۆروم او هانسی بیر گۆزه لدر؟
وزیر دئییر: پادشاه ساغ اولسون، دونیا گۆزه لی بیر قیزدیر کی او اولان
اوتاقدا چیراق یاندیرمازلار، اونون اوزونون ایشیغی ایله مجلس اهالی سی او
اولان اوتاقدا اوتورارلار.

پادشاه تاجینی باشیندا گۆتوروب بیر گوشه یه آتیب، دئییر:
وزیر، باغریم آز قالیر یاریلسین، دی گۆروم او دئدیغین دونیا گۆزه لی
هاردادیر؟

وزیر دئییر: پادشاه ساغ اولسون یئددی ایل دیر کی دونیا گۆزه لینی
یئددی باش دئو اؤز قالاچاسیندا اسیر اتمیش و هله ده او قیزین کۆنلونی
اله گتیره بیلمه میش تا کی اونونلا ائوله نسین.

پادشاه دئییر: وزیر، دونیا گۆزه لینی یئددی باش دئوین الینده ن نجه
قورتارماق اولار؟

وزیر دئییر: قیبله ای عالم ساغ اولسون بو ایش فقط به فقط محمدین
عهده سینده ن گله ر.

پادشاه همان ساعت دستور وئیرکی، محمدی اونون حضوروندا حاضیر ائدسین لر.

محمد پادشاهین حضوروندا قولونو قولونون اوستونه قویوب حاضیر اولور.

پادشاه دئییر: محمد اگر دنیا گۆزه لینی یئددی باش دئوین چنگیندهن آزاد ائدیپ منیم اوچون گتیرمه سن سنیده، آناوودا قیر قازانیندا قایناتدیراجاغام.

محمد چۆخ یالوار - یاخار ائدیر، آما پادشاهین قولاغینا هئج بیر سۆز گئچمیر.

محمد ناچار قالاراق قبول ائدیپ ائولرینه دؤنور، آناسی محمدی بئکئف گۆردوکده سوروشور: آی اوغلوم ایندی نهلر ایسته ییب سنن بو ظالیم پادشاه؟

محمد دئییر: آی آنا من دنیا گۆزه لینی یئددی باش دئوین الیندهن آلیب پادشاها گتیرمه سه م، پادشاه منیده - سنیده قیر قازانیندا قایناتدیراجاقدیر.

آناسی باش - گۆزونو یولوب دئییر ای اوغول سنه دئدیم کی گهل واختلی - وعده لی بو شهردهن باش گۆتوروب قاچاق آنجاق سن منیم سۆزومه باخمادین، ایندی وزیر سنی اؤلوم سفرینه یوللاییر، یئددی باش دئوین چنگیندهن هئج بیر پادشاهین قوشونو قورتورا بیلمه میش، منیم باشی بلالی اوغلوم آرتیق ایناتلیق ائتمه. گهل بو شهردهن گئجه نین یاری سی باش گۆتوروب قاچاق، من سندهن سونرا ایشیق لی دونیادا توبه اگر کی بیر گونده یاشایام، ایکی گۆز لیمین ایشیغی اوغلوم، بؤیوک سۆزونه آق اولان خئییر گۆرمه ز.

محمد دئییر: ایکی ایشیق لی گۆزلریمدهن آرتیق سئودیمم آنا، کیشی وئردیی سۆزدهن دؤنمهز، من پادشاها سۆز وئرمیشه، اگر بو شهردهن قاچسام ناموسوم لکهله نهر.

آناسی بیر سۆز دئمهییب، آغلایا - آغلایا یول تدارکینی حاضیرلاییر. ائوده اولان وار - یؤخدان بیر خورجون دولوسو یول نیزلارینی جم - جور ائدیپ باشینی خورجونون اوستونه قویوب هوشلهنیر او طالعسیز نه نه.

سحرین نفسی قاپی لارین جیرینغیندان ائولره گونوزون نامه لرینی یئتیریر، محمد گونون مناجاتی ایله یوخودان دورور، اورهیینده اوشویهن عؤمور نیگارینا تسلی وئریب یئل آتینی یه ره لیهیر، آناسی ایله قول - بویون اولوب حالاللیق ایسته ییر. آناسی گۆزونون پرگاری اولان بیرجه اولغونو آغلایا - آغلایا اوزاق سفر - دئییه، یول لارین آلاهینا تاپیشیریر.

محمد یئل آتینا قمچی لر چالمادان، یئل آتی محمدی بیر جئیرانلی صحرانین گولزارلیق لارینا چاتدیریر. محمدین اورهی وار گل میرکی او سورو - سورو مئحله نن جئیران لارین بیرجه سینیده اوؤلا سین.

گولزارلیغین یول لاری محمدی بیر خارابا کنده چاتدیریر، او کن دین اطرافیندا گول آچان نار آغاج لاری محمدی آتیندان اندیریب استراحت ائتمه یه مجبور ائدیر. خارابا کن دین اورتالیغیندا شیریل - شیریل آخان بیر بولاق محمدین اوره یینه ایلیشیر. محمد بولاغا یاخینلاشیب سو ایچمه ک ایسته دیکده گؤرورکی بولاغین گۆزونده دولوب - داشان بیر ساخسی کوزه بییه سیز قالمیش، او ائله حس ائدیر کی او اطرافدا انسان اولمالیدیر. آنجاق باخیب گؤرور او کوزه نین کوپو لئحلی قوم لارا قویلانمیش و اولسون کی نئچه ایل لر دیر او کوزه او یئرده قالمیش.

محمدى بۇھت آپارىر، فيكرينه بو سۆزلر گلير كى، اولمايا ستمگر بير خانين يا كى حۆكمرانين جاهيلانه هيجومو او كندى خارابا قۇيموش و او كوزهنين صاحيىي اولان گۆزهل بير گلين يا كى بير قيز دستگير اولوب اسير گنده كنيز كيمي بازارلاردا ساتيلينميش؟!

محمد او ييهه سيز كوزهنين آيناسيندا سويو دويدوقدا بيردهن بيره يادينالياس بابا دوشور.

محمد ال - آياق ائديب تزجه نه اوخ قابيسيندا گيزله تدييى سيمرغ توكونون بيريسى نى حاضيرلا ديقدان سونرا چاخماق داش لاريني بير بيرينه چاخيپ او توكو يانديرير.

او حال كوزهنين قولپونا بير بولبول قوشو قونور، محمد ال آتير كى او قوشو توتسون آنجاق آرخا طرفدهن اونون چيكنينه بير ال ياتير، محمد آرخايا دۇندوكده گۆرور كى الياس بابا نورانى سيماسى ايله اونون باشى اوسته داينيب دوروب.

محمد آياغا قالخيپ الياس بابانين الينى اۇپور.
الياس بابا دئير: اوغلوم منى كۇنلون ايستيردى يا كى ايشين دوشوبدور؟

محمد دئير: اى بابا هم ايشيم دوشوبدور، هم كۇنلوم ايسته بيردى.
الياس بابا دئير: هه، اوغلوم پادشاه سندهن ايندى نه طلب ائدير؟
محمد دئير: آى بابا، پادشاه مندهن دونيا گۆزه ليني ايسته بير، من اگر دونيا گۆزه ليني پادشاهين اولدوزلو ساراينا آپاريب چاتديرماسام، پادشاه منى ده، آناميدا اولدور تدوره جه كدير.

الياس بابا نورلارلا يويولموش آغ - آپباق ساققاليني ده ستمازلى
ال لرى ايله سيخاللاراق، دئير: يولو دوز گلमيسه ن، آنجاق له له كۆچوب

یورد آغلا بیر. اوغولوم گۆردویون بو دولوب داشان ساخسی کوزه دندیین او
دونیا گۆزه لنین کوزه سیدیر.

محمد حیرت لر ایچینده، دئییر: آی بابا دونیا گۆزه لی اؤزو هانسی بیر
خارابا ائوین کونجونه سیخینییدیر؟

الیاس بابا نار آغاج لارینا گۆز گز دیره ره ک، دئییر: دونیا گۆزه لینی
ایسته یه ن بویو بسته اوغلان لار چؤخ لاری اولموشدور، آنجاق دونیا گۆزه لی
او اوغلان لارین هئچ بیر یسینین اوره یینی سیندیرمادان اونلارا دئمیشدیر:

بو کند منیم بابامدان نیشانه قالان بیر مقدس اوجاقدیر. هر کیمسه
منی سئویر، بو کندین اطرافیندا بیر نار آجی اکسین، اولسون کی بیر نار
باهاری گلیب چاتا جاق دیر و بو کندین اطرافی نار باغلی اولاجاق، ائله نچی
بیر چاغدا نار آغاج لاری گول وئره جه کله و انسان لارین اوره کله
شکوفالاناجاقدیر. منیمده قمزمه باغلی بیر ساری یاخالی بولبول او نار
آغاج لارینا هوس یئتیره جک دیر. همان او بولبول هانسی بیر نار آجیندان
بیر قاناد گول ده ریب دیمدیگینه آلیب گلیب همان بو بولقادا منیم دولوب
داشان کوزه مین اوستونده قونوب قالسا، من او اوغلانین نیگاری اولاجام.

دونیا گۆزه لنین وئردیی وعده بو دیاردا یاشایان اوغلان لارین قولاق لارینا
چاتدیقا نار شوولاری آرتیر و نار باغ لاری بو کندین اطرافینا چیر توتور،
هر بیر سو بای اوغلان اؤز اکدی بی نار شووونا دؤنه - دؤنه سو یئتیریر،
آنجاق نار باهاری گلیب چاتمادان بو دیارین ستمگر حاکیمی دونیا گۆزه لینی
اختیارلانماق اوچون آغیر بیر قوشونلا قات - قات نار باغلی بو کنده هیجوم
ائدیب و او سو بای اوغلان لارین هامی سینی زهرلی قیلینج لار ایله آل قان لارینا
بویاتدیریب هامی سینی شهید ائدیر. و خائن حاکیم اؤز جنایتینین سرانجامیندا

دونیا گۆزه لینی همین بو بولاغین باشیندا دستگیر ائدیب و ایزن و ئرمیر او سئوگی نغمه لی قیز بولاقدان کوزه سینی ائولرینه قایتارسین.

آخیر بیر جنایتده نارلار و سئوگی لی لر کندینه هر طرفدهن اود ووردور تدوروب قارا توستولر ایچینده بو کندین جاماعاتینی یاندیرتدیریب کول ائتدیریر. او جنایت کار حاکیم دونیا گۆزلین اله سالدیقدان سونرا یئددی گون، یئددی گنجه شراب مجلسی دایر ائده هارادا بیر ستمگر خان و سلطان وارسا او مجلسه دعوت ائدیر، آنجاق او ستمگر حاکمین دایر ائتدیگی شراب مجلسی پایان تاپمادان دئولر دیاریندا یاشایان آغ دئو بو کندین اودلارینین سؤنمه سیندهن باشا دوشور کی دونیا گۆزه لنین باشینا بیر ایش گلیدیر.

همن ساعات دئولر داغیندان آغ دئو تنوره باغلابیب گلیر نارلار کندینه و گؤرور کی بیر ظالم سلطان او کندی قارا آتش لرده یاندیریب یاخیدیر.

آغ دئو همین بیر ساعات او جنایت کار حاکیم قوردوغو شراب مجلسینه هیجوم ائدیب هامی ستمگر سلطان لاری و خان لاری و حاکیم لری او مجلسده ایکی شاققا ائتدیگدهن سونرا دونیا گۆزه لینی خلاص ائدیب اؤزویله دئولر داغینا آپاریر، آنجاق همین گون آغ دئوین اوگئی قارداشی یئددی باش قره دئو وار گوجو ایله آغ دئوه حمله ائدیب دونیا گۆزه لینی اونون الیندهن آلیب آپاریر.

ایندی بو ده، بو ساعات دونیا گۆزه لی دئولر داغیندا یئددی باش قره دئوین قالاچاسیندا زندانی دیر.

همن او قالاچادا یئددی باش قره دئو اورتانیجیل باشینی دونیا گۆزه لیین دیزی اوسته قویوب یئددی ایل لیک یوخویا گندیبدیر.

الیاس بابا سۆزلرینی قورتولدوقدان سونرا، محمد غم لمر اسیری اولاراق
 دئییر: بابا دئولر داغینا من نئجه گئتمه لی یه م؟
 الیاس بابا دئییر: خیلی په لوان لار و خیلی پادشاه لار او داغا حمله
 ائدیب و شکست یئییب لر، قورخورام سنده دئولره مغلوب اولاسان.
 آنجاق بیر سۆز وار، اودا بو کی اگر هر بیر دئوین الینده گرفتار اولسان،
 حتمن کی ایکی رکعت نماز اوچون اونداں زامان طلب ائیله، اونوتما کی
 ایکی رکعت نماز قیلدیقدان سونرا آلاهی تعالی یئددی نرین، یئددی کلین
 قووه سینى سنین قول لارووا وئره جک دیر.

*

الیاس بابا اولدوزلارین ریسمانینا چنگ آتیب بیردهن بیره غیب اولور.
 محمد نارلار کندینین لاپ باش ائوینده بیر اوجاق قالاییب گئجه نی
 سحر ائدیر، سحر گلیب چاتدیقدا، ساری باغیر بیر بولبول گلریزان
 چه چه لری ایله محمدی یوخودان ائدیر.
 محمد یوخودان دوروب گؤرورکی نار آغاجلارینین گول لری گئجه نین
 شعی ایله ده ستماز ائتمیش لر، اودورکی اوره یینده اوشویه ن حیات
 عشقینی گؤزیاش لاری ایله دیندیریب، هئچده دایانمادان یئل آتینی
 مینیب دئولر داغینا طرف یولا دوشور.
 آز گئدیر - چؤخ گئدیر، یئددی گون یئددی گئجه یول گئدیب دئولر
 داغینا چاتیر.

قایالاری چین دوواری کیمی چکیله ن بیر داغین اوستونده دایانیب
 قارانلیق دره لره باخارکن گؤرور سول طرفده بیر قالاچا وار دیر، یئل آتی
 ایله برابر او قالاچانین حیه طینه وارید اولور. بیر آز گئچدیگده ن سونرا هاوا
 قارالیر و گووی اوزو توتولور. ائله نچی بیر زامان محمد گؤرورکی بیر آغ دئو

گؤی اوزونده تنوره باغلایب مستقیم گلیر همان قالاچایا طرف، محمد آتینی بیر بوجاقدا باغلایب اؤزوده قاجیب بیر طرفده گیزله نیر.

آغ دئو یئره اگلشدیکدن سونرا دئییر: آدام - مادام اییسی گلیر / یاغلی بادام اییسی گلیر. سونرا بور - بوجاگی آختاریب محمدی تاپیر، آغ دئو محمدی چنگلله ییبهن اونو قولتوغونا وورور و تا ایسته ییرکی اونو شاققالا ییب یئسین، محمد دئییر: ای آغ دئو، من سنین اسیرینه م و هئچ بیر یانا قاچان دئییلهم، آنجاق اجازه وئر ایکی رکعت نماز قیلیم، اوندان سونرا منی پارچالا ییب یئگینه ن.

آغ دئو محمدی حیرص لی - حیرص لی بیر بوجاغا آتیب، دئییر: بو مسلمان جاماعاتدا نامازدان ال گؤتورمور، تئز اول نامازووو قیل کی منیم قارنیم آج دیر.

محمد تئز ده ستماز آلیب ایکی رکعت نماز قیلدیقدان سونرا اوزونو حاق درگاهینا توتوب دئییر: پروردگارا، آنامین منده ن سووای هئچ کسی یؤخدور. منی بو آج دئوین الینده ن نجات وئر.

غیبیده ن بیر سس گلیر، قالخ آیاغا محمد، یئددی نرین، یئددی کلین قووّه سینی آلا ه سنه وئردی.

محمد گورورکی یئریه نده آز قالیر دیزه جه ن توریاغا قویلان سین.

آغ دئو ال آتیر کی محمدی یئرده ن اوزسون، آنجاق گؤرور محمد یئرده ن اوزولمور، اودورکی محمد آغ دئو ایله گشتی توتور و آخشام چیراق لاری یانانا قده ر اونلار گوله شیرلر.

آغ دئو یورولدوقدا، محمد بیر یا مدد دئییب آغ دئوی قاووزا ییب باشینین اوستونده دولاندیریب دیزلرینین قاباغیندا اونو یئره چالیر و تا ایستیرکی قیلینجی نی چکیب آغ دئوین باشینی بوغازیندا ن اوزسون.

او حالدا آغ دئو آغلايا - آغلايا محمددن آمان ایسته ییر.
محمد دئییر: دئولر کی بیر اوووج قانیندان قورخماز، سن نییه
قورخدون؟

آغ دئو دئییر: ای محمد بیز یئددی قارداش اییدیق، بؤیوک
قارداشیمیز قره دئو یئددی باش اولدوقدا بئش قارداشیمیزی یئییب،
ایندی ده منی یئمک قصدینده دیر. آنجاق من ایسته ردیم اؤلمه میشده
قاباق او بئش قارداشیمین انتقامینی یئددی باش قره دئودن آلام، سونرا
اؤلمه.

ایندی ای محمد اگر منی اؤلدورمه سن، قوول وئریرم اؤله ن بیر
گونه جن سنین غلامین اولام.

محمد دئییر: عیبی یوخدور، من سنی اؤلدورمه دیم، آنجاق دئ گوروم
او یئددی باش قارا دئو هارادا اولار.

آغ دئو دئییر: اون یئددی داغ او طرفه دووارلاری لاپ اوجا بیر
قالاجادا یاشاییر.

محمد دئییر: من اورایا نئجه گئده بیله ره م؟

آغ دئو دئییر: من چؤخ آجام، منه بیر شیکار یئتیر قارنیمی دوپوردوم
تا کی سنی اورایا چاتدیرا بیله م.

محمد چؤل لری دولانیب بیر آرغالی شیکار ائدیر. آغ دئو او شیکاری
شاققلایب بیر حیصه سینی یئییر، بیر حیصه سینی ده یول آذوقه سی ائدیر.
آغ دئوین قارنی توخالدیقدان سونرا محمده دئییر: اؤزونده، آتیندا منیم
بئلیمه مینین، من سیزی یئددی باش دئوین اولدوغو یئر چاتدیریم.

محمد یئل آتی ایله با هم آغ دئوین چیبین لرینده اوتورورلار، آغ دئو
تنوره باغلایب قارلی بیر داغین اوستونده یئر اوتورور، اوزاقدان - اوزاغا

بارماغى ايله بىر چىراق يانان يئرى گۇستىرىب، دئىير: اورا يئددى باش قرە دئوين قالاچاسى دىر، من بوندان قاباغا گئدە بىلمەرەم، اگر او يئددى باش قارداشىم منىم ايسىسى مى آلسا يوخودان ھاراسان اولوب منى پارچالار.
 محمد دئىير: عىبى يۇخدور، من او قالاچايا گئدىرەم، آنجاق من او قالاچايا چاتاركن بىر صلوات چكەجەيەم اوجادان، يئددى باش دئوى يىخاندا ايكىنجى صلواتى چكەجەيەم و يئددى باش دئوى اولدوردوكدەن سونرا اوچونجو صلواتى چكەجەيەم، سن اگر مندەن اوچ صلوات ائشيتىمەسن بورادا داينما و اگر قرەدئو منى اؤلدورسە گئدىب نەنەمى ظاليم پادشاھين ستميندەن آزاد ائدەرسن.

محمد يئل آتىنى مينىب قرە دئوين قالاچاسينا طرف يولا دوشور، آز گئدىر، چۇخ گئدىر يئددى باش قرەدئوين قالاچاسينا چاتىر، محمد قالاچايا چاتاركن الينى قولاغىنين دىيىنە قۇيوب اوجادان بىر صلوات چكىر: «بىر نور احمد ص... له... و... ت...» آغ دئو بىلىركى محمد قالاچايا چاتىبىدىر.

محمد قالاچايا وارد اولاركن گۇرور قالاچانين قىرىندە بىر يئددى باش دئو اورتانجيل باشىنى قۇيوب بىر گونش كىمى پارلايان پرىنين دىزى اوستە و يوخويا گئدىبىدىر و او گۇزەل پرى اونون اوزونو يئل لەيىر.
 او گۇزەل پرى دونيا گۇزەلىندەن باشقا ھىچ بىر كىمسە دئىيل ايدى.
 دونيا گۇزەلىنين جمالى قىرى باشا - باش نورانى ائتمىشىدىر.

دونيا گۇزەلىنين گۇزو محمدە ساتاشان كىمى دئىير: آى اقبالى گتىرمەيەن انسان، بو يئردە نە آختارىرسان؟ قرە دئو يوخودان دورمامىش بو قىرى ترك ائت و ايللا قرەدئو يوخودان دورسا سنى دە اؤلدورەر، منى دە.

محمد دئییر: من گلمیشه من سنی بو دئوین الیندهن خیلاص ائدهم و بو یئددی باش دئوی اؤلدوره. دونیا گۆزله لی گوله - گوله دئییر: هانسی بیر قیلینج ایله ایستیرسن یئددی باش قره دئوی اؤلدوره سن؟

محمد بئلینه باغلادیغی قیلینجی قینیندان سیییریب، دئییر: همان بو قیلینج ایله.

دونیا گۆزله لی دئییر: او قیلینجی وور بو آغ داشا. اگر داش پارچالانسا اوندا بیل کی همان او قیلینج ایله بو دئوی اؤلدوره بیلرسن.

محمد قیلینجی نی آغ داشا ووران کیمی قیلینجی اورتادان پارچالانیر.

دونیا گۆزله لی گوله - گوله دئییر: بو قیلینج ایله ایستیردین قره دئوی اؤلدوره سن؟!

سونرا دونیا گۆزله لی دئییر گهل کمک ائیله دئوین باشینی دیزیم اوستهن قیراق ائدهک، محمد کمک ائدیر دونیا گۆزله لی دیزینی قره دئوین باشینین آلتیندان گۆتورور.

دونیا گۆزله لی خیلاص اولدوقدا بیر قوم آچار گۆتوروب قصرین خزینه سینین قیرخ قاپی سینین قیرخینیده آجیر، محمد باخیر گۆرور یئددی باش قره دئوین خزینه سینده او قدهر قیلینج وار کی، گهل گۆره سن.

دونیا گۆزله لی دئییر: ال آت گۆر بو قیلینج لارین هانسی سینا گوجون چاتار.

محمد هانسی بیر قیلینجا ال آتیر گۆرور کی قیلینج یئردهن قالخماییر، آخیر بیر یونگول قیلینجی زوری - بیللاھلا یئردهن اوزور.

دونیا گۆزله لی دئییر: ایندی او قیلینجی چال آغ داشا.

محمد او قیلینجی زورایله یوخاری قالدیریب آغ داشا ووران کیمی، آغ داش اورتادان پارچالانیر.

دۇنيا گۆزەلى دئىير: ايندى سن بو قىلىنج ايله يئددى باش قرە دئوى
 اۆلدورە بيلرسن.

محمد دئىير: پهلوان لاردا رسميدير دوشمانى يوخو ايچينده
 اۆلدورمەزلىر، ايندى من يئددى باش قرە دئوى نئجه يوخودان اويادىم؟!

دۇنيا گۆزەلى دئىير: اينده اولان قىلىنج ايله يئددى باش دئوين ساغ
 دابانىندان بير دەييرمان داشى قەدر كس، او، او حالدا مندەن سوروشاجاق
 كى نە اتفاق باش وئيرير، من اونو حالى ائدەرەم كى قىصرە دوشمان واريد
 اولوب، آنجاق اى محمد بيل و آگاه اول كى اگر سن فرصت تاپيب يئددى
 باش قرە دئوى اۆلدورە بيلسەن، سعى ايله اونون باش لاريني ساناييب
 اورتانجيل باشيندان بيرجە قىلىنج ووراسان، او وضعيتده او دئيه جك
 «ياندىم بيرينده وور» آنجاق سن مبادا قىلىنجين ايكىنجى ضربه تىنى
 انديره سن كى اوندا قرە دئو تازاشدان جان توتار و هر بير دامجى قانىندان
 بير دئو عملە گلەر.

محمد دۇنيا گۆزەلينيڭ سفارش لاريني يادىندا ساخلاياراق قرە دئوين
 خزينە سىندەن گۆتوردويو قىلىنجى قىينىندان خارج ائديب اونو يوخارى
 قالديريپ يئددى باش قرە دئوين دابانىنا انديريپ و بير دەييرمان داشى
 قەدر اونون دابانىندان كسير.

يئددى باش قرە دئو يوخولو بير حالدا سىللى ضربتى ايله دۇنيا گۆزەلينه
 خبر وئيرير كى: اى چپەل قۇيما، منى ميلچەك يئدى.

دۇنيا گۆزەلى دئىير: چپەل اۆزونسەن، ميلچك دئىيل، قىصرە (قالاچايا)
 بنى آدم گليدير.

يئددى باش قرە دئو بو سۆزو ائشىدەرکن، گۆزلىرىنى اوغا - اوغ آياغا
 قالخيب، دئىير: هانى، هانى؟

سونرا باخیب گۆرورکی الی اندازه سینده بیر جاوان اوغلان سیپریلمیش
قیلینج ایله یئددی باش قره دئوی موباریزه یه طلب ائدیر.

یئددی باش قره دئو جوروم - جوروم، دئییه - دئییه، پنجه سینی آتیب
محمدی قره قوش کیمی توتور.

محمد گۆرورکی اگر یئددی باش قره دئو بیر آزدا اونو برک سیخسا
جانی چیخاجاق دیر، اودورکی دئییر:

ای دئولر پادشاهی من بیر یانا قاچان دئییلهم، اجازه وئر ایکی رکعت
ناماز قیلیم اوندان سونرا منی اؤلدور.

یئددی باش قره دئو حیرصلی - حیرصلی محمدی بیر بوجاغا آتاراق،
دئییر: ناماز - ناماز، مسلمان جاماعاتدا نامازدان ال گۆتورمور، نامازووی تئز
قیل کی منیم یوخومون شیرین چاغیدیر.

محمد دهستمز آلیب ایکی رکعت ناماز قیلدیقدان سونرا اوزونو حاق
درگاهینا توتوب آغلایا - آغلایا دئییر: پروردگارا منی بو دوشمانین الینده
گرفتار ائلمه، منیم آنامین گۆزو یولدادیر، منه کمک ائیله دونیا گۆزه لینی
بو دئوین زندانیندان خلاص ائدیم.

حاق طرفیندن بیر سس گلیر: قالخ آیاغا ای جاوان اوغلان، آلاه
طرفینده یئددی نرین، یئددی کلین قوووه سی سنه وئر یلدی.

محمد آیاغا قالخاراق گورور او قدهر گۆزله نمیش کی آز قالیر دیزه جن
تورپاغا قویلان سین.

یئددی باش قره دئو پنجه سینی یئرله شدیریر کی محمدی یئرده ن
اوزسون، گۆرورکی محمد او قدهر گۆزله نمیش کی اونو یئرده ن اوزماق اولمور.

محمد اؤزونده اولان گوجه اینانینان، یئددی باش قره دئو ایله قول
قولا گوله شیر، اونلار بیر خیلی زامان سوپورله شدیکده ن سونرا، محمد قره

دئوین ایکی قیچینین آراسیندان قوش کیمی دالی طرفه سیچراییر و اونون باش لارینی ساناییب اوجادان بیر صلوات چکهره ک یئددی باش قره دئوین اور تانجیل باشیندان بیر قیلینج وورور.

یئددی باش قره دئو دئییر: ای چپهل پاندم بیرینده وور.

محمد دئییر: چپهل اؤزونسن، وورموشام، ترپهن گؤر نه گؤره رسن.
یئددی باش دئو هر نه قدهر اصرار ائدیر، آنجاق محمددهن همان جاوابی ائشیدیر.

یئددی باش قره دئو ترپهنرکن ایکی شاققا اولور و بیر شاققاسی ساغ طرفه دوشور، بیر شاققاسی ایسه سول طرفه.

محمد اوچونجو صلواتی داها اوجادان چکیر: «بر نور احمد ص... له...
وا...ت»

قارلی داغین قلّه سینده اوشویه - اوشویه انتظار چکهن آغ دئو اوچونجو صلواتی ائشیدهن کیمی تنوره باغلائیب گلیب قره دئوین قالاچاسیندا یئره دوشور، او باخیب گؤرور کی قارداشی یئددی باش قره دئو ایکی شاققا اولموش.
آغ دئو محمدین ال - آیاغینا دوشهره ک دئییر:

ای محمد سن کی منیم قارداش لاریمین انتقامینی آلدین، من اولهن گونه جن سنین خدمتینده بیر قولام کیمی اولمالییم، آنجاق اوره ییم بو قره دئوین قانینا او قدهر سوسامیش کی، ایندی سن اجازه وئر بونون قانیندان دویدوغوم قدهر ایچیم و اتینیده بیر نئچه گون آذوقه ائدیم.

محمد دئییر: بو پارچالانان لئش لر سنین کی اولسون، هر نه ائدیرسن، ائت.

قره دئو اولدوکدهن سونرا، اونون تایی سیز قصری محمدین کی اولور،

محمد، دنیا گۆزله بیرده آغ دئو او قالاچادا بیر نئچه گنجه - گوندوز خوشگزرانلیق ائدی لر، آنجاق دنیا گۆزه لی گونو - گوندهن سینسیبیر و توت یارپاغی کیمی غم لر پاییزی الیندهن سارالیر.

آغ دئو او وضعیتی دویدوقدا محمد دئییر: ای منیم آغام اجازه وئر مملکت لری بیربیرینه ووروب بیر حکیم تاپیب گتیریم، خانیمین رنگی زعفران یارپاغی کیمی گون به گون سارالیر.

آغ دئوین جاوابیندا محمد دئییر: حکیم لازیم دئییل، دنیا گۆزله لی بلکه ده تکلیک چکیر، سن اونو هر سحر اثرته سی دورنالی چایین اطرافیندا اؤز حالینا قوی دولانسین، تا بلکه سولارین آینالاریندا اؤزونه تاماشا قیلسین و شفا تاپسین، منده هر سحر اثرته سی شیکارگاها گئدیب آذوقه میز اوچون بیر شیکار ووروب گتیره ره.

آغ دئو محمدین ایسته کلری اساسیندا وظیفه دارلیق ائدیر.

بیر چرشنه گونون سحری دنیا گۆزله لی دورنالی چایین سویونا باخیب او قدهر تئل لرینه - ساچ لارینا داراق چکیرکی، اؤزوده اؤز حوسنونه واله اولور، سون زامان داراغین آغزیندا اولان توکلرینی داراقدان آلیب او توکلره بیر یئرده دوگون ووروب اونو سویا وئیریر.

دورنالی چایین سویو بیر یئرده دوگونله نهن ساچ توکونو دنیا گۆزهلینین الیندهن آلیب اؤزو ایله دیار با دیار آپاریر.

بیر گون سحر اثرته سی بیر مملکتین پادشاهینین ولیعهدی اؤز قوماشدالاری ایله سئیره چیخمیشدیر، او شاهزادا بیر خیلی زامان سئیر ائتدی کدهن سونرا اؤزونو چای قیراغینا یئتیریب ال - اوزونو یوماق ایسته ییر، اوچون ووروب سویا کی بیر اووچ سو گؤتورسون، گؤرور بارماق لارینا بیر دوگون ساچ توکو ایلیشمیش.

پادشاهین اوغلو او بیر دوگون ساچ توکونو سودان آلان کیمی، گؤرور
واللاهی هر بیر تئل توک بیر اولدوز کیمی ساییری، همان ساعات
پادشاهین اوغلونون دیلی توتولور و بیردهن بیره باشینا هاوا گلیر.
اونون قماشداراری اولاجاگی او مملکتین پادشاهینا خبر وئریلر.
او پادشاه اونلارا دئییر: دوزون دئیین گؤروم منیم اوغومون باشینا نه
گلدی وایللا هامی نیزی بونوزو ووردوتدوررام.
قماشدارین باشچی سی اوؤجوندا سیخدیگی بیر دوگون ساچ توکونو
پادشاهین برابرینده توتوب دئییر:

قیبله ای عالم ساغ اولسون، شاهزاده بو مقدار ساچ توکونو سودان آلان
بیر ساعات بو حالا قالدی، پادشاه او بیر دسته ساچ توکونو الینه آلاق
گؤرورکی او توکلر چیراق کیمی یانیر و آز قالیر پادشاهیندا دیلی
توتولسون.

پادشاه باور ائدی کی قماشدار یالان بیر زاد دئمیرلر:
پادشاه همان ساعت وزیره امر ائدی، شهر (پایتخت) اهالی سینی
شهرین اورتالیغیندا بیر یئر توپلا سین، پادشاهین امر و فرمانی نچه
ساعاتین ایچینده یئر توتور.

او مملکتین پادشاهی او میداندا اولان جاماعتا برابر دئییر: هر کیم
قیزیل ساچ لاردان آیریلان بو توکلرین صاحبی نی تاپیب منیم حضوروما
گتیریرسه، اونون اؤز آغیرلیگی قدهر اونا قیزیل باغیشلا یا جاغام.

جاماعاتان سس چیخمیر & آنجاق اونلارین اورتالیغیندا جهره
دوکجه سی کیمی یوماقچالانان بیر کوپقاری سی چلیگینی یوخاری
قالدیریب، دئییر: ای پادشاه، من او قیزیل توکلرین صاحبی اولان دنیا

گۆزه لینی هارادان اولورسا سنین اوغلون اوچون تاپیب گتیره ره. آنجاق سن وئردیین قوولودان دؤنمه یه سن.

پادشاه جامعاتی مرخص ائدیب، کوپ قاری سینین وئردیی وعده لر اساسیندا اونو اوزاق بیر سفره یوللا ییر.

کوپ قاری سی کیریر کوپونون ایچینه و اونو خودلاییب گۆیه قالخیر. او قاری اؤز کوپونو دورنالی چایین خلافی جهتینده داغلار سمتینه طرف اوچوردور، نئچه - نئچه مملکت لر گئچیب و نئچه - نئچه شهر لر آرخادا قویوب آخیر گلیب یئددی باش قره دئوده ن قالان قالاچانین (قصرین) اطرافیندا یئره قوندوقدا، تئزجه نه بور - بوداق لار و اوت - آلاق لار ایله کوپونو گیزله دیر.

کوپ قاری سی سونرا دورنالی چایین اوستونه آتیلان بیر داش کؤربوده دایاناراق اؤز چلیگینه سؤیکه نیبه ن زاری - زار آغلاماغا باشلا ییر. محمد یئل آتی ایله شیکاردان قاییتدیقدا گؤرور کی بیر قاری آرواد کؤربو اوسته دایانیب بایاتی دئییب آغلا ییر.

محمد دئییر: آی قاری نه نه نییه آغلا ییرسان؟

کوپ قاری سی دئییر: اوغول ائل کؤچوب، من آیریلیب قالمیشام، بیر یئریم یؤخدور گئجه له یه م، قورخورام منی قورد - قوش یئسین.

محمد دئییر: چؤخ یاخچی قاری نه نه، منیم دونیا گۆزه لیم تنهالیق چکیر، گهل گئده ک اونا قولاق یولداشی اول.

کوپ قاری سی محمده دعا - ثنا ائده رک، دئییر: آی اوغول آلاه سنین اوستونن یامان یئل اسدیرمه سین، یئرییه نمیره م، منی میندیر آتوون ترکینه گئده ک.

محمد كوپ قارى سىنى آتىنىن تركىنە آلىب قىرە واريد اولدوقدان سونرا، دونيا گۆزەلىنى سىلە يىب، دئىير:

دونيا گۆزەلى گەل گۆر سىنىن اوچون نە گتىرمىشەم، دونيا گۆزە لى قالاچانىن ائىوانىنا چىخىب گۆروركى محمد اوزو ايله بىر قارى آرواد گتىرمىش قالاچايا، دونيا گۆزەلى فرەھەلەنيركى اونون اوچون بىر قولاق يولداشى تاپىلمىش.

*

گون لر اۆتور، ساعات لار ايشلە يىر، صفالى سحرلرين قارشىندا غملى آخشام لار بويلانير.

قرە دئوين قالاچاسىندا دۆرت نفرلىك بىر عائلە بىر بىرلرينين ايچە ريلرىندەن خبرسىز، بىر سوفرە نىن باشىندا قورولوب چۆرە ك يئىرلر.

كوپ قارى سى، سۆيلە دىغى شىرىن - شىرىن ناغىل لارلا دونيا گۆزەلىنىن اورە يىنە پادشاهلىق ائدىر، دونيا گۆزەلى محمدەن سونرا كوپ قارى سىنى آرتىق اىستە يىر.

بىر گون كى محمد شىكارا گئتمىشىدىر، كوپ قارى سى دونيا گۆزەلىنە دئىير: نەنە قوربان، نىيە خزان يوخوسو گۆرموش بنووشە كىمى گونو گوندەن سولورسان؟

دونيا گۆزەلى دئىير: آى قارى نەنە سو سەنكىم بولاق گۆزۈندە من سىز دولوب داشان گوندەن برى بختىمىن آيناسىنا ايشىق گۆزو ساتاشمامىش، سانكى دونيا منى اقبال سىزلىغا ياغسىز - پىلتەسىز عۆمور چىراغى ائتمەك اوچون گئجەلرين بىرى سىندە دوغموش.

قارى نەنە، هئچ بىلمىرەم بو نئجە بىر ايش دىركى، اورە يىمىن تىكجە اوچاغى محمد ازەل بىر گوندەن منە سۆيۈك سئوگى ايله ياناشىر.

ازهل بیر گنجه دهن محمد ایله با هم یاتاغا (رختخوابا) گیرهنده، محمد قیلینجی نی قیندان سیره ره ک، عریان او قیلینجی اورتامیزدا قؤیور و کوره یینی منه چئویریب یاتیر، ائله کی عریان قیلینجین تییه سی اوسته طرف اولور.

عریان قیلینج اورتامیزدا ائله بیر حالتده اولور کی من او طرفلیق اولاندا منی دوغراییر، محمد بو طرفلیق اولاندا محمدی!...
محمد هر گنجه عریان قیلینجی اورتامیزدا قؤیور و هئچده منه یاخین لاشمیر.

آی قاری نهنه عشقیمی گولزارلی باغچالاریندا بیرجه قاناددا گول دهرمه یه قادر دئیله م.

یاندیغیم بو سئودا آتش لرینه نه آد قؤیماق اولار؟
کوپ قاری سی دئییر: ترانه گؤزلو قیزیم، کیشی لرده عادت بئله دیر، سئومه دیی قادینا آرخا (کوره ک) چئویره لر، سنین کیمی بیر گؤزل قیز شاهنشالار اوغلونا لایق گؤرسه نیر، طالع نچون بئله گتیرمیش کی بیر گون دئو الینده اسیر اولورسان، بیر گونده اصلی - نجابتی معلوم اولمایان بیر شیکارچی اوغلانا!...

دونیا گؤزه لی دئییر: آی قاری نهنه من محمددهن ساوای هئچ بیر اوغلانی سئومه یه جه یه م، اوره ییمین مولکونو عشقین کسرلی قیلینج لاری ایله اختیارلاناں اوغلان محمددهن باشقا هئچ بیر کس اولان دئییل، منیم قلبیمین شاهنشاهی فقط محمددیر، محمد عشقیمی رد جاواب وئرسه ده ده مدهن یادیگار قالان ناموس آدلی بیر خنجر ایله جیه ریمی پارچالایا جاغام و قانیم ایله غسل وئره جه یه م سؤیوق مئییدیمی!...

كوپ قارىسى دئيرى: يۇخ قىزىم، جاھىلىق ائتمە، طليسىم دئيل كى آچىلماسىن، سن بو گئجە يئددى قلم ايله اۋزووا زىنت وئر و عريان اولوب رختخوابدا محمددەن قاباق تير اوزان، اگر بو دۇنەدە محمد سنە رغبەت و علاقە نشان وئرمەسە، بو عشقین معماسىنى محمددەن سووال قيل.

كوپ قارىسىنىن سۇزو دونيا گۇزەلىنىن آغلىنا باتير. گئجە يارىسى گليب چاتدىقدا، دونيا گۇزەلى اۋزونه مین رقم بزەك وئرب عريان اولوب ايك پارچالارلا سالىنان و سيمرغ توكلرى ايله سيرانان يورقان - دۇشەين اورتاسىندا بير مرمربۇت ساياق قىزىل ساچلارنىن سايسىنە نقش آچير. محمد شامىنى يئيب ياتماق ايستەدىيى زامان دونيا گۇزەلىنى او وضعيتدە گۇردوكدە، گۇزلىرىنى يوموب، چوخاسىنى چىخارىب اتير دونيا گۇزەلىنىن اورتالىق اوستونه.

دونيا گۇزەلى آرتيق اودلاناراق، آتاسىندان قالان ناموس آدلى خنجرى قىنىندان سىيرىب اورەينىن باشىنا سۇيكە يەرەك، دئيرى:

اي پهلوان محمد، منى سئوھن اوغلانلار خىلىلىرى اولموشدولار، آنجاق نئجە اولور كى سن منى يئددى باش قرە دئوين اليندەن قورتارىسان، ايندى دە منى سئومە ييرسن؟ بو نئجە بير سئودا اولابيلەر، اگر حاقىقتى منە دئمەسن، ھمن خنجرى اورەيىمە چاخاجاغام.

محمد دئيرى: دونيا گۇزەلى، ال ساخلا سن منيم اوچون بير امانتسن، خنجرى قۇي قيراغا حاقىقتى سنە دئيم.

دونيا گۇزەلى خنجرى قيراغا قۇيور، محمد دئيرى: دئمەكى سنى سئومە ييرەم، اولابيلەر كى سنىن كىمى بير گۇزەلى سئومە يەم، آنجاق

بیل و آگاه اول کی من سنی شهریمیزین پادشاهی اوچون آپارمالیام،
 دونیادا هر بیر وارلیقدان منه عزیز و قیمتلی اولان بیر آنام وار، ایندی
 آنامی شهریمیزین پادشاهی گیروو ساخلامیش تا کی من سنی او پادشاه
 چاتدیرام و پادشا آنامی آزاد ائدسین، ایندی بیلدین کی نییه هر گئجه
 قیلینجیمی آرامیزدا لخت و عریان ضامین قوؤیورام، سن منیم کی دئییل
 سن، سن بلکه بیزیم مملکتین پادشاهینین کی اولورسان.

دونیا گۆزله لی آرتیق غصه له نه ره ک، دئییر: ای محمد اگر من سنده ن
 ساوای بیر آیری سینین اختیاریندا اولسام، اونودا اولدوره ره م، اؤزوموده .
 محمد دئییر: پادشاه لار منطق بیلمه زلر، قده ر بئله نچی گلیمیش .
 او گئجه ده باشا چاتیر و سحرین نسیمی گونشین نفسینده ن خبر
 وئریر .

سحر گلیب چاتدیقدا قالاچانین پنجره لری ایلیق یئل لری ن نفسینه
 آچیلیر، دونیا گۆزله لی ایله هیجران قادالی یاتان محمد، یوخودان دورارق
 شیکار بوساتینی گۆتوروب یئل آتینا هئی وورا شیکارا گئتمه ک ایسته ییر،
 اونو گۆره ن آغ دئو، دئییر: منیم آغام، داغ لارین اوجالیغی و کوله ک لری
 یادیم دوشوبدور ایجازه وئر منده سن له شیکارگاها گئدیم .

محمد اونون ایسته یینی قبول ائدیر .

محمد ایله آغ دئو شیکارگاها گئددیکده ن سونرا، کوپ قاری سی
 سحرکار ترنم لری ایله دونیا گۆزه لینی یوخودان او یادیب، دئییر: تئل لری
 مله ک لر داراغینی دارا چکه ن قیزیم، گون گلیب گون اورتا اولوبدور، نه یه
 بختینده ن کوسوب یوخو دنیزلرینه جوموبسان، آییل گور پنجره قاباغیندا
 قانادلارینی رقصه گتیره ن بولبول هانسی قزه لینی اوخویور .

دونييا گۆزەلى يوخودان دوروب گونش كىمى ضيالانان حوسنونو ساچلار يىنىن كدرى ايله گىزلەدەرەك. اورە يىنىن سىزىلتى لارىنا گۆز ياشلار يىنى آخىدیر.

كوپ قارىسى دئىير: حوسنو زىبا قىزىم سىب نەدیر ياغىشلى بولودلار كىمى سئلر يوللاندىرماق اىستەيررسن؟

دونييا گۆزەلى دئىير: ايندى بىلدىم كى طالعيم ظولمت قلملرلە يازىلمىش؛ جانىمدان آرتىق سئودىيم محمد منى مملكتلر يىنىن پادشاهى اوچون يئددى باش قرە دئوين اليندەن قورتارمىش!..

كوپ قارىسى دئىير: دارىخماق، اورە يىن آهولار يىنى دارا چكەمە كدير قىزىم، اورە يىنە قۇيما كدەر يول تاپسىن، دورنا چايى سويونو گوموش آينالار روحو كىمى آخدىرير، قالخ آياغا گئدەك سو قىراغىنا ذهينن آچىلسىن.

دونييا گۆزەلى كوپ قارىسى ايله بىرگە سو كنارىنا گليرلر. كوپ قارىسى دونييا گۆزەلىنىن گۆزلرين اوغورلا ياراق «كوپونو» شاخ - بوداغين آلتىندان ظاهر ائدير، سونرا دونييا گۆزەلىنە برابر دؤنوب دئىير: منىم گۆيچەك قىزىم، گەل گۆر بورادا نە گۆزەل بىر تندير وار.

دونييا گۆزەلى گليب گۆرور قارى دئىين تندير دوغورودور، او آرتىق حىرتلەنير، كوپ قارىسى بىر داها دئىير: نەنە قوربان گەل گۆرەك ايكىمىزدە بو تنديرين ايچىنە يئرلەشەرىك.

كوپ قارىسىنىن حىلەسى سادە اورەك بىر قىزىن آغلىنا باتير، اونلار يىن هر ايكىسى گىريرلر تنديرە بنزەيەن كوپون ايچىنە.

كوپ قارىسى فرصت وئرمىركى دونييا گۆزەلى بىر آيرى سۆز دئىين، تئز كوپون پىچىنى بوروب اونو خودلا يىبان گۆيە قالخىزير.

دونیا گۆزه‌لینین آغلایب - سیسقاماسی و آندی - مونصفی کوپ قاری سینا کسر قیلیمیر، بیر نئچه ساعاتدان سونرا کوپ قاری سی اؤز کوپو ایله یئره اوتورور.

دونیا گۆزه‌لی کوپون تندیریندن خاریج اولوب باخیب گۆرور اولدوغو دیار اوجسوز - بوجاقسیز بیر شهر دیر.

دونیا گۆزه‌لی دئییر: آی ظالیم قاری، دیلیمه قیزیلجا یاراسی چیخسین بیرده سنه نهنه سؤیله‌سه‌م، ایندی ای ظالیم قاری سؤیله گۆروم بو شهر نئجه بیر شهر دیر.

کوپ قاری سی دئییر: بیزیم مملکتین پادشاهینین پایتختی دیر، یوبانما کی شاهلار شاهینین اوغلو سنین قده‌م‌لرینه قیزیل - گوموش جالاماغا تله‌سیر.

آرتیق زامان چکمه‌دهن کوپ قاری سی ایله دونیا گۆزه‌لی او مملکتین قصرینین دروآزاسینا چاتیرلار، بو خبر او مملکتین ولیعهدینه چاتیر. قصرده اولان شاهزاده‌لر و خود شاه اؤزو، اومرالری و ووزرالری ایله دونیا گۆزه‌لینین پئشوازینا گلیرلری، دونیا گۆزه‌لینی یاخیندان گۆردوکده شاهزاده، یئنی‌دهن جان توتور و دیلی آچیلیر.

پادشاه امر ائدیر: منی ایسته‌یهن کوپ قاری سینین قده‌م‌لرینه انعام باغیشلا سین.

کوپ قاری سی قیزیل - گوموش سکه‌لر اورتاسیندا محصور اولور. او جاماعات عمومیت‌له باش قصرده داخیل اولورلار. پادشاه خزینه‌داری چاغیریب دئییرکی: کوپ قاری سینین آغیرلیغی قدهر اونا قیزیل باغیشلا.

خزىنەدار كوپقارىسىنى ترازىنىن بىر گۆزۈنە قۇبور، قىزىل لارى
 ايسە بىر گۆزۈنە، آنجاق گۆرۈر كى كوپقارىسى يىردەن اوزولمور.
 پادشاه بىر حكيم كىشى يە دئىير: اى حكيم بو نئجه بىر حكمت دىر؟
 او حكيم دئىير: قىبلە اى عالم ساغ اولسون، بنى آدم آرتىق تاماح اولار،
 گۆزۈ ھئچ بىر زاددان دويماز، خزىنەدارا سؤيلەكى ترازىنىن قىزىل اولان
 گۆزۈنە بىر اوووج تورپاق آتسىن تا بلکہ كوپ قارىسىنىن تاماح گۆزۈ
 يومولوسون.

خزىنەدار بىر اوووج تورپاق ترازىنىن قىزىل لى گۆزۈنە آتاراق، كوپ
 قارىسى يىردەن اوزولور و ترازى ميزان گلىر.
 پادشاه امر ائدىر دونيا گۆزەلىنىن ساغلىغىنا يىددى گون - يىددى گئجه
 شراب مجلس لى داير اولسون. شراب مجلس لى قورولماقدا اولسون،
 گئدەك گۆرەك محمد شىكاردان قايداركن دونيا گۆزەلىنىن يىرىنى
 بوش گۆروب نەلر ائدىر.

*

محمد آغ دئو ايله ياناشى شىكاردان قايتىدىقدان سونرا گۆرۈرلر
 قالاچا بوم - بوشدور و «لەلە كۆچۈب يورد آغلايىر». قالاچانين اطرافىنى
 بىر خىلى زامان آختاريرلار، آنجاق او ايكى نەردەن بىر سس - سوراق الە
 گتىرەنمىرلر.

محمد دئىير: اولمايا اونلارى چۆل لىن يىرتىجى قوردلارى
 پارچالايب، يىمىش؟

آغ دئو دئىير: يۇخ آغا، من دورنالى چايىن اطرافىندا بىر كوپ يىرى
 گۆردوم، او قارى بىر حىلە كار و جادوگر اروادىمىش. اولسون كى دونيا
 گۆزەلىنى اۆز كوپو ايله اوغورلايب باشقا مكان لارا آپارمىش، منىم آغام،

سن گرهک اوول بیر گوندهن آییق - ساییق اولوردون و او عفریته قاری نین حیله لرینه آلدانماییردین.

محمد دئیر: اولان اولدو، کئچهن کئچدی، قالخ آیاغا گئدهک دنیا گۆزه لینی آختاریب تاپاق.

دورنالی چابین آخاری سمتینده محمد ایله آغ دئو نئچه گون لر و نئچه هفته لر شهر به شهر دنیا گۆزه لینی آختارماقدا اولورلار. اولار یورغون چاخلاریندا همان پادشاهین مملکتینه و پایتختینه گلیب چاتیرلار.

آخشام باشی اولدوقدا گؤرورلرکی رنگارنگ چیراغلار ایله او شهر چیراغان اولوبدور.

او منظره محمدی آرتیق حیرتله ندیریر، محمد آغ دئو دئییر: من بو چینارین یانیندا آتیم ایله استراحت مشغول اولورام، سن گئت گور کی بو شهرده نه خبرلر وار.

محمد استراحت مشغول اولدوقدا، آغ دئو چیراغان اولان شهره وارید اولور.

آغ دئو باخیر گورور بیر کئچهل کوچه نین او باشینا گئدیب بیر شیللاق آتیر، بو باشینا گئدیب بیر شیللاق آتیر.

آغ دئو قافیلدان همان کئچهل توتوب اونون قولاغینی برک - برک سیخاراق دئییر: ای دهده سیز کئچهل سئوینمه یینین رازی - رمزینی منه دئمه سن، قولاغینی یئریندهن قوپاردا جاغام.

کئچهل دئییر: ای قالین دئو یاواش اول کی قولاغیم زوغدان چیخدی، قولاغیمی بوراخ، دئییم نه لر اولموش.

آغ دئو کئچهلین قولاغینی بوراخیب قولوندا توتور.

کئچهل دئییر: بو گنجه بیزیم پادشاهین اوغلونون تویودور. او شاهزاده بیر دونیا گۆزله لی ایله توی ائده جه ک دیر، شاه امر ائدیب قیرخ گون بو شهرین یؤخسول لارینا و آج لارینا طعام وئریلسین، ایندی من بو گنجه شاه اوغلونون توی مجلس لرینده پولوو یئیجه یه م، سئوینمه ییمین سببی او مسأله یه باغلی دیر.

آغ دئو دئییر: او شاهزاده نین و دونیا گۆزه لینین اولدوغو قصری منه گؤستره بیلرسن می؟

کئچهل دئییر: اودوها باخ، او چیراق لاری قیرخ رنگ ده یانان قصر، شاهزاده نین و دونیا گۆزه لینین توی قصری دیر.

آغ دئو بیر نئچه قیزیل سیککه او کئچه له وئریهن، دئییر: باخ، بو گوروشو هئج کسه بیان ائتمه.

کئچهل آغ دئوین الیندهن قورتور اراق بیر باش توی مجلس لرینه طرف قاچیر، آغ دئو ایسه چیرتیک چالا - چالا محمدین یانینا گلیر.

محمد دئییر: آغ دئو نه خبر؟ سنی بئله نچی خوشحال گورمه میشدیم.

آغ دئو دئییر: منیم آغام، واختیندا بو شهره چاتمیشیق، دونیا گۆزه لی بورادادیر، قرار دیر کی بو گنجه بو شهرین شاهینین اوغلو ایله توی ائدسین.

محمد دئییر: آغ دئو سنه موشتولوق بورجوم اولسون، من دونیا گۆزه لینیه اله گنجیردیکدن سونرا سنی سربست بوراخا جام، آنجاق ایندی تدبیر

نه دیر؟

آغ دئو دئییر: سن قیلینجینی پالتارلارینین آلتیندا باغلا ییب شاهزاده نین قصرینه توی چولار ایله داخیل اولارسان، من قصرین دووارینین خلوت

سمتینده سنین صلواتینی گوده ره م، سن ایش لری یئر به یئر ائتدیکدن سونرا صلوات چکرسن من اوزومو قصرین ایچه ریسینه داخیل ائده ره م.

همان قرار محمد توی چولار ایله شاهزاده نین قصرینه داخل اولور، آغ دئو قصرین حصارینین قارانلیق طرفینده گیزلنیر. محمد باخیب گورور مشاتلر مین قلم ایله دنیا گۆزه لینه زینت و ئرمیش لر، آنجاق دنیا گۆزه لی او قده ر بئکئف اوتوروبدور کی، سانکی عؤمورونون گه می سی قارا طوفان لار قاداسی ایله غرق اولموش، بیرده گورور کی شاهزاده هر نه قده ر شراب توتور، دنیا گۆزه لی مئیل ائتمیر.

محمد اوزونو دنیا گۆزه لینه یاخینلاشدیر، دنیا گۆزه لنین گوزلری محمده ساتاشراق، اوجادان قیشقیریر: محمد! محمد قوش کیمی سیجریایب قیلینجی نی سؤیکه بیر شاهزاده نین بوغازینا و اوجادان بیر صلوات چکه ره ک، دئییر:

کیم یئرینده ن تکان یئسه، شاهزاده نی اولدوره جه یهم.
محمدین صلواتینی ائشیده ن آغ دئو، قاپ - باجانی سؤکه - سؤکه،
دووارلاری بیخا - بیخا شاهزاده نین قصرینه وارید اولور.
آغ دئو توتدوغو په لوانی پارچالایب، قاباغینا گلن جنگجونو پنجره لرده ن
ائشیکه آتیر.

بو خبر پادشاهای یئتیر، پادشاه اوزونو محمدین آیاقلاری آلتدا سالیب
تسلیم اولور.

محمد آغ دئوه دئییرکی ال ساحلا، آغ دئو دایانیب دورور، محمد
کئچهللی حضورا ایسته یه ره ک پادشاهین تاجینی گؤتوروب کئچهلین باشینا
قۇپاراق اومرالارا و ووزرالارا دئییر بو دقیقه ده ن او طرفه سیزین پادشاهیز
بو کئچهل دیر هر کیم بونون فرمانیندان سرپیچلیق ائده رسه آغ دئوه
دئیجه یهم اونو ایکی شاققا ائدسین.

پادشاه لیغا چاتان کئچهل محمدین الینی اؤپوب پادشاه ایله شاهزاده نی زندانی ائتدیکدهن سونرا، کوپ قاری سینی دستگیر ائتدیریب محمده تحویل وئیر.

محمد قیلینجی نی چکیب کوپ قاری سینی ایکی شاققا ائدیر. سونرا آغ دئو، دونیا گۆزله لی بیرده کی محمد یئددی باش قره دئوین قصرینه دؤنمه دهن اووچو پیریم بابانین شهرینه قصد ائدیر.

او شهرین پادشاهی خبرچی لره دئیر: آلتی آیدان آرتیق دیر کی محمد سفر ائتمیش و قایدیب گلمه میش، بیر خبر گتیرین گۆره ک محمد گلیر، یا کی یؤخ.

شاهین خبرچی لری دروازه لارین او طرفینه چاتیب - چاتمادان گورورلر، محمد دونیا گۆزله لی ایله گلیر و یانیندا بیر هئبیره دئو واردیر. خبرچی لر بو خبری پادشاها چاتدیریرلار، پادشاه سئوینجه ک پئشوازا چیخماق قرارینا گلیر، آنجاق آغ دئو محمدین فرمانی ایله دریانی کامینا چکیب، دبدبه ایله گلن پادشاها طرف او سویو بوراخیر، پادشاهین اؤزونو و اطرافینی سئل آپاریر.

محمد، آغ دئو و دونیا گۆزله لی شهره داخیل اولورلار، محمد تاجی - تختی اختیارلانیب آناسینی اؤزونه وزیر ائدیب، دونیا گۆزله لی ایله توی ائدیر و آغ دئوی قوشون لارین امیری ائدیر.

آغ کویرچین هئچ دئمیرکی:
یئدی - ایچدی، یئره کئچدی
ناغیل چی لار شراب ایچدی
اونلاریندا کوچو دوردو

دام لاریندا قیش اوتوردو
 «اووچو پیریم» کتاب لاندی
 قوش لار نچون نقاب لاندی

*

آغ گویرچین هئچ دئمهدی:
 یئدی - ایچدی یئرہ کئچدی
 کؤیدهن اوچجه آلما دوشدو
 بیرى سیزین، بیرى بیزیم
 بیرى ناغیل چی نین، او کیم؟!
 ستمگرلر پوزولا جاق
 چوخ ناغیل لار یازیلا جاق.

سون

۱۳۹۰/۱/۲

يۇخ، عۆمره ئولادى ساتمىر آنالار
آنالار ايستمه مير نسييل پوزولسون
بو بير ايچه ريدهن يوكسه لهن سس دير
ايلان اغزيندادا «قوش» قالخير دورسون!
